

Dariusz Magier

Godzina cierpienia

**Żołnierze podziemia antykomunistycznego w areszcie
śledczym Powiatowego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego
w Radzynie Podlaskim (1944-1954)**

Radzyń Podlaski 2014

Publikacja współfinansowana przez Powiat Radzyński

Projekt wsparty finansowo przez Spółdzielczą Mleczarnię SPOMLEK

Recenzent

dr hab. Ryszard Polak, prof. AWF w Białej Podlaskiej

Fotografie

Paweł Żochowski

Wydawca:

Radzyńskie Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych

© Copyright by Dariusz Magier (PSW im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej)

© Copyright by Paweł Żochowski

Wydanie II poprawione i uzupełnione

(pierwsze wydanie ukazało się pod tytułem „Areszt Urzędu Bezpieczeństwa w Radzynie Podlaskim)

ISBN 978-83-62217-48-9

PIERWOTNĄ WERSJĄ PUBLIKACJI JEST WERSJA CYFROWA

Data publikacji: 8.12.2014

SPIS TREŚCI

Wstęp /4

1. Areszt w okresie nazistowskim (1939-1944) /5

2. Areszt w okresie sowieckim (1944-1954) /7

3. Opis aresztu /11

4. Inskrypcje /12

5. Więźniowie /19

6. Dokumentacja fotograficzna /57

Zakończenie /150

Bibliografia /151

Wstęp

Praca niniejsza to efekt projektu naukowego realizowanego w 2014 r. Widząc postępującą dewastację tego miejsca pamięci stanowiącego pierwszorzędną zabytek historyczny, w którym w sposób niemalże namacalny stykamy się z grozą terroru obu wielkich totalitaryzmów XX w. wobec mieszkańców powiatu radzyńskiego, wykorzystywanie ich jako piwnice przez lokatorów komunalnych mieszkań, co w każdej chwili grozi utratą bezcennych dla dziedzictwa narodowego wyposażenia (oryginalne drzwi do cel) oraz inskrypcji wyrytych na ścianach przez więźniów, postanowiłem chociaż w ten sposób spróbować utrwalić je dla potomności.

Na realizację zadania złożyły się trzy fazy. W pierwszej fazie w miarę dokładnie sfotografowane zostały dwie cele wraz z inskrypcjami wyrytymi na ścianach dawnego aresztu Gestapo i Urzędu Bezpieczeństwa w Radzynie Podlaskim. Prace te profesjonalnie wykonał Paweł Żochowski, członek Radzyńskiego Klubu Fotograficznego „Klatka”. Faza druga polegała na wykonaniu kwerendy historycznej w aktach wytworzonych przez PUBP w Radzynie Podlaskim przechowywanych w Instytucie Pamięci Narodowej Oddział w Lublinie. W trzeciej fazie poddano analizie materiały zgromadzone w dwóch poprzednich fazach, której efektem jest niniejsze opracowanie zawierające, obok kontekstu historycznego, wykaz Żołnierzy Wyklętych powiatu radzyńskiego więzionych przez komunistyczną policję polityczną oraz aneks fotograficzny z inskrypcjami wyrytymi na ścianach cel aresztu.

Jest to pierwsze opracowanie naukowe dotyczące tematyki ubeckiego aresztu śledczego w Radzynie Podlaskim. Skupia się ono jedynie na terrorze wobec podziemia antykomunistycznego, które na terenie powiatu radzyńskiego koncentrowało się głównie w strukturach Obwodu Radzyń Armii Krajowej (AK), a po jej formalnym rozwiązaniu 19 stycznia 1945 r. w Ruchu Oporu Armii Krajowej (ROAK), a następnie od 2 września 1945 r. w Zrzeszeniu „Wolność

i Niezawisłość” (WiN). Inne grupy lokalnej społeczności, przeciwko której skierowana była działalność komunistycznych organów terroru w okresie sowietyzacji kraju po 1944 r., nie mniej jednak istotne zarówno z historycznego punktu widzenia, jak i elementarnej sprawiedliwości dziejowej, wymagają dalszych prac badawczych.

*

Tytuł *Godzina cierpienia* został zaczerpnięty z jednej z inskrypcji wyrytej na ceglanym murze celi radzyńskiego aresztu UB (zob. Aneks fotograficzny. Blok A, nr A-041), ręką nieznanego więźnia, któremu poświęcam tę książkę.

1. Areszt w okresie nazistowskim (1939-1944)

W czasie II wojny światowej Radzyń pełnił ważną dla niemieckiej okupacyjnej administracji terenowej funkcję stolicy powiatu w okręgu (dystrykcie) lubelskim Generalnego Gubernatorstwa. Tym bardziej, że powiat obejmował znacznie większy obszar niż w okresie przedwojennym. Składał się nań dawny powiat radzyński, części dawnego powiatu łukowskiego (bez Stoczka Łukowskiego oraz gmin Jarczew, Mysłów i Prawda) oraz części dawnych powiatów lubartowskiego i włodawskiego z miastem Parczewem i gminami Czemierniki i Dębowa Kłoda¹.

Okupacyjną strukturę formacji bezpieczeństwa stanowiły pionierzy policji porządkowej oraz policji i służby bezpieczeństwa. Odnośnie tego pierwszego w Radzynie znajdowała się komendantura żandarmerii obejmująca swoim zasięgiem powiat bialski, puławski i radzyński, której podporządkowane były komendy plutonów rozlokowanych w po-

¹ Zarządzenie Gubernatora Okręgu Lubelskiego z 29 IV 1940 r., Archiwum Państwowe w Lublinie (dalej: APL), Urząd Okręgu Lubelskiego 1939-1944 (dalej: UOL), sygn. 60, s. 3; Dekret Kierownika Głównego Wydziału Spraw Wewnętrznych w Rządzie Generalnego Gubernatorstwa z 20 VIII 1941 r. o zmianie granic Starostw Powiatowych Radzyń, Lublin-Powiat i Puławy, Dziennik Rozporządzeń Generalnego Gubernatorstwa (dalej: Dz. Rop. GG) 1941, nr 106, s. 629-630; zob. M. Konstankiewicz, *Administracja terenowa* [w:], *Ziemia radzyńska 1939-1944*, red. D. Magier, Radzyń Podlaski 2010, s. 24-25.

szczególnych powiatach. Nas bardziej zainteresuje jednak pion drugi, w którego gestii znajdował się radzyński areszt. Była to placówka terenowa lubelskiej Komendy Policji Bezpieczeństwa i Służby Bezpieczeństwa zwana przez Polaków potocznie i nieprecyzyjnie gestapem, bo w rzeczywistości składały się nań Kriminalpolizei (Kripo), czyli Policja Kryminalna, oraz Geheime Staatspolizei (Gestapo), czyli Tajna Policja Państwowa².

Na czele więzienia gestapo w Radzynie stał sturmbannführer Fritz Fiszer, jego zastępcą był niejaki Lange, a wśród pozostałych 5-6 Niemców pełniących tu służbę znajdowali się ponadto, znany miejscowy kat Polaków, folksdojcz Adolf Dykow oraz Kajman i Hofman. Ponadto służbę więzienną pełnili członkowie pomocniczej jednostki z ukraińskiego oddziału SS „Wachmannszaff”, spośród których dotychczas zidentyfikowano 14 osób. Byli to: Henryk Benzel, Aleksander Bylena, Iwan Ciłiurik, Andrzej Dejenko, Aleksander Frołow, Andrzej Kiryłow, Władimir Pawłuczko, Anton Reheda, Semen Sajenko, Nikołaj Sawieryn, Dmitryj Staroszenko, Andriej Timakow, Sergiej Winachodow i Wiktor Worobiew. Mieszkali w nieistniejących już, zbudowanych w 1940 lub 1941 r., barakach, które znajdowały się przy ulicy Warszawskiej, w odległości około 400 m od siedziby gestapo. Od koloru mundurów przez radzyńską ludność zwani byli „czarnymi”.

Z uwagi na niemiecką politykę eksterminacyjną, przez radzyński areszt gestapo przewijały się zarówno osoby zaangażowane w rzeczywistą konspirację niepodległościową, osoby zupełnie przypadkowe oraz Żydzi. W areszcie mogło przebywać jednorazowo ok. 400 osób. Zwykle znajdowali się tu czasowo, najczęściej przewożeni byli później na Zamek Lubelski³, a stamtąd trafiali do obozów koncentracyjnych: Auschwitz, Majdanek, Mauthausen, Flossenburg, Buchenwald, Gross-Rosen, Natzweiler⁴. Większość jednak mordowana była na miejscu i wywożona w papierowych workach na radzyński kirkut, czyli żydowski cmentarz przy ulicy Lubelskiej, lub zabijana za ogrodem na terenie dzi-

² Zob. M. Konstankiewicz, *Administracja terenowa...*, s. 27.

³ Zob. D. Magier, *Bolesława Sposoba grypsy z gestapo*, „Kozirynek”, nr 13-16 (2013), s. 110-114.

⁴ *Hitlerowskie więzienie na Zamku w Lublinie*, red. Z. Mańkowski, Lublin 1988, Aneks II.

siejszej dzielnicy Bulwary. Tam, za wysokim drewnianym parkanem nabitym gwoźdźmi, więźniowie wyprowadzani z aresztu sami kopali doły, nad którymi ich rozstrzeliwano. Szacuje się, że to miejsce kaźni może skrywać około 1000 ofiar⁵. Do ich zakopywania zmuszani byli Żydzi, którzy później również stali się ofiarami Niemców⁶.

Funkcjonariusze gestapo wraz z ukraińskimi członkami załogi aresztu wycofali się z Radzyna 21 lipca 1944 r.⁷, dwa dni przed zajęciem miasta przez Sowietów.

2. Areszt w okresie sowieckim (1944-1956)

Dyktatura komunistyczna dosyć szybko przejęła w użytkowanie opuszczoną przez Niemców w Radzynie katedrę przy ulicy Warszawskiej. W drugiej połowie sierpnia 1944 r. powstała tu placówka Powiatowego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego – komunistycznej, działającej z ramienia Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego, policji politycznej mającej na celu pacyfikację antykomunistycznego podziemia niepodległościowego i społeczeństwa w duchu sowieckim. Na jego czele stał kierownik, zaś jego zastępca odpowiadał za kontrwywiad i pracę agenturalno-operacyjną. Struktura radzyńskiego PUBP składała się z sekcji, które tworzyły tzw. *grupę kontrwywiadu*, zajmowały się obserwacją, prowadzeniem śledztw oraz ewidencją i kartoteką. Ponadto placówkę uzupełniała kancelaria, buchalteria, referat gospodarczy i komendantura gmachu⁸. Pierwszym kierownikiem UB mianowany został pepeerowiec

⁵ P. Żochowski, *Straty wojenne i okupacyjne*, [w:] *Ziemia radzyńska...*, s. 308.

⁶ Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Lublinie (dalej: IPN Lu), sygn. 08/178, k. 17; zob. D. Sitkiewicz, *Ukraińcy* [w:], *Ziemia radzyńska 1939-1944*, dz. cyt., s. 155-159.

⁷ D. Sitkiewicz, *Ukraińcy...*, s. 173.

⁸ W. Charczuk, *Struktura i pracownicy Powiatowego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Radzynie Podlaskim w latach 1944-1947*, „Radzyński Rocznik Humanistyczny”, t. 6 (2008), s. 215-216.

związany z agenturą komunistyczną jeszcze od czasów przedwojennych, Franciszek Filipiuk, którego nadzorować miał zasłużony w dla Sowietów Franciszek Marszałek⁹ – żołnierz Armii Czerwonej, a następnie 5 Pułku II Dywizji im. H. Dąbrowskiego LWP, który czynnie brał udział w walkach z oddziałami Armii Krajowej w Inspektoracie Radzyń Konstantego Witkowskiego „Millera” w okolicach Kąkolewnicy. Do obsady radzyńskiego UB zwerbowani zostali ponadto: Jan Paszkowski z prosowieckiej Armii Ludowej, członek PPR Jan Niemczuk¹⁰ z Bezwoli, którego kariera resortowa rozwinie się i doprowadzi go do Wojewódzkiego Urzędu ds. Bezpieczeństwa Publicznego w Warszawie, gdzie będzie funkcjonował w stopniu kapitana, Edmund Godlewski z PPR i formalnie bezpartyjny Czesław Cygler¹¹.

Istotny element placówki, a zarazem najbardziej koszmarny dla osób, które zetknęły się z komunistyczną bezpieką, stanowił areszt. Przez jego cele w latach 1944-1956 przewinęło się ok. 1790 osób, w tym 450 Żołnierzy Wyklętych Ziemi Radzyńskiej, członków AK oraz ludzi związanymi z późniejszym podziemiem antykomunistycznym reprezentowanym w powiecie radzyńskim głównie przez ROAK, a następnie Obwód Radzyń Zrzeszenia WiN, ale także z Narodowymi Siłami Zbrojnymi. W latach 1944-1947, czyli do ujawnienia struktur WiN w powiecie radzyńskim w ramach amnestii, więźniami tutejszego aresztu byli głównie żołnierze podziemia antykomunistycznego i opozycji politycznej, osoby które udzielały im jakiegokolwiek wsparcia, dezercerzy z Ludowego Wojska Polskiego i poborowi uchylający się przed służbą wojskową, a także „szpiedzy”, „dywersanci”, „sabotażyści”, „współpracownicy gestapo”, „folksdojcze” i „zbrodniarze wojenni”, „obszarnicy”, „posiadacze nielegalnej broni”. Cudzyśłów oznacza w tym miejscu fakt, że wielokroć zarzut ten nadużywany był przez ubeków i służył jedynie prześladowaniu niewygodnych dla komunistycznej

⁹ IPN, Dane osoby z katalogu funkcjonariuszy aparatu bezpieczeństwa, <http://katalog.bip.ipn.gov.pl/showDetails.do?lastName=Marsza%C5%82ek&idx=&ka%20talogId=2&subpageKatalogId=2&pageNo=1&osobaId=55086&> (dostęp: 4.11.2014 r.).

¹⁰ IPN, Dane osoby z katalogu funkcjonariuszy aparatu bezpieczeństwa <http://katalog.bip.ipn.gov.pl/showDetails.do?lastName=Niemczuk&idx=&katalogId=2&subpageKatalogId=2&pageNo=1&osobaId=55122&>.

¹¹ IPN Lu-036/1

władzy osób. Po 1947 r. zmniejsza się liczba członków organizacji niepodległościowych, a wzrasta członków „band” lub „współpracujących z bandą”, „sabotażystów”, „szkodników gospodarczych”, ujętych za „szeptaną propagandę” czy „uchylanie się obowiązkowych dostaw”¹².

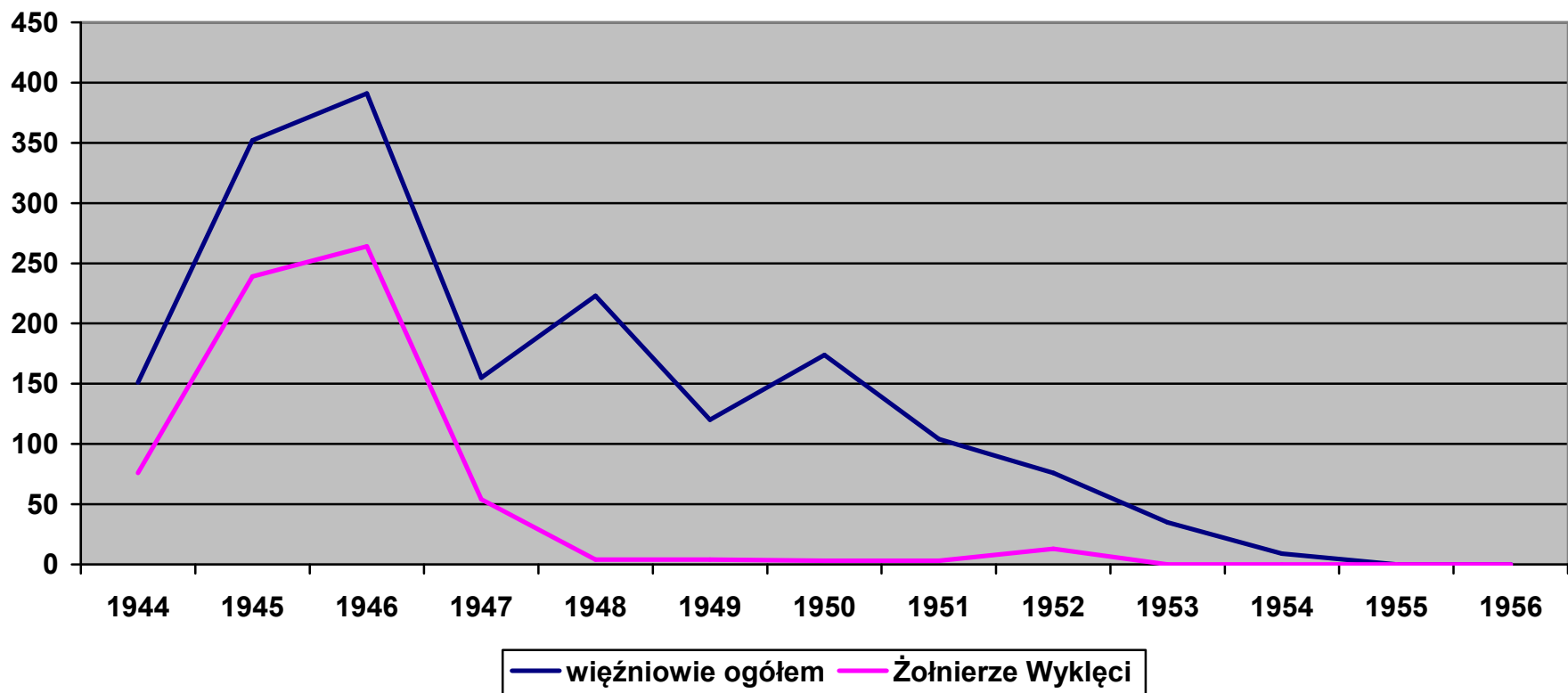
Skuteczność UB w rozpracowywaniu podziemia antykomunistycznego oparta była na rozbudowanej na szeroką skalę agenturze funkcjonującej we wszystkich, interesujących bezpieczeństwo środowiskach. Na początku października 1944 r. dla radzyńskiego PUBP donosiło 16 agentów, a jedynym zadaniem placówki było rozpracowywanie struktur Armii Krajowej. Wzrost liczby tajnych współpracowników radzyńskiej ubecji był lawinowy. W październiku, listopadzie i grudniu pozyskiwano kolejnych i na koniec 1944 r. w powiecie, funkcjonowało 41 agentów i informatorów umieszczonych w większości w strukturach AK. Ich liczba w kolejnych latach będzie się ciągle powiększać.

„Przerób” radzyńskiego aresztu stał na nieustająco wysokim poziomie. Tylko w ciągu niespełna 5 miesięcy 1944 r. przez wilgotne cele przy ulicy Warszawskiej przewinęły się 134 osoby – w większości członkowie AK. Liczba aresztowanych i więzionych w radzyńskim areszcie wzrosła radykalnie w kolejnych latach, a punkt kulminacyjny fali aresztowań przypadł na rok 1946. W roku 1947, zapewne z uwagi na konieczność złagodzenia terroru z powodu wyborów do sejmu, liczba więźniów politycznych w Radzynie nieco spadła, by w roku kolejnym ponownie wzrosnąć. Dopiero od lat pięćdziesiątych XX w. obserwujemy powolny spadek osób przewijających się przez areszt, co spowodowane było postępującą pacyfikacją oporu społeczeństwa przez komunistów. Prawidłowości te odzwierciedla także ilość więzionych żołnierzy podziemia antykomunistycznego, choć bez skoków charakterystycznych dla lat 1948-1950 (zob. Wykres 1). Większość aresztowanych, po kilku, kilkunastu dniach, odsyłano do Lublina na Zamek, na ulicę Krótką do

¹² M. Dąbrowski, *Śladami komunistycznych zbrodni na Lubelszczyźnie. Powiatowy Urząd Bezpieczeństwa Publicznego w Radzynie Podlaskim w świetle wybranych materiałów archiwalnych*, „Radzyński Rocznik Humanistyczny”, t. 6 (2008), s. 312-323.

siedziby Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego lub do kamienicy na Szopena 18, gdzie mieściła się siedziba lubelskiego PUBP, w czym sytuacja przypominała tę z okresu okupacji niemieckiej.

Wykres 1. Kształtowanie się liczby więźniów w radzyńskim areszcie UB w latach 1944-1956.

Źródło: M. Dąbrowski, dz. cyt.

3. Opis aresztu

Areszt niemieckiej nazistowskiej Policji Bezpieczeństwa i Służby Bezpieczeństwa oraz komunistycznego Powiatowego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Radzynie Podlaskim znajduje się przy ulicy Warszawskiej 5A, w murywanym, parterowym baraku, w głębi podwórza, za kamienicą, stojącą bezpośrednio przy ulicy, a spełniającą w owym czasie funkcje budynku administracyjno-biurowego obu placówek. Na parterze znajdowały się pomieszczenia dla funkcjonariuszy oraz pokoje służące do przesłuchań. Cele aresztu znajdowały się w piwnicy, do której schodzi się drewnianymi schodami. Po zejściu na dół stajemy na wprost korytarza, który ciągnie się przez całą długość budynku, zaś cele znajdują się kolejno po lewej stronie (jest ich sześć), a ostatnia na wprost na końcu korytarza (Fot. C-006). Numerowane są (i wszystko wskazuje na to, że tak było już w okresie użytkowania budynku przez Urząd Bezpieczeństwa) kolejno od pierwszej od wejścia: nr 1, nr 2 (Fot. C-007), nr 3 (Fot. C-005), nr 4 (Fot. C-004), nr 6 – której drzwi nie są wpuszczone w mur, lecz zamontowane na zewnątrz (Fot. C-003), nr 7 (Fot. C-002). Drzwi do cel są oryginalne, wykonane z solidnych desek, wzmocnionych metalowymi sztabami. W drzwiach znajdują się więzienne judasze: otwory pozwalające zajrzeć do środka celi zasłaniane od zewnątrz metalową zasuwą.

Cele posiadają powierzchnię od kilkunastu do kilkudziesięciu metrów kwadratowych, a ich wnętrza nie zostały zmienione do dnia dzisiejszego. Ściany niektórych pokryte są tynkiem, inne to czerwona cegła pobielona wapnem. W ścianach obecnie znajdują się otwory, które usytuowane są na poziomie gruntu.

4. Inskrypcje

O inskrypcjach znajdujących się na ścianach aresztu informuje tablica z symbolem miejsca pamięci narodowej przytwierdzona na zewnątrz budynku jeszcze w okresie PRL. Napis na niej brzmi: „W podziemiach tego domu zamienionego na więzienie gestapo zachowały się na ścianach wydrapane gwoździem podpisy więźniów” (Fot. C-008). W krótkiej treści tej informacji znajduje się kilka nieścisłości a niekiedy wręcz przekłamań, z których część jest wynikiem zakłamaney historiografii okresu komunizmu, a inne wydają się być wynikiem zwyczajnego niedbalstwa.

Spośród inskrypcji wydrapanych przez więźniów w celach nr 1 i nr 6, bardziej czytelne są te ostatnie, gdyż wykonano je twardym narzędziem na pobielonej ścianie, pod którą znajduje się czerwona cegła. W celi nr 1 napisy wydrapane na pobielonym tynku nie są na tyle kontrastujące z tłem, by można je było w chwili obecnej odczytać.

Już pobieżna lektura inskrypcji ujawnia pierwsze przekłamanie tablicy informacyjnej: mianowicie napisy nie są jedynie „podpisami więźniów”. Można by je wszystkie podzielić na 5 rodzajów:

- personalne, czyli rzeczywiście owe zapowiadane podpisy;
- religijne;
- sentencjonalne;
- daty;
- miejscowości.

Tabela 1. Inskrypcje personalne.

L.p.	Treść inskrypcji	Nr fotografii
1	Bogucki Ludwik, Międzyrzec	A-037
2	Bylicki Hieronim, 1946, Siemień	A-046
3	Eliaszuk Stanis[ław]	A-15
4	Góral Szczepan	A-010
5	Hać	A-019
6	Ignaciuk Aleks[ander], Worsy, 22 IV 46 (+ 21 <i>kresek</i> ¹³)	A-017

¹³ Zapewne oznaczających ilość dni spędzonych w areszcie.

7	Kalicki Aleksander z Olszewnicy, dnia 8 IX 1944	A-028, A-032
8	Kamecki	B-002
9	Kuć Józef, Siedlanów	A-011
10	Kaczan Jan	A-003, A-033
11	Król Kazik	A-045
12	Kudzio Feliks, Żabików, 12 V 46	A-004
13	Makaruk Jan, Tłuściec	A-035
14	Makaruk W., wieś Krzewica	A-007
15	Marciszewski Stanisław, [?] Tadeusz, Kozuszki	A-024
16	Mikiciuk, 13 VIII	A-043
17	Momont	A-018
18	Mróz Józef Biała	A-005
19	Mróz Józef, Niewęgłosz, 17 V 46	A-014
20	Mróz Olek, Niewęgłosz, 18 V 46	A-004
21	Nazaruk Wacław, pluton, milicjant	B-011
22	Obroślak Zygmunt, 22 V 46	A-002
23	Panasiuk	A-018
24	Pociejuk Sta[nisław], Polskowola	A-039
25	Radczuk	B-009
26	Sawicki W., 45 V XXIV	A-042
27	Sidoruk Bolesław, Międzyrzec, 13 IX 45 – 9 X	A-031, A-036
28	Siłuszyk Stanisław, Rzeczyca	A-031

29	Skrzymowski Sta[nisław], 25.8.50	A-023
30	Stefańczuk Leon, dni (+ 19 kresek)	B-001
31	Szaniawski Jan, [?], gmina Ulan, dnia 20 II 1946 roku	A-029
32	Tchórzewski Zygmunt, Lichy	A-016
33	Wiącek Wacek (+ 4 kreski)	A-026
34	Wróblewski	A-020
35	Wysokiński	A-040
36	Zabielski Edmund	A-042
37	Zajac Józef	A-017
38	Zakrzewski	A-032

Tabela 2. Inskrypcje religijne.

L.p.	Treść inskrypcji	Nr fotografii
1	Boże daj wyzwolenie więźniom niewinnym	A-030
2	Boże ratuj	A-019
3	Boże ratuj (<i>kościół</i>)	A-021
4	Boże zlituj się	A-034
5	Bóg jest wszędzie	A-020
6	Bóg z nami (<i>narysowany krzyż</i>)	A-004
7	Jezu wybaw	A-001

8	<i>(Kapliczka zwieńczona krzyżem)</i>	A-011
9	<i>(Kapliczki zwieńczone krzyżami)</i>	A-10
10	O Boże zlituj się (+ krzyż)	A-025
11	Panie Jezu zlituj się nad nami	A-038
12	<i>(Zarys kapliczki zwieńczonej krzyżem)</i>	A-006
13	Zdrowaś Maryja	A-001

Tabela 3. Inskrypcje sentencjonalne.

L.p.	Treść inskrypcji	Nr fotografii
1	Cela więzienna to żywy grób	A-008, A-013
2	Godzina cierpienia to myśli o wolności	A-041

Tabela 4. Inskrypcje w postaci dat.

L.p.	Treść inskrypcji	Nr fotografii
1	18 XI 45	B-010
2	47 r.	A-009
3	30 X 50 R.	A-001
4	9 X 54 (+ 19 kresek)	A-001

Tabela 5. Inskrypcje w postaci nazw miejscowości.

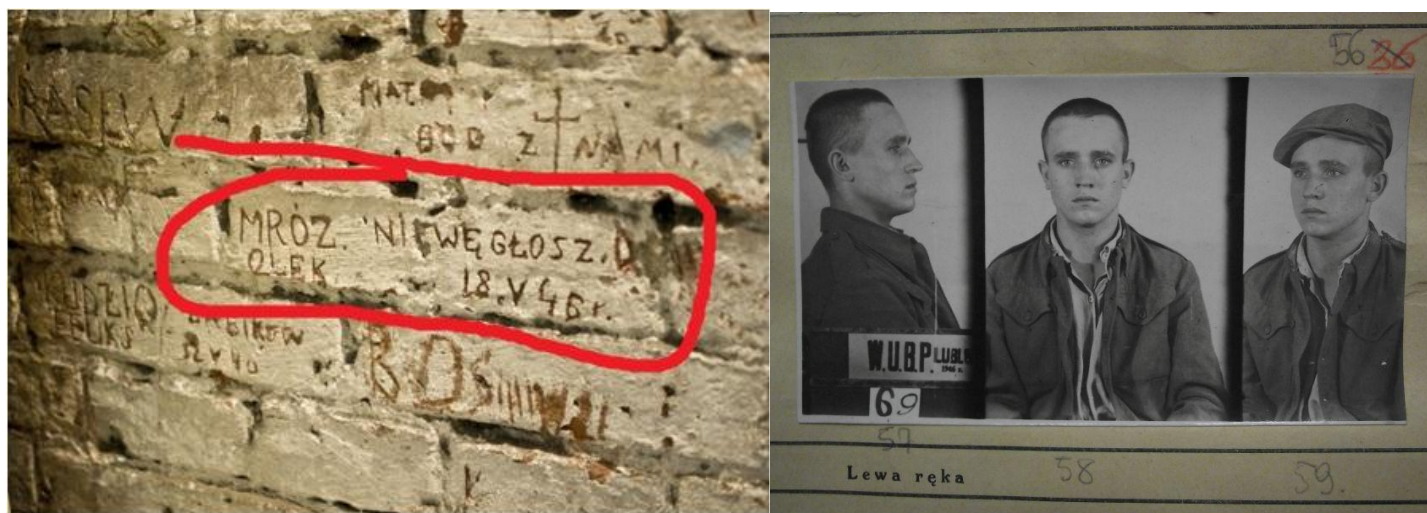
L.p.	Treść inskrypcji	Nr fotografii
1	Kolembrody	B-004
2	Kozły	B-016

Daty wyryte przez więźniów obnażają drugie przekłamanie tablicy informacyjnej, tym razem już historyczne: okazuje się bowiem, że żadna z nich nie obejmuje okresu, w którym budynek pełnił funkcję więzienia gestapo. Daty pozostawione na ścianach cel pochodzą z lat 1944-1954, jednoznacznie wskazując na okres funkcjonowania aresztu komunistycznego PUBP w Radzynie, co zgadza się nawet w tym zakresie, że placówka komunistycznej policji politycznej nie odnotowała już żadnych aresztowań w 1955 i 1956 r., kiedy to Urząd Bezpieczeństwa został przekształcony w Służbę Bezpieczeństwa.

Ustalenia te potwierdza ostatecznie porównanie imion i nazwisk utrwalonych na ścianach katowni (Tabela 1) z wykazem „Członków podziemia antykomunistycznego Ziemi Radzyńskiej, którzy przewinęli się przez areszt Powiatowego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Radzynie Podlaskim w latach 1944-1956 (odnotowanych w dokumentacji resortu bezpieczeństwa PRL)”, który znajduje się w rozdziale 5. Siedmiu udało się zidentyfikować stuprocentowo. Są to: Hieronim Bylicki – żołnierz WiN z Siemienia aresztowany w lipcu 1946 r. (poz. 20), Aleksander Ignaciuk – żołnierz WiN aresztowany w marcu 1946 r. (poz. 81), Aleksander Mróz „Wiosna” z Niewęgłosza – st. strzelec w 3 drużynie VI Rejonu WiN w Obwodzie Radzyń aresztowany w maju 1946 r. (poz. 237), Stanisław Pocięjuk – żołnierz AK z Polskowlu w gm. Kąkolewnica aresztowany w kwietniu 1945 r. (poz. 287), Waclaw Wiącek - żołnierz AK z Amelina w gm. Siemień aresztowany w kwietniu 1945 r. (poz. 373), Edmund Zabielski – żołnierz WiN aresztowany w lutym 1946 r. (poz.

381) i Józef Zając z Walinny w gm. Brzozowy Kąt aresztowany w październiku 1950 r. za „szeptaną propagandę” (poz. 387). Jedną osobę można zidentyfikować z dużą dozą prawdopodobieństwa, jest to: Feliks Wróblewski ps. „Zagórski” – żołnierz AK z Kopiny w gm. Milanów aresztowany w kwietniu 1945 r. (poz. 379). Oprócz tego, odnośnie autorstwa dwóch autografów pozostawionych na ścianie radzyńskiego aresztu UB można snuć uprawnione przypuszczenia. Inskrypcja: „Mikiciuk, 13 VIII” może dotyczyć Władysława Mikiciuka – żołnierza AK z Berezy w gm. Zahajki aresztowanego w czerwcu 1945 r. (poz. 232) – lub Stanisława Mikiciuka – żołnierza WiN z Dołhy w gm. Żerocin aresztowanego w lipcu 1948 r. (poz. 231). „Panasiuk” na ścianie ubeckiej katowni może wskazywać na Feliksa Panasiuka ps. „Mur” – dowódcę drużyny WiN w Gródku w gm. Siemień aresztowanego w lipcu 1946 r. (poz. 268) – lub Antoniego Panasiuka – żołnierza WiN z Berezy w gm. Zahajki aresztowanego we wrześniu 1946 r. (poz. 267).

Fot. 1. Przykładowe zestawienie inskrypcji z jej autorem Aleksandrem Mrozem ps. „Wiosna” (poz. 237).

Źródło: IPN Lu-06/629, s. 65. Fot. z Aneksu fotograficznego. Blok A, nr 004.

Otwarte pozostaje pytanie, czy na ścianach radzyńskiego aresztu w ogóle zachowały się jakiegokolwiek inskrypcje z okresu okupacji niemieckiej? Czy wśród pozostałych nazwisk są aresztowani przez gestapo? Trudno to definitywnie odrzucić, chciałbym jednak zwrócić uwagę, że stosunek wszystkich więźniów z okresu komunistycznego do uwięzionych członków podziemia niepodległościowego wynosi 17900 do 450, czyli, 25,1%, co odpowiada stosunkowi wszystkich odczytanych nazwisk na ścianach aresztu do zidentyfikowanych Żołnierzy Wyklętych: 38 do 10, czyli 26,3%.

W oparciu o obecny stan rozpoznania inskrypcji ze ścian radzyńskiego aresztu stwierdzić można, że pochodzą one wyłącznie z okresu sowietyzacji Polski, gdy swoją siedzibę miał tu PUBP w Radzynie Podlaskim.

5. Więźniowie

Jednym z założeń projektu było sporządzenie listy członków antykomunistycznego podziemia zbrojnego powiatu radzyńskiego, którzy przewinęli się przez radzyński areszt. Choć głównym celem istnienia UB była rozprawa z przeciwnikami władzy komunistycznej i wszystkie działania mogły być interpretowane politycznie, trzeba pamiętać, że Żołnierze Wyklęci stanowili zaledwie ćwierć całości radzyńskich więźniów komunistycznego terroru.

Czy sporządzony spis jest kompletny? Ubeckie wykazy aresztowanych charakteryzuje daleko posunięty chaos i przypadkowość związane zapewne z sytuacją polityczną oraz nieporadnością kancelaryjną osób zaangażowanych w sowietyzację Polski. Nawet sprawozdania cykliczne (miesięczne czy kwartalne) szefa PUBP w Radzynie Podlaskim sporządzane są za różnorakie, powtarzające się okresy, co powoduje trudności z ogarnięciem całości. Opierając się jednak na wielkościach już funkcjonujących w literaturze¹⁴, które potwierdza przeprowadzona kwerenda archiwalna,

¹⁴ M. Dąbrowski, dz. cyt.

można przyjąć, że przez radzyńską katownię UB przewinęło się ok. 450 żołnierzy antykomunistycznego podziemia. W trakcie realizacji projektu udało się zidentyfikować 396 z nich (88%).

Wykaz zawiera imię i nazwisko aresztowanego, ewentualnie jego pseudonim, miejsce zamieszkania obejmujące gminę i miejscowość (przy zamieszkanu we wsi stanowiącej siedzibę gminy w tabeli występuje tylko jedna nazwa miejscowości), zarzut postawiony przez bezpiekę (zwykle przynależność organizacyjna), rok i miesiąc, kiedy dana osoba odnotowana została wśród aresztowanych i wreszcie sygnatura akt, z których informację zaczerpnięto. Luka w rubryce miejsca zamieszkania oznacza, że dane te nie zostały dotychczas ustalone.

Fot. 2. Leon Sołtysiak „James” – komendant Obwodu Radzyń WiN (poz. 333).

Źródło: IPN Lu-021/1469, t. 3, s. 130

Analiza wykazu dowodzi, że przez cele ubeckiego aresztu w Radzynie Podlaskim przeszła – poza dowódcami drużyn i szeregowymi członkami organizacji niepodległościowych – większość kadry dowódczej i średniego szczebla AK i WiN Obwodu Radzyń AK i WiN. W celach przy ulicy Warszawskiej przebywali m.in.: Franciszek Lenarczyk „Bożena” – komendant Obwodu Radzyń AK (poz. 306); Longin Skwierowski „Styr” – szef BiP w Obwodzie Radzyń AK (poz. 321); Marian Garstka „Drzewiec” – szef wywiadu Inspektoratu Radzyń AK (poz. 56); Saczuk Bronisław „Wiarus” – szef podchorążówki przy Obwodzie Radzyń AK (poz. 307); Władysław Leśniak „Lechita” – kwatermistrz Obwodu Radzyń AK (poz. 186); Leon Sołtysiak „James” – komendant Obwodu Radzyń WiN (poz. 333); Jan Piwoni „Dał” – szef wywiadu Obwodu Radzyń WiN (poz. 285); Henryk Potasiński „Iwan” – z-ca komendanta rejonu I w Obwodzie Radzyń WiN (poz. 294); Julian Woch „Biały” – dowódca oddziału bojowego w Rejonie IV Obwodu Radzyń WiN, zabójca mordercy ks. Lucjana Niedzielaka (poz. 376); Aleksander Wereszko „Roch” – komendant Podobwodu „Małgorzata” WiN (poz. 372); Franciszek Michaluk „Polny” – komendant Rejonu V w Obwodzie Radzyń WiN (poz. 227); Stefan Grabelski „Olsza” – komendant placówki WiN we Wrzosowie (poz. 65).

**Członkowie podziemia antykomunistycznego Ziemi Radzyńskiej, którzy przewinęli się przez
areszt Powiatowego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Radzynie Podlaskim
w latach 1944-1954
(odnotowani w dokumentacji resortu bezpieczeństwa PRL)**

L.p.	Nazwisko, imię, pseudonim	Gmina, miejscowość	Zarzut UB	Rok i miesiąc odnotowania w areszcie	Źródło
1	Adamczuk Stanisław „Czarny” ¹⁵	Tyśmienica, Laski	WiN	1946.3	IPN Lu-036/12
2	Adamowicz Edward	Biała, Brzostówiec	AK	1944.12	IPN-Lu 036/1
3	Adamowicz Wacław	Misie, Przychody	WiN	1946.2	IPN Lu-036/12
4	Bajbak Józef	Międzyrzec	sabotaż	1945.10	IPN Lu-036/12
5	Banasiuk Henryk „Łoś” ¹⁶	Tłuściec, Krzymoszyce	szeptana prop.	1945.2	IPN Lu-036/12
6	Baranicki Stanisław		AK	1944.12	IPN-Lu 036/1
7	Barczuk Czesław	Kąkolewnica	AK	1945.4	IPN Lu-036/7

¹⁵ Członek drużyny w Rejonie I Obwodu Radzyń WiN; łącznik szefa Łączności Obwodu Radzyń WiN Henryka Potasińskiego „Iwana”.

¹⁶ Szef wywiadu Podobwodu „Małgorzata” w Inspektoracie Radzyń AK.

L.p.	Nazwisko, imię, pseudonim	Gmina, miejscowość	Zarzut UB	Rok i miesiąc odnotowania w areszcie	Źródło
8	Barczuk Stanisław	Żerocin, Sitno	WiN	1946.2	IPN Lu-036/35
9	Batko Walerian	Komarówka	AK	1945.1	IPN-Lu 036/1 i 036/7
10	Bernad Henryk		AK	1945.4	IPN Lu-036/7
11	Bernat Tadeusz	Wohyń	NSZ	1945.3	IPN Lu-036/7
12	Bojko Józef ¹⁷	Żerocin, Strzyżówka	WiN	1948.1	IPN Lu-0279/144
13	Buczyński Jan	Tłuściec, Krzewica	szeptana prop.	1947.7	IPN Lu-036/12
14	Budrewicz Romuald	Tłuściec, Rogoźnica	AK	1944.12 i 1945.2	IPN Lu-036/12 i 036/1
15	Burdach Aleksander		WiN	1946.1	IPN Lu-036/12
16	Burliński Stefan	Międzyrzec	AK	1944.12	IPN Lu-036/1 i 036/12
17	Burzec Bolesław	Jabłoń, Kolano	AK	1945.2	IPN Lu-036/1 i 036/7
18	Byczyk Józef	Zahajki, Bereza	WiN	1946.9	IPN Lu-036/35
19	Byk Stanisław	Siemień, Wola Siemieńska	WiN	1950.3	IPN Lu-036/35

¹⁷ Członek drużyny w Rejonie V Obwodu Radzyń WiN.

L.p.	Nazwisko, imię, pseudonim	Gmina, miejscowość	Zarzut UB	Rok i miesiąc odnotowania w areszcie	Źródło
20	Bylicki Hieronim	Siemień	WiN	1946.7	IPN Lu-036/35
21	Bylina Stefan	Biała, Wrzosów	AK	1945.1	IPN Lu-0279/144
22	Cabaj Franciszek		WiN	1946.2	IPN Lu-036/12
23	Chańko Czesław	Międzyrzec	AK	1945.1	IPN Lu-036/12
24	Charłowski Franciszek	Żerocin, Strzyżówka	WiN	1948.2	IPN Lu-0279/144
25	Chmielewski Józef	Tłuściec, Kozuszki	WiN	1950.2	IPN Lu-0279/144
26	Chmielewski Leonard	Radzyń	AK	1945.1	IPN Lu-036/1 i 036/7
27	Chmielewski Marian	Zahajki, Bereza	WiN	1947.5	IPN Lu-0279/144
28	Chmielewski Mikołaj „Chmiel”	Misie, Pościsze	WiN	1947.8	IPN Lu-036/12
29	Cholewa Józef	Suchowola, Glinny Stok	AK	1945.4	IPN Lu-036/7
30	Chromik Jan	Kąkolewnica, Polskowola	WiN	1946.12	IPN Lu-036/12
31	Chromik Władysław „Duży” ¹⁸	Zahajki, Bereza	WiN	1947.4	IPN Lu-0279/144

¹⁸ Członek oddziału bojowego Rejonu IV w Obwodzie Radzyń WiN pod dowództwem Jana Grudzińskiego „Płomienia”.

L.p.	Nazwisko, imię, pseudonim	Gmina, miejscowość	Zarzut UB	Rok i miesiąc odnotowania w areszcie	Źródło
32	Czarnacki Józef	Międzyrzec	AK	1944.12	IPN Lu-036/12
33	Czarniak Piotr	Jabłoń, Kolano	AK	1945.2	IPN Lu-036/1 i 036/7
34	Czerniawski Józef	Międzyrzec	AK	1944.12	IPN-Lu 036/1
35	Daniluk Józef	Thuściec, Krzewica	AK	1945.4 i 5	IPN Lu-036/7 i 036/12
36	Daniłko Stanisław	Brzozowy Kąt, Walina	AK	1945.2 i 3	IPN Lu-036/7 i 036/12
37	Demianiuk Kazimierz	Zahajki, Drelów	WiN	1952.3	IPN Lu-0279/144
38	Doluk Stanisław „Brzoza”	Brzozowy Kąt, Rudno	WiN	1947.10	IPN Lu-0279/144
39	Domański Edward	Kąkolewnica, Sokóła	AK	1944.12	IPN-Lu 036/1
40	Domański Zbigniew		WiN	1946.2	IPN Lu-036/12
41	Dorosz Mieczysław	Milanów, Wola Przewłocka	WiN	1946.12	IPN Lu-036/12
42	Drupaluk Franciszek „Bryła” ¹⁹	Zahajki, Przechodzisko	WiN	1947.2	IPN Lu-0279/144
43	Drygiel Waclaw	Żerocin, Dołha	WiN	1946.7	IPN Lu-036/35

¹⁹ Z-ca dowódcy drużyny w Rejonie V Obwodu Radzyń WiN.

L.p.	Nazwisko, imię, pseudonim	Gmina, miejscowość	Zarzut UB	Rok i miesiąc odnotowania w areszcie	Źródło
44	Duda Aleksander	Kąkolewnica, Lipniaki	AK	1944.12	IPN-Lu 036/1
45	Duda Bolesław	Biała, Siedlanów	WiN	1946.11	IPN Lu-0279/144
46	Duda Hieronim		WiN	1946.4	IPN Lu-036/12
47	Duda Kazimierz „Jaś”	Kąkolewnica, Dębowierzchy	WiN	1946.12 i 1947.1	IPN Lu-036/12 i 0279/144
48	Duda Władysław „Ostry” ²⁰	Kąkolewnica	AK, WiN	1944.12 i 1949.7	IPN-Lu 036/1, 036/12 i 0279/144
49	Dutkiewicz Józef		AK	1944.12	IPN-Lu 036/1
50	Duszek-Kowalczyk Irena „Jola” ²¹	Siemień, Wólka Siemieńska	WiN	1946.2 i 3	IPN Lu-0279/144
51	Duszyk Stanisław	Międzyrzec	WiN	1948.10	IPN Lu-0279/144
52	Dzioba Stanisław	Międzyrzec	WiN	1946.12	IPN Lu-036/12
53	Flis Czesław	Międzyrzec	WiN	1946.3	IPN Lu-036/12
54	Fugat Grzegorz		AK	1944.10	IPN-Lu 036/1

²⁰ Członek oddziału bojowego Rejonu IV w Obwodzie Radzyń WiN pod dowództwem Jana Grudzińskiego „Płomienia” i współzałożyciel antykomunistycznej organizacji pod nazwą Polskie Wojsko Podziemne w gminie Kąkolewnica.

²¹ Kancelistka szefa łączności Obwodu WiN Henryka Potasińskiego „Iwana”.

L.p.	Nazwisko, imię, pseudonim	Gmina, miejsowość	Zarzut UB	Rok i miesiąc odnotowania w areszcie	Źródło
55	Gajko Jan		AK	1945.2	IPN-Lu 036/1
56	Garstka Marian „Drzewiec” ²²	Radzyń	AK	1945.1	IPN Lu-0279/144
57	Gasik Józef	Międzyrzec	NSZ	1945.10	IPN Lu-036/12
58	Gierej Zygmunt	Tłuściec, Wólka Krzymowska	WiN	1946.9	IPN Lu-036/12
59	Giersz Bolesław	Tłuściec, Wysokie	AK	1944.12	IPN-Lu 036/1
60	Głogowski Adolf	Opole	AK	1945.3	IPN Lu-036/7
61	Gmitruk Kazimierz	Komarówka, Przegaliny	AK	1945.3	IPN Lu-036/7
62	Gnapiński Antoni	Międzyrzec	AK	1944.12	IPN Lu-036/1 i 036/12
63	Golec Tadeusz „Dąbek” ²³	Kąkolewnica, Miłolas	WiN	1946.4	IPN Lu-0279/144
64	Golonka Józef	Czemierniki, Stoczek	AK	1945.4	IPN Lu-036/7
65	Grabelski Stefan „Olsza” ²⁴	Biała, Wrzosów	AK	1945.1	IPN Lu-036/7

²² Szef wywiadu Inspektoratu Radzyń AK.

²³ Członek drużyny w Rejonie IV Obwodu Radzyń WiN pod dowództwem Aleksandra Kota „Wilka”.

²⁴ Komendant placówki AK we Wrzosowie.

L.p.	Nazwisko, imię, pseudonim	Gmina, miejscowość	Zarzut UB	Rok i miesiąc odnotowania w areszcie	Źródło
66	Grudziński Józef	Międzyrzec	AK	1944.12 i 1945.2	IPN-Lu 036/1 i 036/12
67	Grzelak Stanisław „Krwawy” ²⁵	Ryki	WiN	1949.8	IPN Lu-0279/144
68	Grzeszczuk Kazimierz	Międzyrzec	NSZ	1946.10	IPN Lu-036/12
69	Grzeszczuk Marian	Zahajki, Drelów	WiN	1952.3	IPN Lu-0279/144
70	Grzywak Józef	Kąkolewnica, Lipniaki	AK, WiN	1944.12 i 1946.3	IPN-Lu 036/1 i 036/12
71	Gursz Bolesław		AK	1944.12	IPN-Lu 036/1
72	Gustaw Jan		AK	1944.12	IPN-Lu 036/1
73	Hałabuda Grzegorz	Międzyrzec	WiN	1946.9	IPN Lu-036/12
74	Harczuk Aleksander	Tłuściec	szeptana prop.	1948.10	IPN Lu-036/12
75	Harczuk Stanisław	Żerocin, Sitno	WiN	1946.2	IPN Lu-036/35
76	Hawryluk Stanisław		NSZ	1946.4	IPN Lu-036/12
77	Heberczuk Józef	Tłuściec	AK	1945.8	IPN Lu-036/12

²⁵ Członek oddziału bojowego Rejonu IV w Obwodzie Radzyń WIN pod dowództwem Jana Grudzińskiego „Płomienia”.

L.p.	Nazwisko, imię, pseudonim	Gmina, miejsowość	Zarzut UB	Rok i miesiąc odnotowania w areszcie	Źródło
78	Hordejuk Bolesław	Brzozowy Kąt, Wiski	AK	1945.2	IPN Lu-036/7 i 036/12
79	Howorus Ludwik	Milanów, Wierzbówka	AK	1945.3	IPN Lu-036/7
80	Hurko Jan	Komarówka	WiN	1948.2	IPN Lu-0279/144
81	Ignaciuk Aleksander		WiN	1946.3	IPN Lu-036/12
82	Ignaciuk Jan	Tłuściec	NSZ	1946.6	IPN Lu-036/12
83	Iwaniuk Edward	Tłuściec, Manie	WiN	1951.12	IPN Lu-036/12
84	Iwaniuk Marianna ²⁶	Tłuściec, Manie	WiN	1951.12	IPN Lu-036/12
85	Iwaniuk Sabina ²⁷	Tłuściec, Manie	WiN	1951.12	IPN Lu-036/12 i 0279/144
86	Iwaniuk-Samociuk Maria ²⁸	Tłuściec, Manie	WiN	1951.12	IPN Lu-0279/144
87	Izalewicz Bronisław	Międzyrzec	AK	1944.12	IPN-Lu 036/1
88	Izdebski Witold	Czemierniki, Wygnanów	AK	1945.1	IPN Lu-036/1 i 036/7
89	Jabłoński Bronisław	Brzozowy Kąt, Walinna	WiN	1951.4	IPN Lu-036/12 i 0279/144

²⁶ Łączniczka oddziału kpt. Władysława Łukasiuka „Młota” – dowódcy 6 Brygady Wileńskiej AK/WiN.

²⁷ J.w.

²⁸ J.w.

L.p.	Nazwisko, imię, pseudonim	Gmina, miejscowość	Zarzut UB	Rok i miesiąc odnotowania w areszcie	Źródło
90	Jackun Stanisław	Komarówka, Kolembrody	WiN	1946.9	IPN Lu-0279/144
91	Jakimski Stefan	Komarówka, Przegaliny	AK	1945.2	IPN Lu-036/7
92	Jakubowicz Władysław „Brzoza” ²⁹	Żerocin, Dołha	WiN	1946.8	IPN Lu-0279/144
93	Jakubowicz Zdzisław	Międzyrzec	AK	1945.4	IPN Lu-036/7 i 036/12
94	Janczy Józef		NSZ	1946.4	IPN Lu-036/12
95	Janowicz Wanda	Międzyrzec	WiN	1946.3	IPN Lu-036/12
96	Jarmol Jan	Jabłoń, Kolano	AK	1945.2	IPN Lu-036/1 i 036/7
97	Jaworski Waclaw „Niwa” ³⁰	Siemień, Gródek	WiN	1946.8	IPN Lu-036/35 i 0279/144
98	Jeleszuk Stanisław	Tłuściec, Krzewica	AK	1945.4	IPN Lu-036/7 i 036/12
99	Joško Jan	Wojcieszków	AK	1945.2	IPN Lu-036/7
100	Jóźwik Józef	Tłuściec, Zasiadki	WiN	1947.12	IPN Lu-036/12
101	Jurczyński Jan	Brzozowy Kąt, Derewiczna	AK	1945.3	IPN Lu-036/7

²⁹ Członek drużyny w Rejonie V Obwodu Radzyń WiN pod dowództwem Jana Pinkowskiego „Cegły”.

³⁰ Dowódca placówki w Rejonie I Obwodu Radzyń WiN.

L.p.	Nazwisko, imię, pseudonim	Gmina, miejsowość	Zarzut UB	Rok i miesiąc odnotowania w areszcie	Źródło
102	Juszczynski Jan	Brzozowy Kąt, Derewiczna	AK	1945.3	IPN Lu-036/12
103	Kaczan Stanisław „Kolka”	Jabłoń	BCh	1945	IPN Lu-0279/145
104	Kalenik Wacław „Grześ”	Kąkolewnica, Polskowola	AK	1945.4	IPN Lu-036/7
105	Kaliński Roman Waldemar	Thuszczec, Pościszce	AK	1945.7	IPN Lu-0279/145
106	Kalisz Czesław	Siemień	AK	1944.9	IPN Lu-036/35
107	Kalisz Ludwik	Milanów, Wierz- bówka	AK	1945.3	IPN Lu-036/7
108	Kamiński Bolesław	Suchowola, Jeziro	AK	1945.4	IPN Lu-036/7
109	Kamiński Edward	Suchowola, Jeziro	AK	1945.4	IPN Lu-036/7
110	Kamiński Jan	Radzyń	AK	1945.4	IPN Lu-036/7
111	Kania Stanisław		AK	1945.4	IPN Lu-036/7
112	Kapczuk Józef „Kogut” ³¹	Brzozowy Kąt, Derewiczna	WiN	1953.7	IPN Lu-0279/145
113	Kapczuk Piotr ³²	Komarówka	WiN	1951.1	IPN Lu-0279/145

³¹ Członek drużyny w Rejonie VIII Obwodu Radzyń WiN pod dowództwem Jana Pileckiego „Jałowca”.

³² Członek oddziału bojowego Rejonu VIII w Obwodzie Radzyń WiN pod dowództwem Wacława Stelmaszuka „Marnego”, komendanta Rejonu VIII (nt. Wacława Stelmaszuka zob. ...).

L.p.	Nazwisko, imię, pseudonim	Gmina, miejscowość	Zarzut UB	Rok i miesiąc odnotowania w areszcie	Źródło
114	Kapczuk Wawrzyniec „Ukrainiec” ³³	Brzozowy Kąt, Rudno	WiN	1950.12	IPN Lu-0279/145
115	Karbowicz Henryk	Brzozowy Kąt, Walinna	AK	1945.3	IPN Lu-036/7
116	Karczewski Stefan „Wierzba” ³⁴	Biała, Borowe	WiN	1951.12	IPN Lu-0279/145
117	Karczmarz Andrzej „Huk” ³⁵	Biała, Stara Wieś	WiN	1945.11	IPN Lu-0279/145
118	Karolak Kazimierz		AK	1945.4	IPN Lu-036/7
119	Karpowicz Henryk	Brzozowy Kąt, Walinna	AK	1945.3	IPN Lu-036/12
120	Kasprowicz Edward	Siemień, Wierzchowiny	AK	1950.3	IPN Lu-036/35
121	Kędziński Stanisław	Jabłoń, Kolano	AK	1945.2	IPN Lu-036/1 i 036/7
122	Kieczka Franciszek	Zahajki, Bereza	WiN	1946.9	IPN Lu-036/35
123	Kieczka Józef	Zahajki, Bereza	AK	1945.4	IPN Lu-036/35
124	Klej Marian	Siemień, Jezioro	AK	1945.4	IPN Lu-036/7
125	Klej Stefan	Siemień, Jezioro	AK	1945.4	IPN Lu-036/7

³³ Członek drużyny w Rejonie VIII Obwodu Radzyń WiN pod dowództwem Zygmunta Trzeźniewskiego.

³⁴ Z-ca komendanta Rejonu I w Obwodzie Radzyń WiN.

³⁵ Kwatermistrz Rejonu VI w Obwodzie Radzyń WiN.

L.p.	Nazwisko, imię, pseudonim	Gmina, miejscowość	Zarzut UB	Rok i miesiąc odnotowania w areszcie	Źródło
126	Klembowski Aleksander	Biała, Lichty	WiN	1946.4	IPN Lu-036/12
127	Klimbowski Henryk		WiN	1946.3	IPN Lu-036/12
128	Klimiuk Franciszek ³⁶	Brzozowy Kąt, Walina	AK	1945.3	IPN Lu-036/7 i 036/12
129	Kłyk Eugeniusz	Thusćiec, Wólka Krzymowska	AK	1945.2	IPN Lu-0279/145
130	Kłós Józef	Radzyń	AK	1945.1	IPN Lu-036/1 i 036/7
131	Koczkodaj Stanisław	Biała, Siedlanów	AK	1944.12	IPN-Lu 036/1
132	Kokot Eugeniusz ³⁷	Międzyrzec	AK	1945.6	IPN Lu-0279/145
133	Kolanowski Feliks	Międzyrzec	AK	1945.4 i 6	IPN Lu-036/7 i 036/12
134	Kołdun Stanisław ³⁸	Komarówka	AK	1944.9	IPN Lu-0279/145
135	Kołodziejczyk Józef	Wojcieszków	AK	1945.2	IPN Lu-036/1 i 036/7
136	Komoń Henryk „Skowronek” ³⁹	Kąkolewnica, Polskowola	WiN	1947.1	IPN Lu-0279/145

³⁶ Komendant placówki w Rejonie VIII Obwodu Radzyń WiN.

³⁷ Członek drużyny w Rejonie VA Obwodu Radzyń WiN pod dowództwem Czesława Sobczyńskiego.

³⁸ Podkwatremistrz Rejonu VIII w Obwodzie Radzyń AK.

³⁹ Członek drużyny w Rejonie IV Obwodu Radzyń WiN pod dowództwem Jana Szymańskiego „Czajki”.

L.p.	Nazwisko, imię, pseudonim	Gmina, miejscowość	Zarzut UB	Rok i miesiąc odnotowania w areszcie	Źródło
137	Komoń Kazimierz ⁴⁰	Kąkolewnica, Polskowola	AK	1945.4	IPN Lu-036/7
138	Kopeć Władysław	Siemień, Wólka Siemieńska	szeptana prop.	1950.3	IPN Lu-036/35
139	Kordas Czesław		WiN	1946.4	IPN Lu-036/12
140	Korniluk Aleksander	Zahajki, Bereza	WiN	1946.11	IPN Lu-036/35
141	Korniluk Jan	Zahajki, Bereza	WiN	1946.11	IPN Lu-036/35
142	Korszeń Władysław	Brzozowy Kąt	WiN	1946.3	IPN Lu-036/12
143	Korulczyk Antoni	Międzyrzec	WiN	1946.1	IPN Lu-036/12
144	Korulczyk Jan ⁴¹	Kąkolewnica, Polskowola	AK	1945.11	IPN Lu-0279/145
145	Kot Stanisław „Knopik” ⁴²	Zahajki, Bereza	WiN	1946.9	IPN Lu-036/35
146	Kot Stefan	Kąkolewnica, Żakowola Stara	WiN	1949.9	IPN Lu-0279/145
147	Kotub Czesław	Międzyrzec	AK	1944.12	IPN-Lu 036/1

⁴⁰ J.w.

⁴¹ J.w.

⁴² Z-ca dowódcy plutonu w Rejonie IV w Obwodzie Radzyń WiN.

L.p.	Nazwisko, imię, pseudonim	Gmina, miejsowość	Zarzut UB	Rok i miesiąc odnotowania w areszcie	Źródło
148	Kowalik Franciszek	Biała, Siedlanów	WiN	1946.11	IPN Lu-0279/145
149	Kowalik Józef „Pocisk”	Brzozowy Kąt, Planta	AK	1945.4 i 6	IPN Lu-036/7 i 036/12
150	Kowaluk Czesław	Międzyrzec	AK	1944.11	IPN Lu-036/12
151	Kozaczuk Piotr	Szóstka	AK	1945.1	IPN Lu-036/1 i 036/7
152	Kozak Stanisław	Brzozowy Kąt, Wiski	NSZ	1946.9	IPN Lu-036/12
153	Kozłowiec Stanisław	Zahajki, Bereza	WiN	1946.9	IPN Lu-036/35
154	Kozłowski Kazimierz		WiN	1946.3	IPN Lu-036/12
155	Kozub Czesław		AK	1944.12	IPN-Lu 036/1
156	Krasowski Kazimierz	Żerocin, Rogozneczka	BCh	1945.5	IPN Lu-036/35
157	Krasowski Piotr	Żerocin, Rogozneczka	BCh	1945.5	IPN Lu-036/35
158	Krasuski Marian	Kąkolewnica, Olszewnica	WiN	1947.7	IPN Lu-0279/145
159	Krasuski Roman	Kąkolewnica, Mościska	WiN	1946.3	IPN Lu-0279/145
160	Krawczyk Zygmunt		AK	1944.12	IPN-Lu 036/1

L.p.	Nazwisko, imię, pseudonim	Gmina, miejscowość	Zarzut UB	Rok i miesiąc odnotowania w areszcie	Źródło
161	Król Czesław ⁴³	pow. łukowski	AK	1945.8	IPN Lu-0279/145
162	Król Jan ⁴⁴	Siemień	WiN	1946.8	IPN Lu-0279/145
163	Król Kazimierz	Radzyń	AK	1945.4	IPN Lu-036/7
164	Krupski Stanisław	Międzyrzec	WiN	1946.12	IPN Lu-036/12
165	Kryńska Irena ⁴⁵	Zahajki, Bereza	WiN	1946.9	IPN Lu-036/35
166	Kryński Jan	Zahajki, Bereza	WiN	1947.11	IPN Lu-036/35
167	Kryński Stanisław „Piaśt”	Biała, Paszki Duże	AK	1945.9	IPN Lu-0279/145
168	Krzewski Konstanty	Radzyń	AK	1945.1	IPN Lu-036/1 i 036/7
169	Krzymowski Franciszek „Kurz” ⁴⁶	Szóstka, Wyganka	WiN	1947.5	IPN Lu-0279/145
170	Kubalski Wiktor „Bimber”	Kąkolewnica, Brzozowica	WiN	1946.3	IPN Lu-0279/145
171	Kucharuk Tomasz	Wołyń, Lisowólka	AK	1945.5	IPN Lu-036/12

⁴³ Komendant placówki AK w Czemiernikach.

⁴⁴ Członek placówki w Rejonie I Obwodu Radzyń WiN; łącznik.

⁴⁵ Łączniczka Obwodu Radzyń WiN.

⁴⁶ Członek oddziału bojowego Rejonu IV w Obwodzie Radzyń WiN pod dowództwem Jana Grudzińskiego „Płomienia”.

L.p.	Nazwisko, imię, pseudonim	Gmina, miejscowość	Zarzut UB	Rok i miesiąc odnotowania w areszcie	Źródło
172	Kuć Henryk	Leśna Podlaska, Dro- blin	AK	1945.4	IPN Lu-036/7
173	Kulik Karol	Zahajki, Przechodzisko	WiN	1947.2	IPN Lu-0279/145
174	Kulik Stanisław „Jaskółka” ⁴⁷	Żerocin	WiN	1948.9	IPN Lu-036/35 i 0279/145
175	Kulikowski Franciszek	Tłuściec, Krzymoszyce	WiN	1947.1	IPN Lu-036/12
176	Kunierowicz Władysław	Międzyrzec, Stołpno	AK	1945.10	IPN Lu-036/12
177	Kupidura Franciszek	Żerocin, Strzyżówka	WiN	1948.1	IPN Lu-0279/145
178	Kuźmiuk Julian	Zahajki, Bereza	WiN	1946.9	IPN Lu-036/35
179	Kuźmiuk Piotr Zenon	Międzyrzec	WiN	1947.8	IPN Lu-036/12
180	Kwiatek Piotr ⁴⁸	Siemień, Wólka Siemieńska	WiN	1946.2	IPN Lu-0279/145
181	Kwiatkowski Jan	Komarówka, Kolembrody	WiN	1946.9	IPN Lu-0279/145
182	Lachowicz Adam		NSZ	1946.4	IPN Lu-036/12

⁴⁷ Członek drużyny w Rejonie V Obwodu Radzyń WiN pod dowództwem Władysława Szymańczuka „Błego”.

⁴⁸ Gospodarz meliny komendanta Rejonu I w Obwodzie Radzyń WiN Henryka Potasińskiego „Iwana”.

L.p.	Nazwisko, imię, pseudonim	Gmina, miejscowość	Zarzut UB	Rok i miesiąc odnotowania w areszcie	Źródło
183	Lecyk Marian	Radzyń	AK	1945.11	IPN Lu-0279/145
184	Lep Stefan	Kąkolewnica, Lipniaki	AK	1944.12	IPN-Lu 036/1
185	Leszczyński Czesław	Siedlce	WiN	1946.12	IPN Lu-036/12
186	Leśniak Władysław „Lechita” ⁴⁹	Ulan, Wierzchowiny	WiN	1946.4	IPN Lu-036/12
187	Lipski Aleksander	Kąkolewnica	AK	1945.1	IPN Lu-036/1 i 036/7
188	Lucek Władysław		AK	1945.5	IPN Lu-036/1
189	Łazko Franciszek	Zahajki, Przechodzisko	WiN	1946.9	IPN Lu-036/35
190	Łoboda Józef	Wołyń	AK	1945.4	IPN Lu-036/7 i 036/12
191	Łotys Józef		AK	1945.4	IPN Lu-036/7
192	Łotys Stanisław „Sosna”	Milanów, Kopina	AK	1945.4	IPN Lu-036/7
193	Łucek Władysław	Czemierniki, Bełczac	AK	1945.2	IPN Lu-036/7
194	Łuciuk Antoni	Thuściec, Krzewica	AK	1945.4	IPN Lu-036/12

⁴⁹ Kwatermistrz Obwodu Radzyń AK.

L.p.	Nazwisko, imię, pseudonim	Gmina, miejscowość	Zarzut UB	Rok i miesiąc odnotowania w areszcie	Źródło
195	Łuciuk Franciszek	Tłuściec, Krzewica	AK	1945.4	IPN Lu-036/7
196	Łuciuk Stanisław	Tłuściec, Krzewica	AK	1945.4	IPN Lu-036/7
197	Łuciuk Stanisław	Zahajki, Bereza	WiN	1946.12	IPN Lu-036/12 i 036/35
198	Łucki Józef	Międzyrzec	sabotaż	1945.3 i 10	IPN Lu-036/12
199	Łukasik Franciszek	Kąkolewnica, Jurki	AK	1945.4	IPN Lu-036/7
200	Łukasik Józef „Dąbek” ⁵⁰	Biała, Wrzosów	WiN	1947.11	IPN Lu-0279/145
201	Maciejewski Ludwik	Brzozowy Kąt, Rudno	AK	1945.3	IPN Lu-036/7
202	Magier Henryk	Komarówka, Kozły	NSZ	1949.6	IPN Lu-0279/145
203	Magier Józef „Sęp”	Komarówka, Kozły	NSZ	1949.6	IPN Lu-0279/145
204	Majczyna Aleksander	Kąkolewnica, Polskowola	WiN	1946.12	IPN Lu-036/12
205	Majczyna Stanisław	Kąkolewnica, Polskowola	WiN	1946.12	IPN Lu-036/12
206	Majczyna Stanisław „Maniek” ⁵¹	Biała, Ustrzesz	AK	1945.4 i 7	IPN Lu-036/7 i 0279/145

⁵⁰ Członek drużyny we Wrzosowie w Rejonie VI Obwodu Radzyń WiN pod dowództwem Stefana Grabelskiego „Olszy”.

⁵¹ Członek drużyny AK pod dowództwem Józefa Radczuka „Jelenia”.

L.p.	Nazwisko, imię, pseudonim	Gmina, miejscowość	Zarzut UB	Rok i miesiąc odnotowania w areszcie	Źródło
207	Makarewicz Waclaw	Milanów, Wola Przewłocka	NSZ	1946.12	IPN Lu-036/12
208	Makaruk Stanisław	Zahajki, Przechodzisko	AK	1945.4	IPN Lu-036/7
209	Maksjan Marta	Międzyrzec	AK	1945.1	IPN Lu-036/12
210	Maksymiuk Józef	Komarówka, Kolembrody	WiN	1946.9	IPN Lu-0279/145
211	Maksymiuk Piotr		AK	1945.4	IPN Lu-036/7
212	Małochwiej Adolf „Lis” ⁵²	Kąkolewnica, Polskowola	AK/WiN	1945.5 i 1946.4	IPN Lu-036/12
213	Mańko Czesław	Wojcieszków	AK	1945.2	IPN Lu-036/1 i 036/7
214	Mańkowski Stanisław		AK	1945.4	IPN Lu-036/7
215	Marszałek Jan	Tłuściec, Zasiadki	AK	1944.12	IPN-Lu 036/1
216	Marszał Józef	Milanów, Wierzbówka	AK	1945.3	IPN Lu-036/7
217	Maruszak Jan	Tłuściec, Zasiadki	AK	1944.12	IPN Lu-036/1 i 036/12
218	Matejek Kazimierz	Kąkolewnica, Brzozowica	WiN	1945.11	IPN Lu-0279/145

⁵² Członek drużyny w Rejonie IV Obwodu Radzyń WiN pod dowództwem Jana Szymańskiego „Czajki”.

L.p.	Nazwisko, imię, pseudonim	Gmina, miejscowość	Zarzut UB	Rok i miesiąc odnotowania w areszcie	Źródło
219	Matejek Kazimierz	Milanów, Wola Przewłocka	NSZ	1946.12	IPN Lu-036/12
220	Matejek Waław		WiN	1946.4	IPN Lu-036/12
221	Matejuk Aleksander	Kąkolewnica, Brzozowica	AK	1945.1	IPN Lu-036/1 i 036/7
222	Matusiewicz Jan		prop. anty- kom.	1944.12	IPN-Lu 036/1
223	Melaniuk Franciszek	Żerocin, Bereza	AK	1945.5	IPN Lu-036/35
224	Michalski Józef		WiN	1946.2	IPN Lu-036/12
225	Michalski Marian „Michał”	Biała, Brzostówiec	WiN	1946.7	IPN Lu-0279/145
226	Michalski Waław		WiN	1946.2	IPN Lu-036/12
227	Michaluk Franciszek „Polny” ⁵³	Tłuściec	WiN	1946.10	IPN Lu-0279/145
228	Michaluk Stanisław, s. Jana	Tłuściec	WiN	1946.9	IPN Lu-036/12
229	Michaluk Stanisław, s. Michała	Tłuściec	WiN	1946.9	IPN Lu-036/12
230	Mikiciuk Jan ⁵⁴	Zahajki, Drelów	WiN	1952.3	IPN Lu-0279/145

⁵³ Z-ca komendanta Rejonu V w Obwodzie Radzyń WiN Stefana Węgrzyniaka „Rydza”, a po jego śmierci w maju 1946 – komendant.

⁵⁴ Członek oddziału bojowego Rejonu V w Obwodzie Radzyń WiN pod dowództwem Stanisława Miszczyka „Kłosa”.

L.p.	Nazwisko, imię, pseudonim	Gmina, miejscowość	Zarzut UB	Rok i miesiąc odnotowania w areszcie	Źródło
231	Mikiciuk Stanisław	Żerocin, Dołha	WiN	1948.7	IPN Lu-0279/145
232	Mikiciuk Władysław	Zahajki, Bereza	AK	1945.6	IPN Lu-036/35
233	Miłosz Stanisław		NSZ	1946.4	IPN Lu-036/12
234	Mistrzuk Eugeniusz		NSZ	1946.4	IPN Lu-036/12
235	Miszczuk Bronisław	Żerocin, Sitno	NSZ	1948.9	IPN Lu-036/35
236	Mościcki Oktawian „Orzeł” ⁵⁵	Kakolewnica, Mościska	WiN	1946.8	IPN Lu-0279/145
237	Mróz Aleksander „Wiosna” ⁵⁶	Biała, Niewęgłosz	WiN	1946.5	IPN Lu-06/629
238	Mróz Józef	Biała, Biała	WiN	1946.12	IPN Lu-036/12
239	Naumiuk Bolesław	Milanów, Zieleniec	AK	1945.3	IPN Lu-036/7
240	Nazaruk Józef „Sapieha” ⁵⁷	Zahajki, Bereza	WiN	1946.9	IPN Lu-036/35
241	Nestoruk Józef	Tłuściec	WiN	1946.9	IPN Lu-036/12
242	Nestoruk Piotr	Tłuściec	WiN	1946.9 i 10	IPN Lu-036/12

⁵⁵ Członek oddziału bojowego komendanta Rejonu IV w Obwodzie Radzyń WiN Zdzisława Sierpińskiego „Greka”.

⁵⁶ St. strz. w 3 drużynie VI Rejonu w Obwodzie Radzyń WiN.

⁵⁷ Członek oddziału bojowego Rejonu IV w Obwodzie Radzyń WiN pod dowództwem Jana Grudzińskiego „Płomienia”.

L.p.	Nazwisko, imię, pseudonim	Gmina, miejscowość	Zarzut UB	Rok i miesiąc odnotowania w areszcie	Źródło
243	Nestoruk Stanisław, s. Jana	Tłuściec	WiN	1946.9	IPN Lu-036/12
244	Nestoruk Stanisław, s. Józefa	Tłuściec	WiN	1946.4	IPN Lu-036/12
245	Niczyporuk Franciszek	Wisznice, Horodyszczce	AK	1945.3	IPN Lu-036/7
246	Niewęglowski Bolesław	Siemień, Łubka	AK	1945.4	IPN Lu-036/7 i 036/35
247	Niewęglowski Henryk		WiN	1946.3	IPN Lu-036/12
248	Niewęglowski Mieczysław		WiN	1946.4	IPN Lu-036/12
249	Niewęglowski Stanisław	Jabłoń	AK	1945.3	IPN Lu-036/7
250	Niewęglowski Stanisław	Radzyń	AK	1945.1	IPN Lu-036/1 i 036/7
251	Nikolski Leon „Nil” ⁵⁸	Radzyń	AK	1945.9	IPN Lu-0279/145
252	Nowacki Stanisław		AK	1945.4	IPN Lu-036/7
253	Nowakowski Jan	Międzyrzec	WiN	1945.10	IPN Lu-036/12
254	Nowosielski Eugeniusz		AK	1945.1	IPN-Lu 036/1

⁵⁸ Kolporter Obwodu Radzyń AK.

L.p.	Nazwisko, imię, pseudonim	Gmina, miejscowość	Zarzut UB	Rok i miesiąc odnotowania w areszcie	Źródło
255	Nowosielski Eugeniusz	Tłuściec, Krzymoszyce	AK	1945.2 i 3	IPN Lu-036/7 i 036/12
256	Okrajuk Stanisław	Zahajki, Bereza	AK	1945.4	IPN Lu-036/7
257	Olesiejuk Stanisław	Żerocin, Pereszczówka	NSZ	1946.4	IPN Lu-036/12 i 036/35
258	Olko Feliks	Suchowola, Jezioro	AK	1945.4	IPN Lu-036/7
259	Olszewski Aleksander „Sokół”	Kąkolewnica, Sokóle	WiN	1949.11	IPN Lu-0279/146
260	Olszewski Stanisław	Brzozowy Kąt	szeptana prop.	1949.2	IPN Lu-036/12
261	Osoński Wacław	Siemień	WiN	1946.2	IPN Lu-036/35
262	Ostapiuk Bronisław „Marian”	Biała, Niewęłośz	WiN	1947.8	IPN Lu-0279/146
263	Ostrzyżek Jan		WiN	1946.1	IPN Lu-036/12
264	Palenciuk Aleksander „Stary” ⁵⁹	Siemień, Tulniki	WiN	1946.8	IPN Lu-0279/146
265	Palenciuk Bolesław „Kolus” ⁶⁰	Biała, Ustrzesz	WiN	1946.11	IPN Lu-0279/146
266	Palenciuk Józef „Bogdan” ⁶¹	Biała, Brzostówiec	WiN	1946.11	IPN Lu-0279/146

⁵⁹ Dowódca plutonu operującego w miejscowościach: Gródek, Tulniki, Nadzieja w Rejonie I Obwodu Radzyń WiN.

⁶⁰ Członek oddziału bojowego Rejonu III w Obwodzie Radzyń WiN pod dowództwem Witolda Żółtkowskiego „Morusa”.

⁶¹ Członek drużyny w Rejonie III Obwodu Radzyń WiN pod dowództwem Jana Zielińskiego „Grota”.

L.p.	Nazwisko, imię, pseudonim	Gmina, miejscowość	Zarzut UB	Rok i miesiąc odnotowania w areszcie	Źródło
267	Panasiuk Antoni	Zahajki, Bereza	WiN	1946.9	IPN Lu-036/35
268	Panasiuk Feliks „Mur” ⁶²	Siemień, Gródek	WiN	1946.7	IPN Lu-036/35 i 0279/146
269	Parafiniuk Mikołaj ⁶³	Misie, Pościsze	WiN	1947.11	IPN Lu-0279/146
270	Parysek Waclaw	Suchowola, Żminne	AK	1945.3	IPN Lu-0279/146
271	Paszkowski Stanisław		WiN	1946.4	IPN Lu-036/12
272	Pawelec Piotr	Milanów, Wola Przewłocka	NSZ	1946.12	IPN Lu-036/12
273	Pawluczuk Czesław	Brzozowy Kąt, Walinna	WiN	1945.3	IPN Lu-0279/146
274	Pawluczuk Szymon		NSZ	1946.4	IPN Lu-036/12
275	Pawłowski Feliks „Lis” ⁶⁴	Żerocin, Dołha	WiN	1947.10	IPN Lu-0279/146
276	Pawłowski Władysław	Żerocin, Dołha	WiN	1948.9	IPN Lu-036/35
277	Pękała Stanisław	Kąkolewnica	AK	1945.1	IPN Lu-036/1 i 036/7

⁶² Dowódca drużyny w Rejonie I Obwodu Radzyń WiN.

⁶³ Członek oddziału bojowego kpt. Władysława Łukasiuka „Młota” – dowódcy 6 Brygady Wileńskiej AK/WiN.

⁶⁴ Członek oddziału bojowego Rejonu V w Obwodzie Radzyń WiN pod dowództwem Stanisława Miszczuka „Kłosa”.

L.p.	Nazwisko, imię, pseudonim	Gmina, miejscowość	Zarzut UB	Rok i miesiąc odnotowania w areszcie	Źródło
278	Piela Zbigniew „Wawrzyn”	Komarówka	WiN	1951.12	IPN Lu-0279/146
279	Pietrelewski Marian	Misie, Grabowiec	AK	1945.4	IPN Lu-036/12
280	Pietruszka Jan	Międzyrzec	WiN	1946.9	IPN Lu-036/12
281	Pilecki Edward „Migłanc” ⁶⁵	Brzozowy Kąt, Derewiczna	WiN	1948.10	IPN Lu-0279/146
282	Pilecki Jan „Jałowiec” ⁶⁶	Brzozowy Kąt, Derewiczna	WiN	1953.7	IPN Lu-0279/146
283	Piotrolewski Marian	Misie, Grabowiec	WiN	1946.12	IPN Lu-036/12
284	Pióro Antoni	Międzyrzec	AK	1945.6	IPN Lu-036/12
285	Piwoni Jan „Dal” ⁶⁷	Suchowola	WiN	1953.1	IPN Lu-0279/146
286	Płachta Maria ⁶⁸	Radzyń	WiN	1952.7	IPN Lu-0279/146
287	Pociejuk Stanisław	Kąkolewnica, Polskowola	AK	1945.4	IPN Lu-036/7
288	Podchorecka Maria	Brzozowy Kąt, Planta	WiN	1946.6	IPN Lu-036/12

⁶⁵ Członek drużyny w Rejonie VIII Obwodu Radzyń WiN pod dowództwem Jana Pileckiego „Jałowca”.

⁶⁶ Komendant placówki w Derewicznej w Rejonie VIII Obwodu Radzyń WiN.

⁶⁷ Szef wywiadu Obwodu Radzyń WiN.

⁶⁸ Informatorka WiN w PUBP w Radzynie Podlaskim w latach 1945-1947.

L.p.	Nazwisko, imię, pseudonim	Gmina, miejsowość	Zarzut UB	Rok i miesiąc odnotowania w areszcie	Źródło
289	Podgajny Zygmunt	Misie, Jelnica	WiN	1946.8	IPN Lu-036/12
290	Podhorecki Tadeusz „Gaj” ⁶⁹		AK	1945.3	IPN Lu-036/7
291	Poleciuk Aleksander	Siemień, Tulniki	WiN	1946.8	IPN Lu-036/35
292	Popadicz Żywojn	Międzyrzec	WiN	1947.9	IPN Lu-0279/146
293	Popowicz Paweł „Karpacki”	Komarówka, Kolembrody	WiN	1946.9	IPN Lu-0279/146
294	Potasiński Henryk „Iwan” ⁷⁰	Siemień, Wólka Siemieńska	WiN	1946.2	IPN Lu-0279/146
295	Prokop Czesław	Zahajki, Wólka Łózecka	WiN	1950.1	IPN Lu-0279/146
296	Protaś Józef	Szóstka, Ostrówka	AK	1945.4	IPN Lu-036/7
297	Przybylski Józef	Międzyrzec	WiN	1947.11	IPN Lu-036/12
298	Pulik Józef	Biała, Ustrzesz	AK	1945.7	IPN Lu-0279/146

⁶⁹ Drugi z-ca komendanta Rejonu II w Obwodzie Radzyń WiN i dowódca oddziału bojowego Rejonu II.

⁷⁰ Henryk Potasiński „Iwan” – do czerwca 1945 r. szef łączności Obwodu Radzyńskiego AK; od września 1945 r. z-ca Komendanta Rejonu I w Obwodzie Radzyń WiN i kwatermistrz rejonu.

L.p.	Nazwisko, imię, pseudonim	Gmina, miejscowość	Zarzut UB	Rok i miesiąc odnotowania w areszcie	Źródło
299	Puła Stanisław ⁷¹	Zahajki, Drelów	WiN	1952.2	IPN Lu-0279/146
300	Radczuk Józef „Jeleń” ⁷²	Komarówka, Przegaliny Duże	AK	1945.8	IPN Lu-0279/146
301	Rębek Albin	Biała	AK	1945.4	IPN Lu-036/7
302	Rębek Franciszek	Biała	AK	1945.4	IPN Lu-036/7
303	Robak Bolesław „Niedźwiadek” ⁷³	Siemień, Juliopol	WiN	1946.2	IPN Lu-036/12, 036/35 i 0279/146
304	Rosiński Franciszek „Zawisza” ⁷⁴	Zahajki, Bereza	WiN	1947.5	IPN Lu-0279/146
305	Rosiński Tadeusz „Cygan” ⁷⁵	Kąkolewnica, Milolas	WiN	1946.4	IPN Lu-036/12 i 0279/146
306	Rybicki Jan vel Rokicki Jan / wł. Franciszek Lenarczyk „Bożena” ⁷⁶	Radzyń	AK	1945.1	IPN Lu-036/1, 036/7 i 0279/146
307	Saczuk Bronisław „Wiarus” ⁷⁷	Tłuściec, Wólka Krzymowska	AK	1944.12	IPN Lu-036/1 i 036/12

⁷¹ Członek oddziału bojowego Rejonu V w Obwodzie Radzyń WiN pod dowództwem Stanisława Miszczuka „Kłosa”.

⁷² Dowódca placówki AK w Przegalinach Dużych.

⁷³ Dowódca drużyny w Juliopolu w Rejonie I Obwodu Radzyń WiN.

⁷⁴ Członek oddziału bojowego Rejonu IV w Obwodzie Radzyn WiN pod dowództwem Jana Grudzińskiego „Płomienia”.

⁷⁵ Członek placówki w Kąkolewnicy w Rejonie IV Obwodu Radzyń WiN pod dowództwem Aleksandra Kota „Wilka”.

⁷⁶ Komendant Obwodu Radzyń AK na przełomie 1944 i 1945 r.

⁷⁷ Komendant podchorążówki przy Obwodzie Radzyń AK.

L.p.	Nazwisko, imię, pseudonim	Gmina, miejscowość	Zarzut UB	Rok i miesiąc odnotowania w areszcie	Źródło
308	Sadowski Kazimierz „Kędzierzawy” ⁷⁸	Brzozowy Kąt, Derewiczna	WiN	1948.10	IPN Lu-0279/146
309	Sadowski Stanisław „Sokół” ⁷⁹	Komarówka, Przegaliny Małe	AK	1944.12	IPN Lu-036/1
310	Samociuk Stanisław „Wilk” ⁸⁰	Tłuściec, Manie	WiN	1948.8	IPN Lu-0279/146
311	Sergiej Antoni	Międzyrzec	WiN	1947.11	IPN Lu-036/12
312	Sergiej Zygmunt „Zych” ⁸¹	Tłuściec, Zasiadki	WiN	1947.12	IPN Lu-036/12
313	Sidor Aleksander „Sroka” ⁸²	Biała, Wola Chomejowa	WiN	1946.2	IPN Lu-036/12
314	Sidorczuk Jan	Tłuściec, Krzewica	WiN	1946.9	IPN Lu-036/12
315	Sidorczuk Józef	Tłuściec, Krzewica	AK	1945.2	IPN Lu-036/1, 036/7 i 036/12
316	Sidorczuk Zygmunt	Tłuściec	WiN	1946.9	IPN Lu-036/12
317	Siłaczuk Edwin		WiN	1946.4	IPN Lu-036/12
318	Składziński Jerzy	Żerocin, Dołha	WiN	1946.2	IPN Lu-036/35

⁷⁸ Członek placówki w Derewicznej w Rejonie VIII Obwodu Radzyń WiN pod dowództwem Jana Pileckiego „Jałowca”.

⁷⁹ Dowódca drużyny w Przegalinach Małych w Rejonie VIII Obwodu Radzyń WiN.

⁸⁰ Dowódca drużyny w plutonie Michała Ignaciuka „Witka” w Rejonie V Obwodu Radzyń WiN.

⁸¹ Łącznik w Obwodzie Radzyń AK.

⁸² Komendant placówki w Woli Chomejowej w Rejonie VI Obwodu Radzyń WiN.

L.p.	Nazwisko, imię, pseudonim	Gmina, miejscowość	Zarzut UB	Rok i miesiąc odnotowania w areszcie	Źródło
319	Skopiński Edward	Kąkolewnica	AK	1945.4	IPN Lu-036/7
320	Skowron Jan „Piorun”	Milanów, Wierzbówka	AK	1945.3	IPN Lu-036/7
321	Skwierowski Longin „Styr” ⁸³	Radzyń	AK	1945.1	IPN Lu-036/1 i 036/7
322	Smogorzewski Edmund		WiN	1946.1	IPN Lu-036/12
323	Smogorzewski Roman		WiN	1946.1	IPN Lu-036/12
324	Sobczyński Czesław	Międzyrzec	AK	1945.4	IPN Lu-036/7
325	Sobianiak Ludwik	Milanów, Wierzbówka	AK	1945.3	IPN Lu-036/7
326	Sobieszek Władysław	Siemień, Wierzchowiny	AK	1945.2	IPN Lu-036/7
327	Sobieszuk Władysław		AK	1945.5	IPN-Lu 036/1
328	Sobota Jan „Sapieha”	Kąkolewnica, Dębowierzchy	AK	1944.12	IPN Lu-0279/146
329	Sobota Marian		WiN	1946.4	IPN Lu-036/12
330	Sobota Stanisław „Kret”	Kąkolewnica, Dębowierzchy	WiN	1946.5	IPN Lu-0279/146

⁸³ Szef Biura Informacji i Propagandy Obwodu Radzyń AK.

L.p.	Nazwisko, imię, pseudonim	Gmina, miejscowość	Zarzut UB	Rok i miesiąc odnotowania w areszcie	Źródło
331	Sokołowski Edward „Orzeł”	Biała, Pasmugi	WiN	1947.3	IPN Lu-0279/146
332	Soldacki Bolesław	Opole	AK	1945.2	IPN Lu-036/1 i 036/7
333	Sołtysiak Leon „James” ⁸⁴	Warszawa	AK	1945.1	IPN Lu-036/1 i 036/7
334	Sosnowski Stanisław		WiN	1946.1	IPN Lu-036/12
335	Sroczyńska Olga		AK	1944.10	IPN-Lu 036/1
336	Sroczyński Roman		AK	1944.10	IPN-Lu 036/1
337	Steckiewicz Edward		AK	1945.4	IPN Lu-036/7
338	Stefaniuk Andrzej „Śmiały”	Zahajki, Łózki	AK	1945.11	IPN Lu-0279/146
339	Stefańczuk Józef	Międzyrzec, Wysokie	AK	1944.11	IPN Lu-036/12
340	Stopniak Feliks	Siemień, Miłków	WiN	1946.3	IPN Lu-036/35
341	Struk Józef	Swory, Wołoskowola	AK	1944.12	IPN-Lu 036/1
342	Strzakłowiec Władysław	Zahajki, Bereza	WiN	1946.10	IPN Lu-036/35

⁸⁴ Komendant Obwodu Radzyń WiN.

L.p.	Nazwisko, imię, pseudonim	Gmina, miejscowość	Zarzut UB	Rok i miesiąc odnotowania w areszcie	Źródło
343	Suszek Jan	Wojcieszków	AK	1945.2	IPN Lu-036/7
344	Sweklej Jan	Jabłoń, Kolano	NSZ	1946.12	IPN Lu-036/12
345	Szabaciuk Marian	Zahajki, Bereza	WiN	1946.9	IPN Lu-036/35
346	Szalewicz Bronisław	Międzyrzec	AK	1944.12	IPN Lu-036/1 i 036/12
347	Szczepaniak Stanisław	Uścimów, Jedlanka	AK	1945.3	IPN Lu-036/7
348	Szcześniak Jakub	Międzyrzec	AK	1944.12	IPN-Lu 036/1
349	Szcześniak Jakub	Międzyrzec	WiN	1948.1 i 12	IPN Lu-036/1 i 036/12
350	Sznapiński Antoni	Międzyrzec	AK	1944.12	IPN Lu-036/12
351	Szołkowski Mikołaj	Międzyrzec	sabotaż	1945.2	IPN Lu-036/12
352	Tarka Jan	Międzyrzec	AK	1944.12	IPN Lu-036/12
353	Tatarczewski Marian		WiN	1946.2	IPN Lu-036/12
354	Teresiński Jan	Siemień, Miłków	AK	1945.9	IPN Lu-036/35
355	Terlikowski Leon	Żerocin, Sitno	WiN	1946.2	IPN Lu-036/12 i 036/35

L.p.	Nazwisko, imię, pseudonim	Gmina, miejscowość	Zarzut UB	Rok i miesiąc odnotowania w areszcie	Źródło
356	Terlikowski Szymon	Żerocin, Sitno	WiN	1946.2	IPN Lu-036/12 i 036/35
357	Toczyński Józef	Biała, Zarudki	AK	1945.1	IPN Lu-036/1 i 036/7
358	Tomaszewski Tomasz		WiN	1946.1	IPN Lu-036/12
359	Tracz Antoni	Czemierniki, Stójka	AK	1945.4	IPN Lu-036/7
360	Trochimiuk Piotr ⁸⁵	Misie, Pościsz	WiN	1947.1	IPN Lu-036/12
361	Trociuk Henryk		NSZ	1946.4	IPN Lu-036/12
362	Truba Czesław	Żerocin, Dołha	AK	1945.5	IPN Lu-036/35
363	Truba Józef	Międzyrzec	WiN	1946.2	IPN Lu-036/12
364	Turyk Jan	Zahajki, Bereza	WiN	1946.12	IPN Lu-036/12 i 036/35
365	Turyk Kazimierz	Zahajki, Bereza	szeptana prop.	1948.8	IPN Lu-036/35
366	Turyk Zygmunt	Międzyrzec	WiN	1946.10	IPN Lu-036/12
367	Tymoszuć Czesław	Tłuściec, Rogoźnica	szeptana prop.	1945.12	IPN Lu-036/12

⁸⁵ Dowódca drużyny w Rejonie V Obwodu Radzyń WiN.

L.p.	Nazwisko, imię, pseudonim	Gmina, miejscowość	Zarzut UB	Rok i miesiąc odnotowania w areszcie	Źródło
368	Tymoszuk Jan	Tłuściec, Krzewica	AK	1945.2 i 4	IPN Lu-036/7 i 036/12
369	Wanierski Apolon	Parczew	AK	1945.3	IPN Lu-036/7
370	Wasilewski Franciszek	Międzyrzec	sabotaż	1945.3	IPN Lu-036/12
371	Waszczuk Franciszek	Żerocin	WiN	1948.9	IPN Lu-036/35
372	Wereszko Aleksander „Roch” ⁸⁶	Tłuściec, Żabce	WiN	1946.9	IPN Lu-036/12
373	Wiącek Waclaw	Siemień, Amelin	AK	1945.4	IPN Lu-036/7
374	Wierzchowski Florian		NSZ	1946.4	IPN Lu-036/12
375	Wilczyński Zbigniew		AK	1944.12	IPN-Lu 036/1
376	Woch Julian „Biały” ⁸⁷		AK	1944.10	IPN-Lu 036/1
377	Wojtaszek Roman	Kąkolewnica, Turów	AK	1945.4	IPN Lu-036/7
378	Wójcik Waclaw	Siemień, Łubka	AK	1945.4	IPN Lu-036/35
379	Wróblewski Feliks „Zagórski”	Milanów, Kopina	AK	1945.4	IPN Lu-036/7

⁸⁶ Komendant Podobwodu „Małgorzata” WiN.

⁸⁷ Dowódca oddziału bojowego w Rejonie IV Obwodu Radzyń WiN.

L.p.	Nazwisko, imię, pseudonim	Gmina, miejscowość	Zarzut UB	Rok i miesiąc odnotowania w areszcie	Źródło
380	Wysokiński Władysław		WiN	1946.3	IPN Lu-036/12
381	Zabielski Edmund		WiN	1946.2	IPN Lu-036/12
382	Zabielski Jan		WiN	1946.1	IPN Lu-036/12
383	Zaczuk Bronisław	Thūściec, Wólka Krzymowska	AK	1944.12	IPN Lu-036/12
384	Zadźko Franciszek	Zahajki, Przechodzisko	WiN	1946.9	IPN Lu-036/35
385	Zajac Edward „Granit” ⁸⁸	Brzozowy Kąt, Walinna	AK	1945.3	IPN Lu-036/7
386	Zajac Jan	Brzozowy Kąt, Walinna	AK	1945.3	IPN Lu-036/7
387	Zajac Józef	Brzozowy Kąt, Walinna	szeptana prop.	1950.10	IPN Lu-036/12
388	Zajac Tadeusz	Warszawa	WiN	1948.10	IPN Lu-036/12
389	Zajac Zygmunt	Brzozowy Kąt, Walinna	prop. anty- kom.	1948.10	IPN Lu-036/12
390	Zaniewicz Andrzej	Thūściec, Wólka Krzymowska	AK	1944.12	IPN Lu-036/1 i 036/12
391	Zaniewicz Franciszek	Międzyrzec	NSZ	1945.9	IPN Lu-036/12

⁸⁸ Dowódca drużyny i z-ca dowódcy plutonu w Rejonie VIII Obwodu Radzyń WiN.

L.p.	Nazwisko, imię, pseudonim	Gmina, miejscowość	Zarzut UB	Rok i miesiąc odnotowania w areszcie	Źródło
392	Zawoński Feliks		AK	1945.1	IPN-Lu 036/1
393	Ząb Stefan		AK	1944.12	IPN-Lu 036/1
394	Zieliński Zdzisław	Milanów, Kopina	AK	1945.4	IPN Lu-036/7
395	Zubik Henryk	Międzyrzec	AK	1944.11	IPN Lu-036/12
396	Żurawski Czesław		WiN	1946.2	IPN Lu-036/12

6. Dokumentacja fotograficzna

Jak już wspomniano wcześniej, nie udało się nam sfotografować całości aresztu. Pomimo sporządzenia dokumentacji fotograficznej dwóch najważniejszych, bo posiadających inskrypcje na ścianach, cel, nieudokumentowanych zostało 5 pozostałych.

Wszystkie zdjęcia podzielone zostały na trzy bloki:

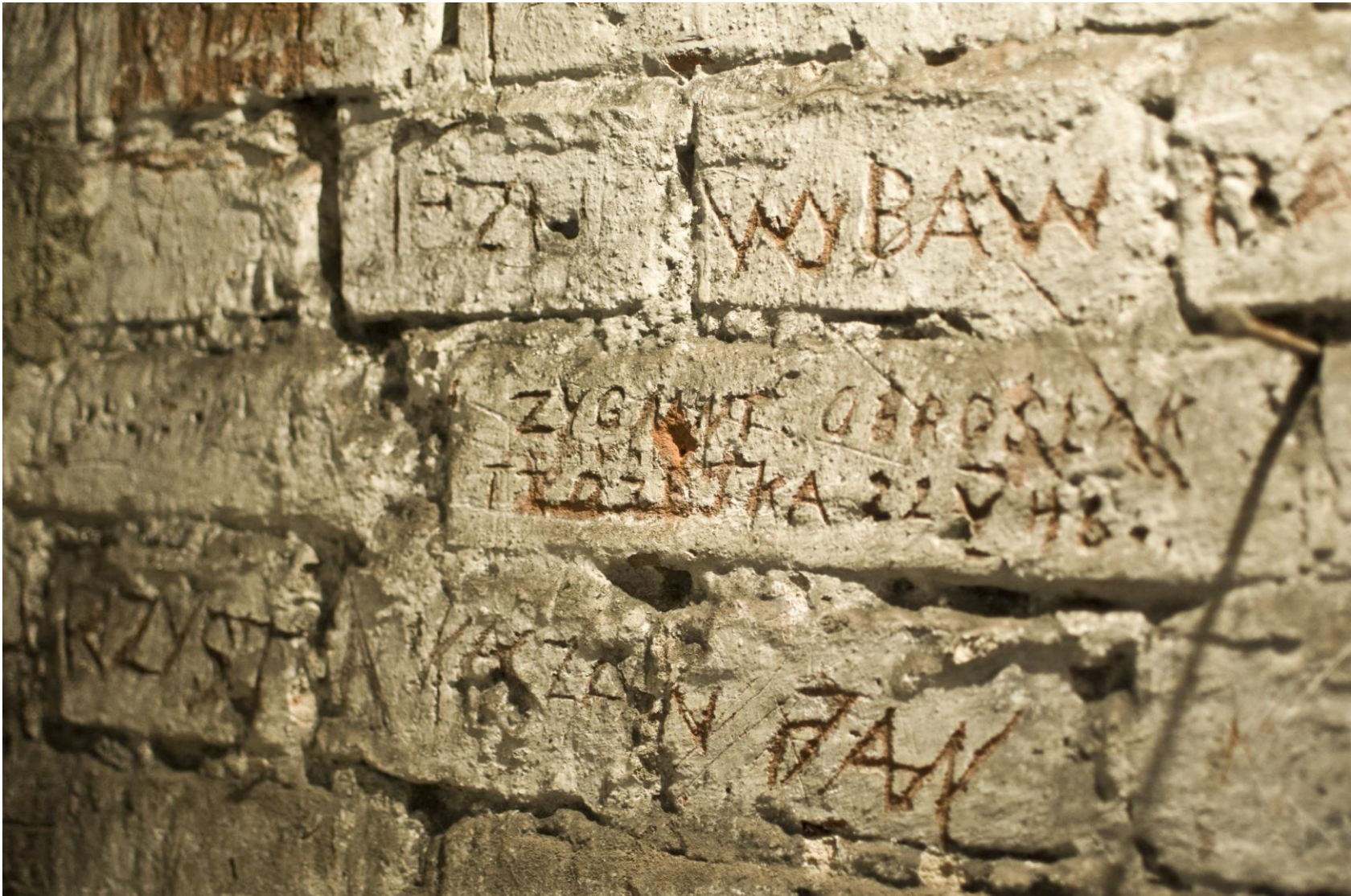
- A – obejmujący zdjęcia z celi nr 1, wyposażonej w najbogatsze i najbardziej czytelne inskrypcje;
- B – obejmujący zdjęcia z celi nr 1;
- C – obejmujących zdjęcia korytarza, drzwi do cel oraz informacyjnej z tablicy zewnętrznej.

Aneks fotograficzny.
Blok A.

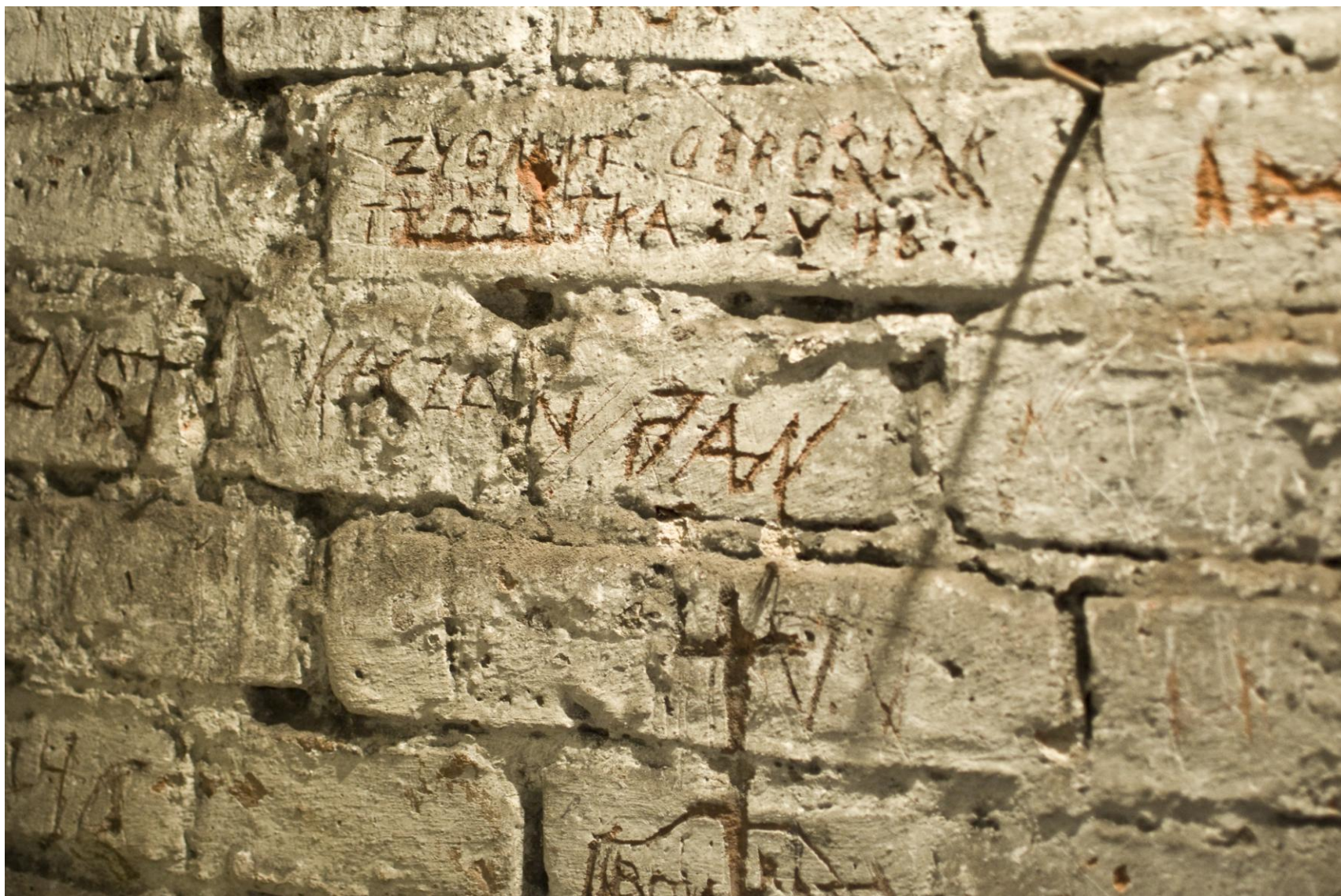
A-001

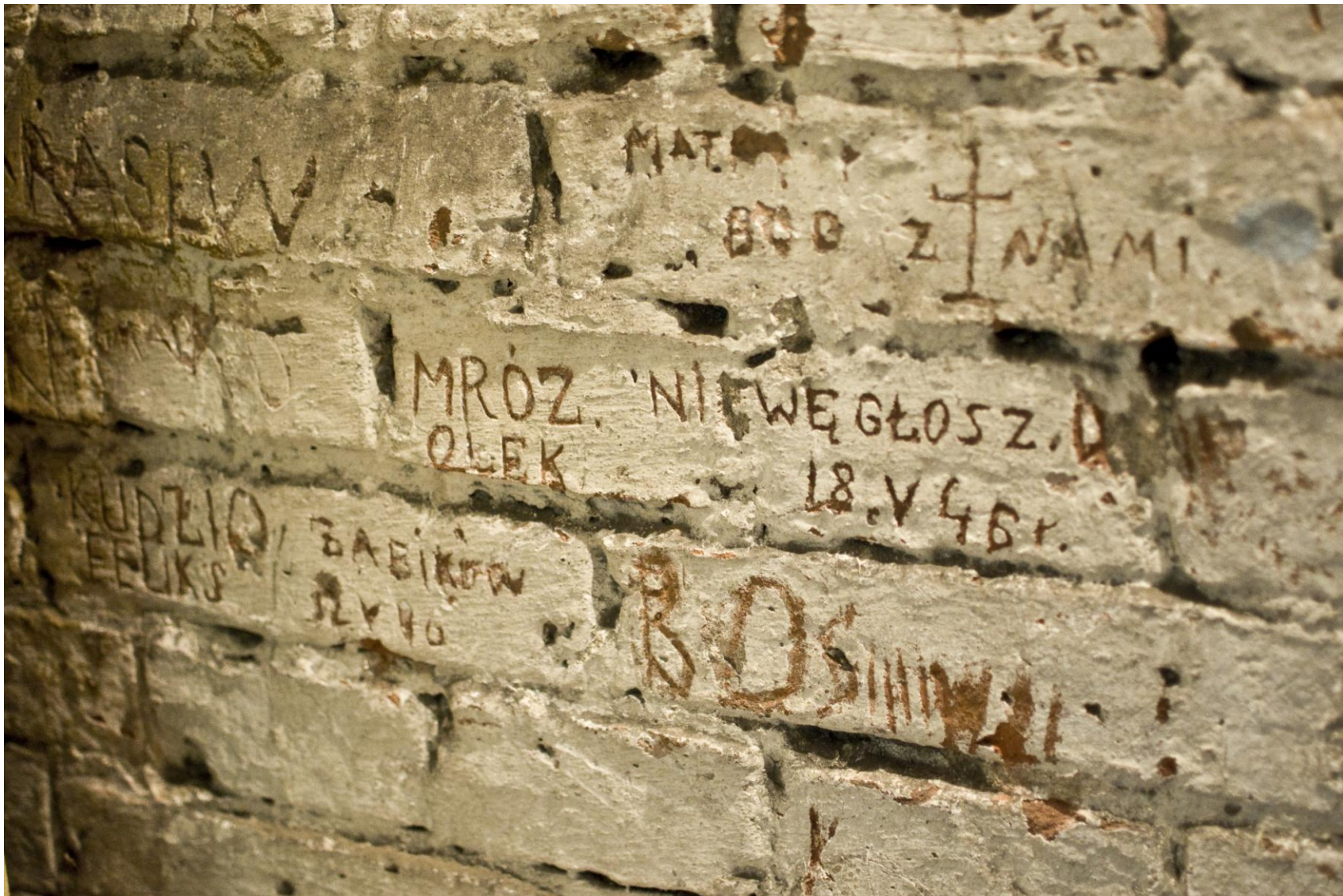
A-002

A-003

A-004

A-005

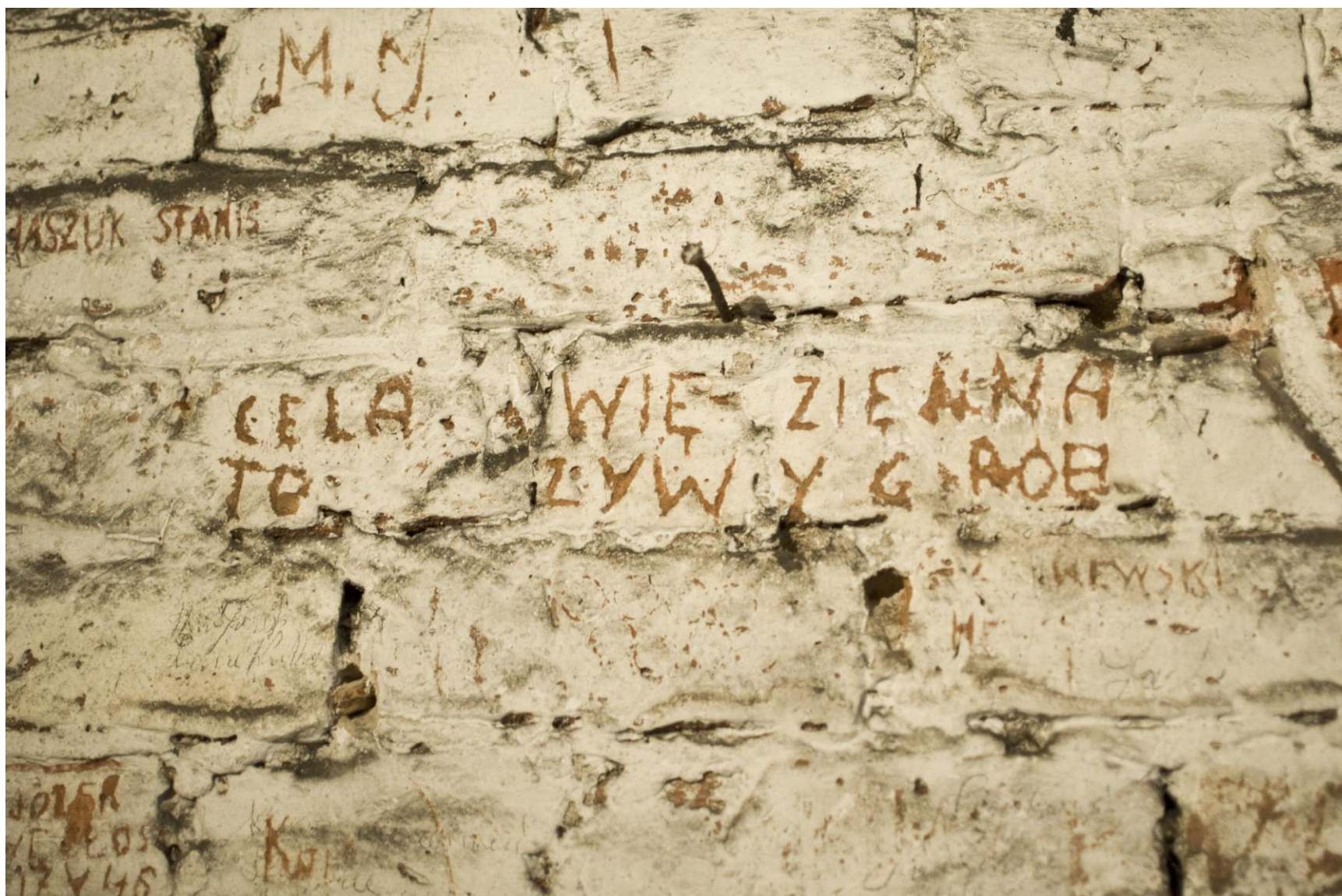
A-006

A-007

A-008

A-009

A-010

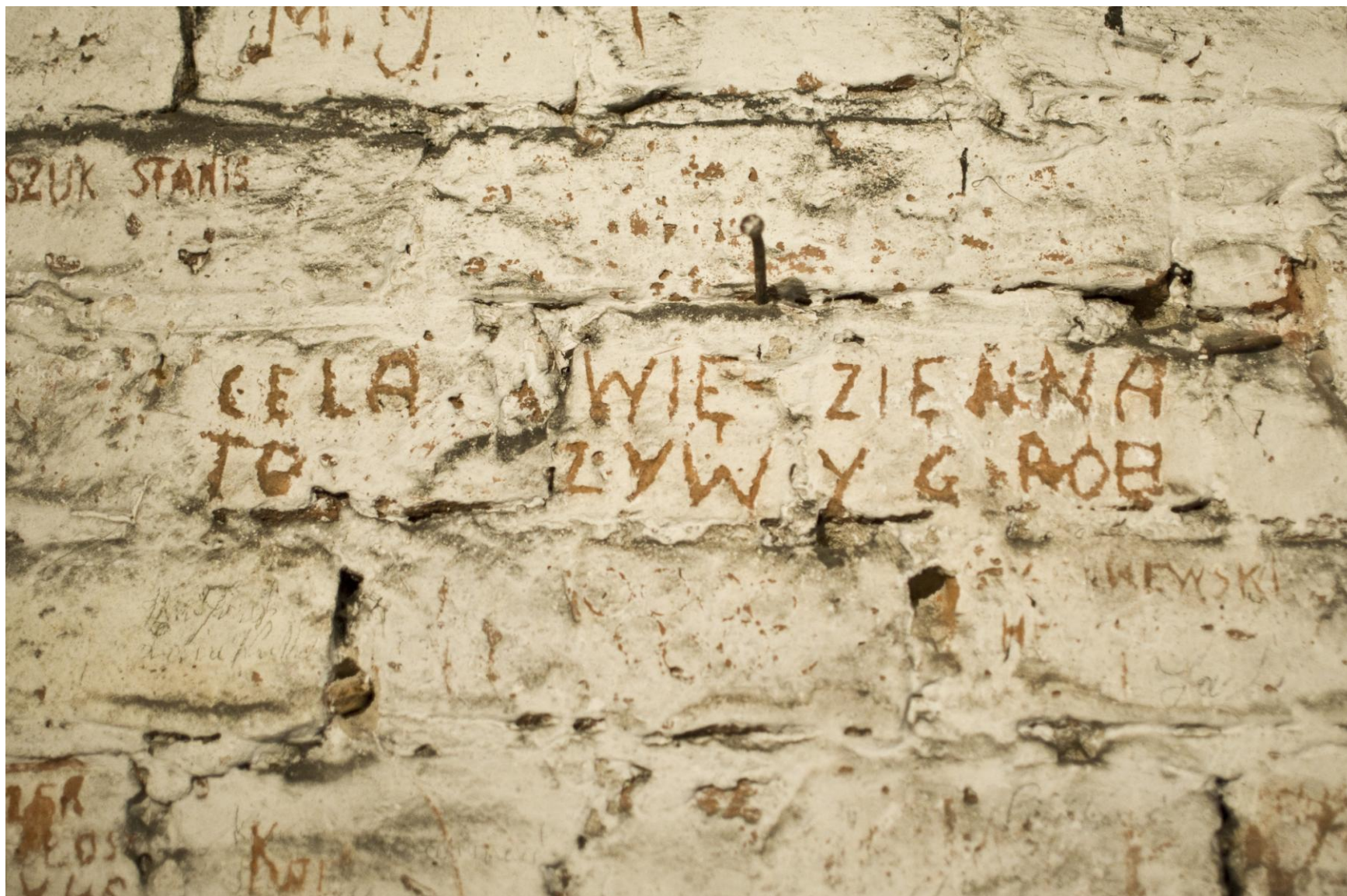
A-011

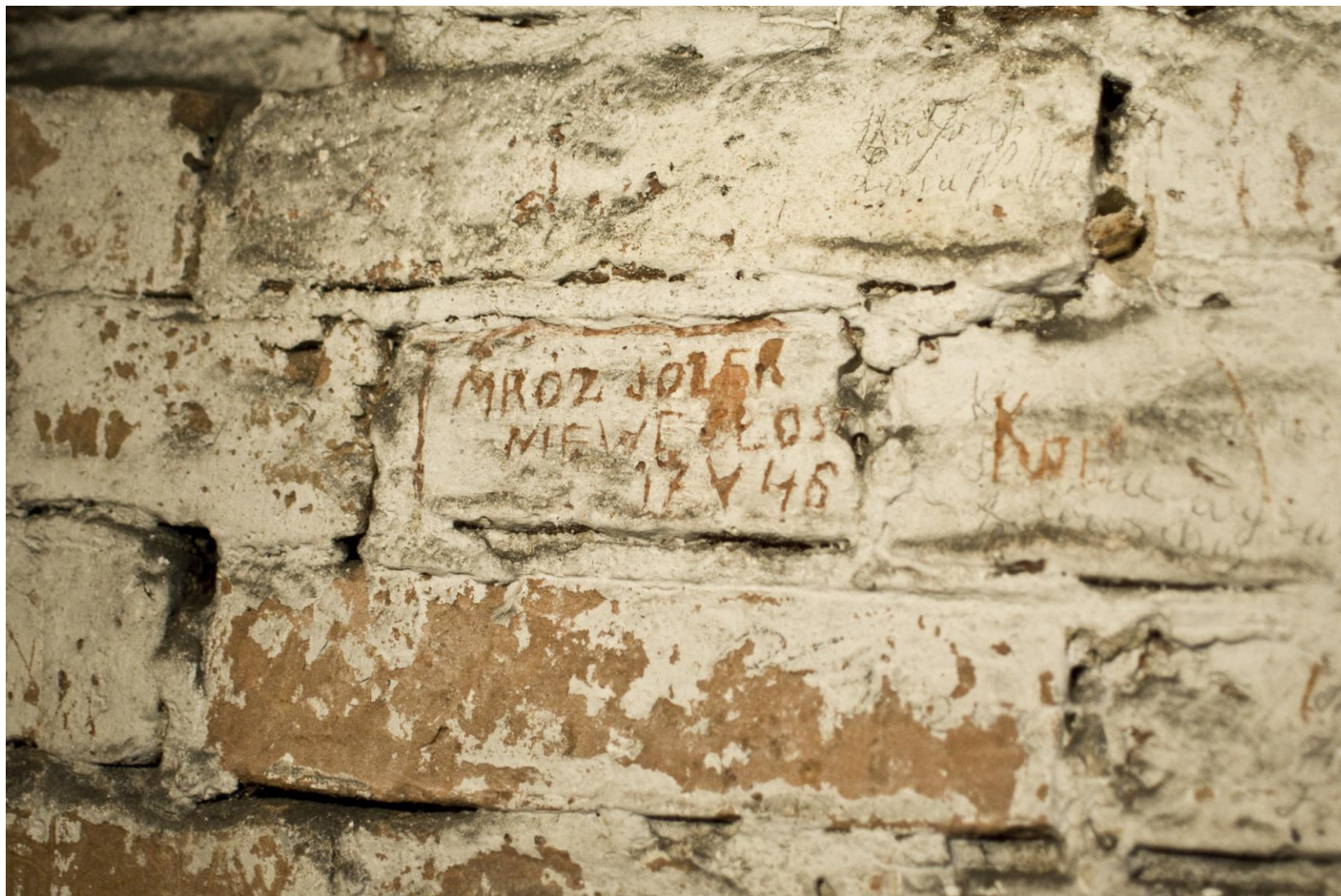
A-012

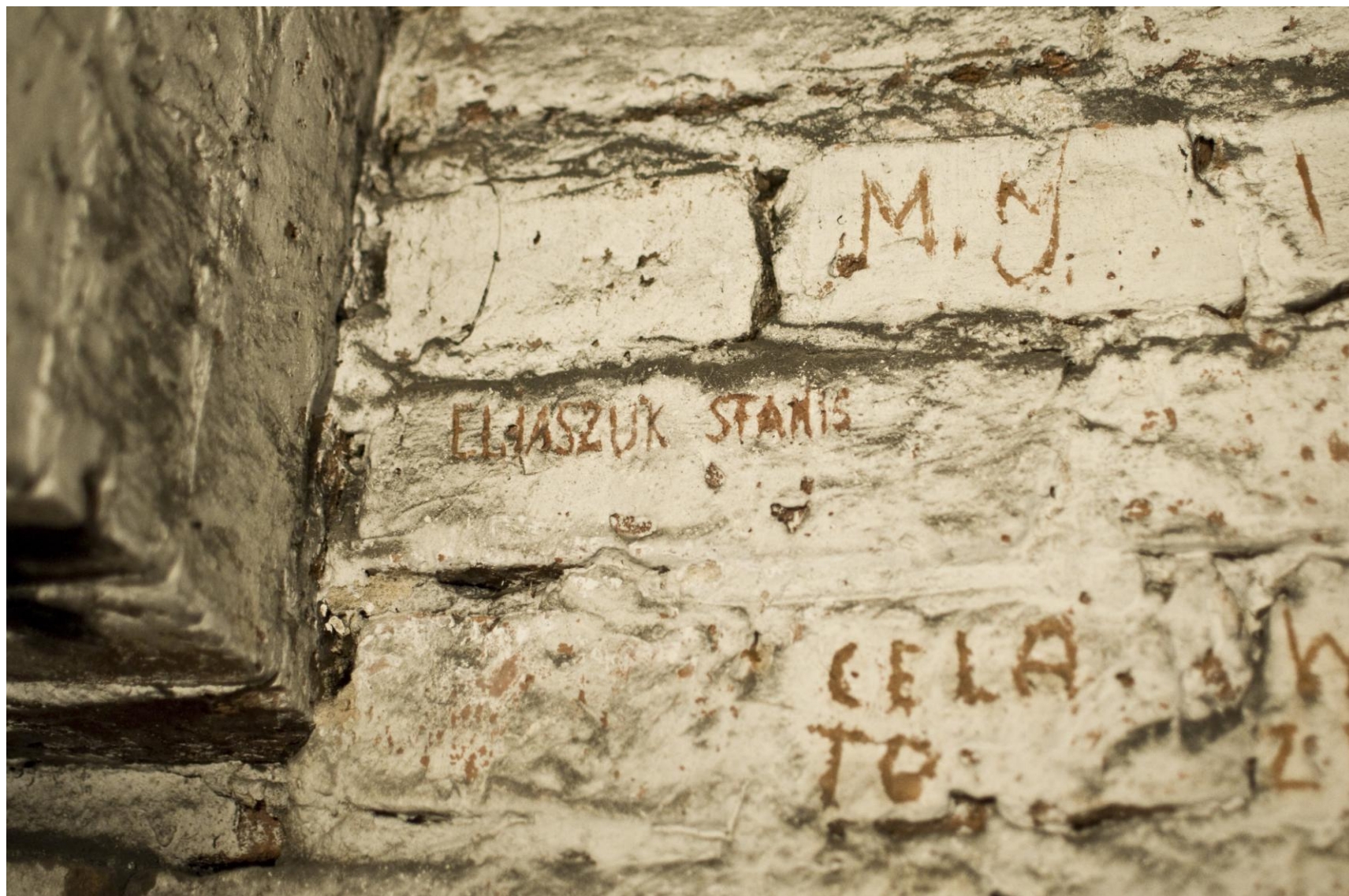
A-013

A-014

A-015

A-016

A-017

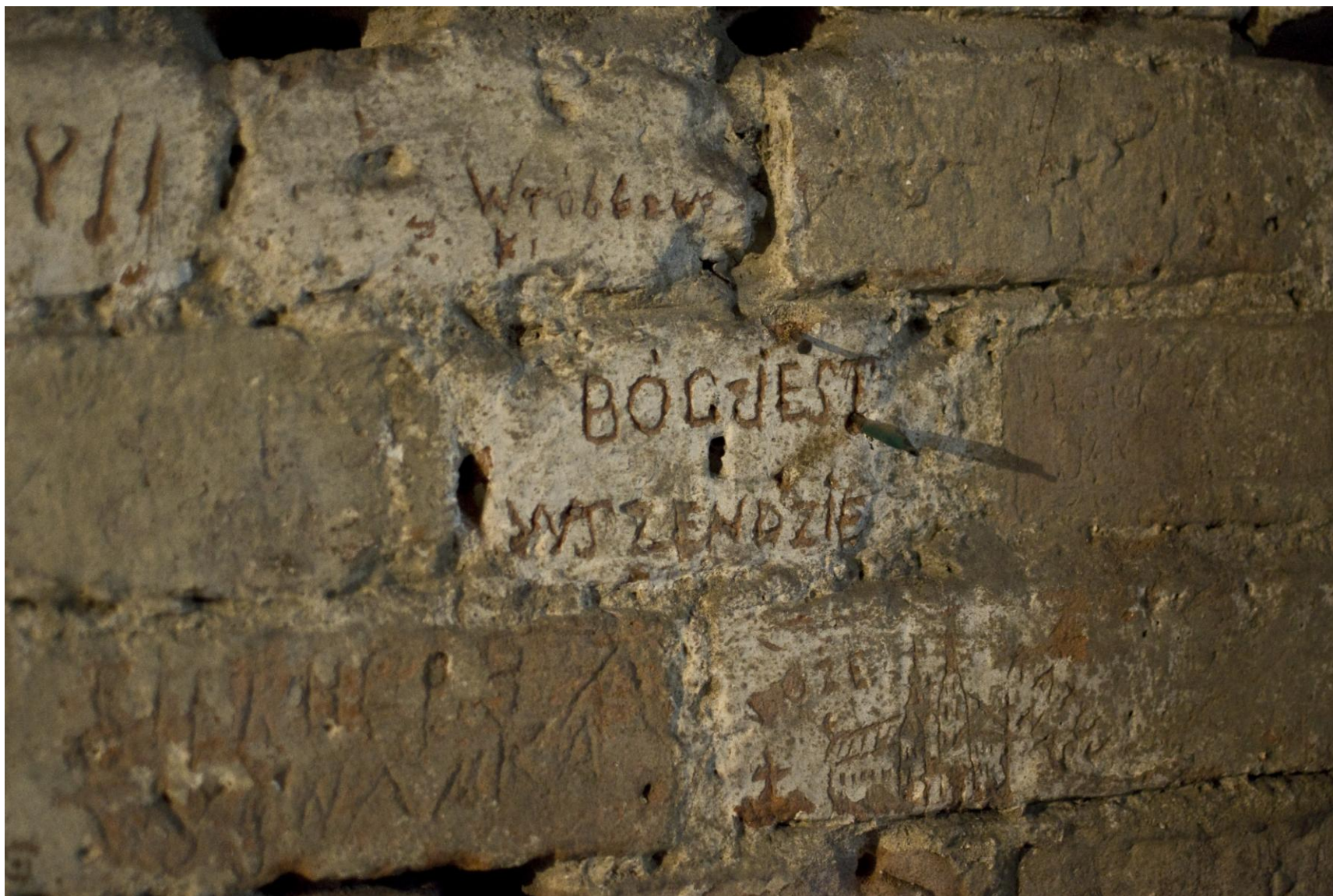
A-018

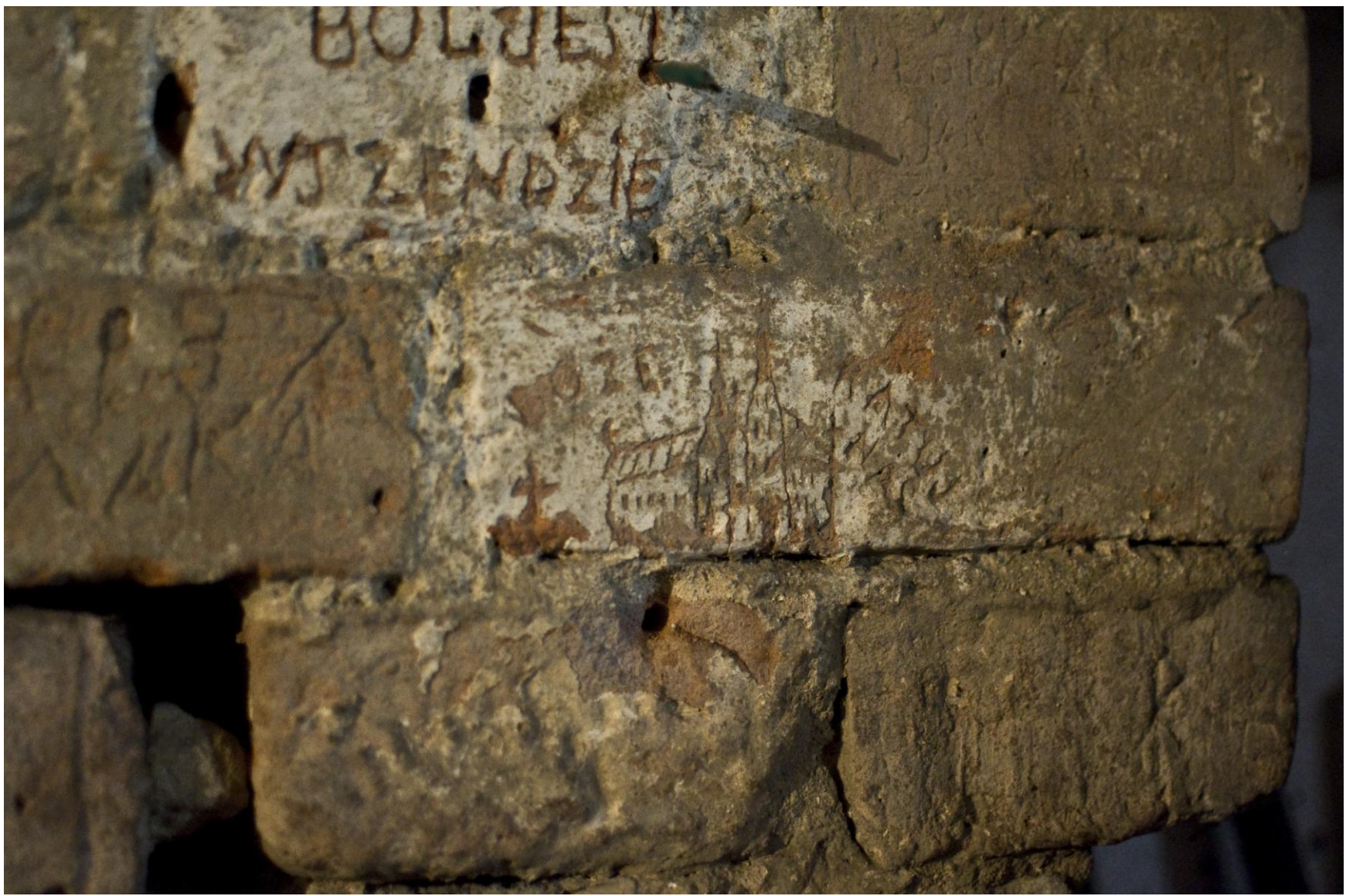
A-019

A-020

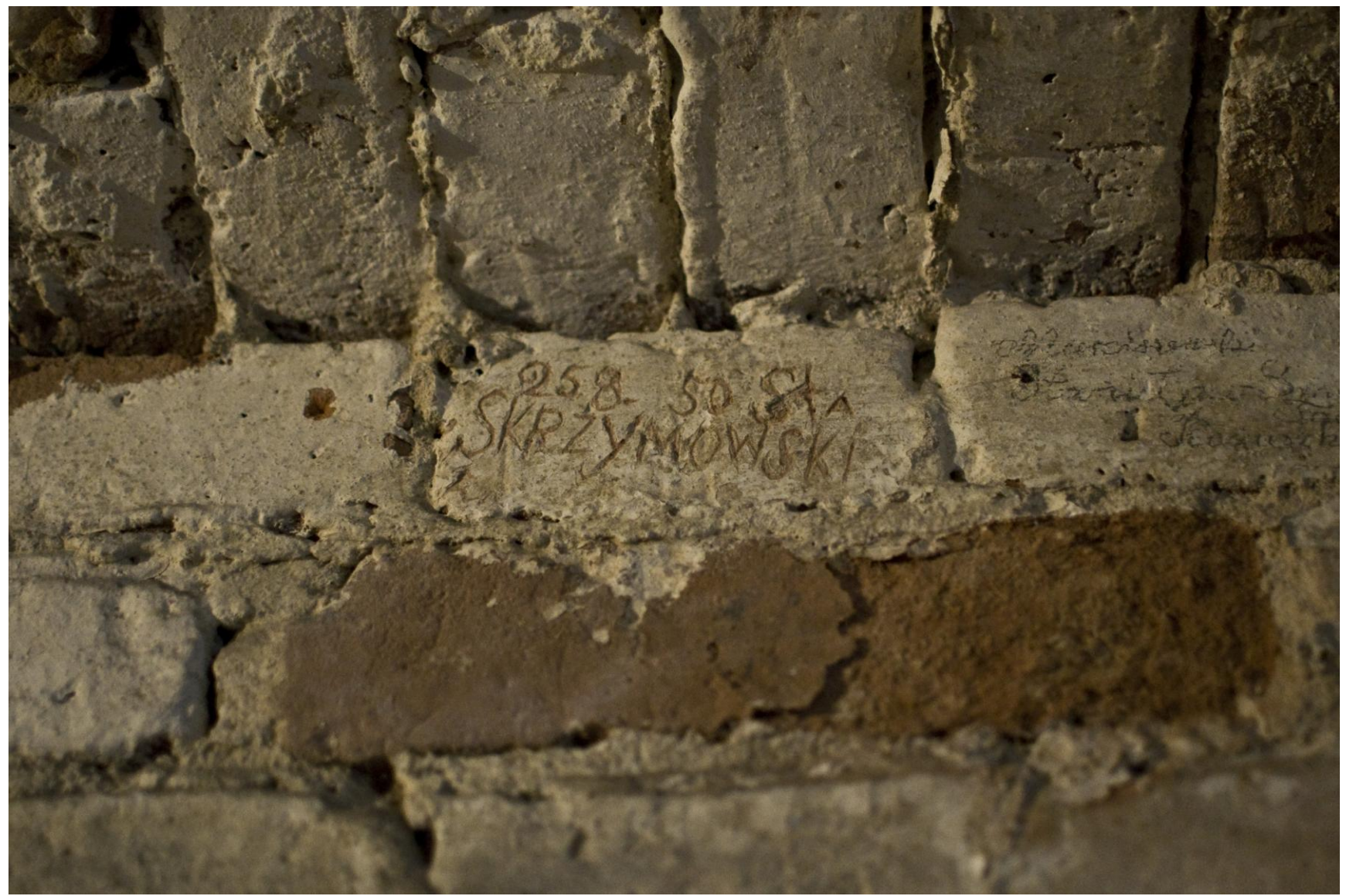
A-021

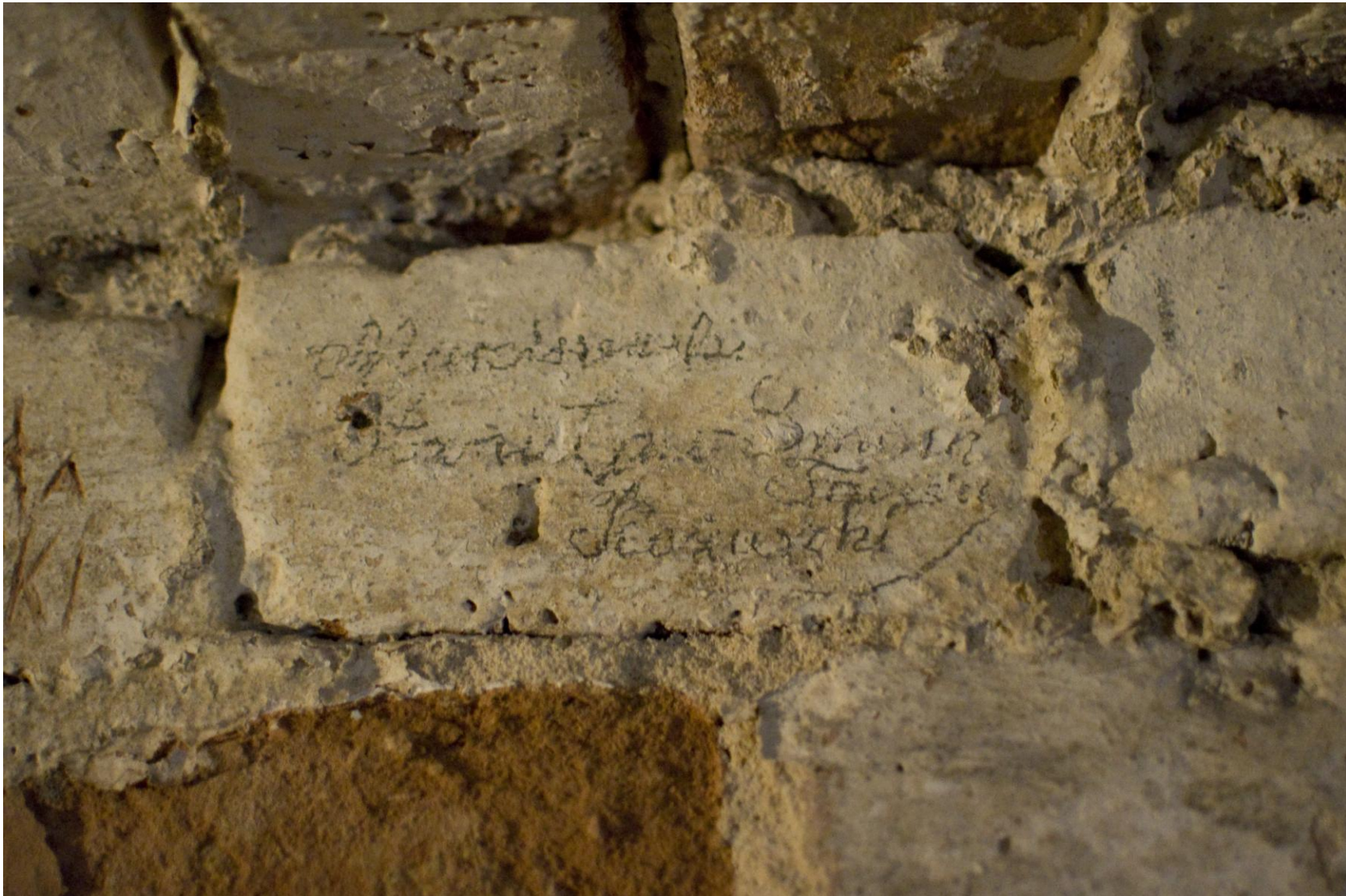
A-022

A-023

A-024

A-025

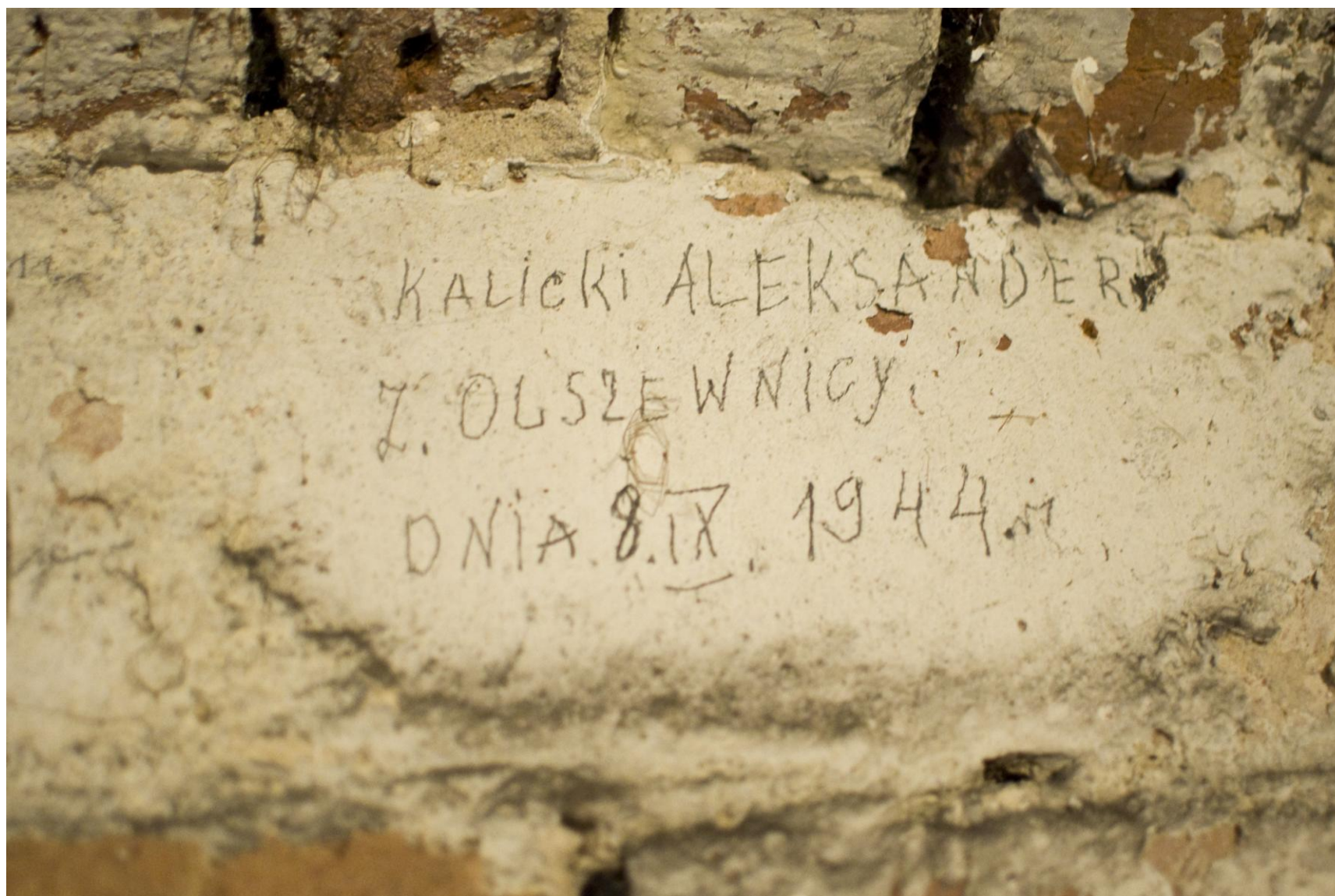
A-026

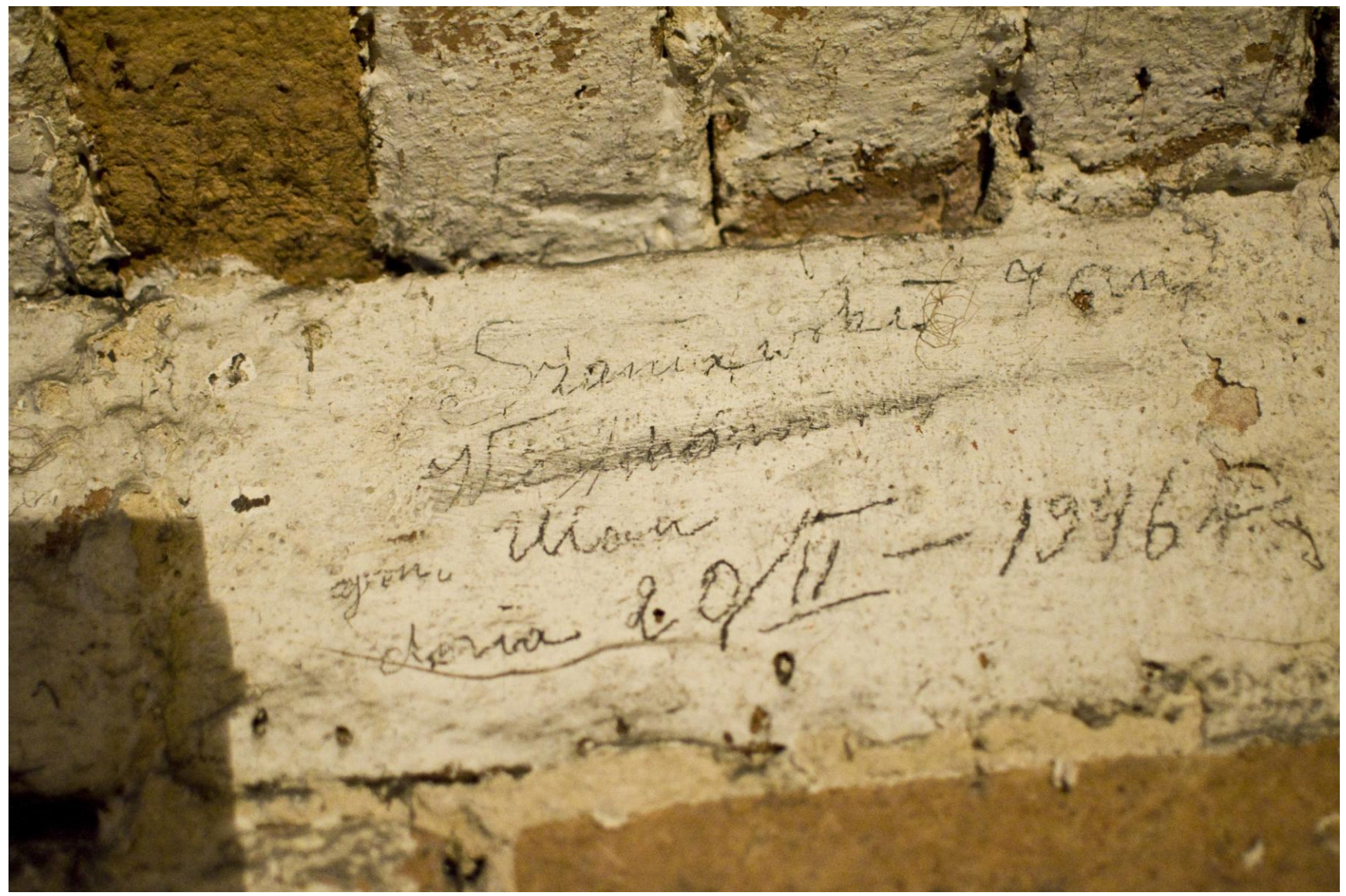
A-027

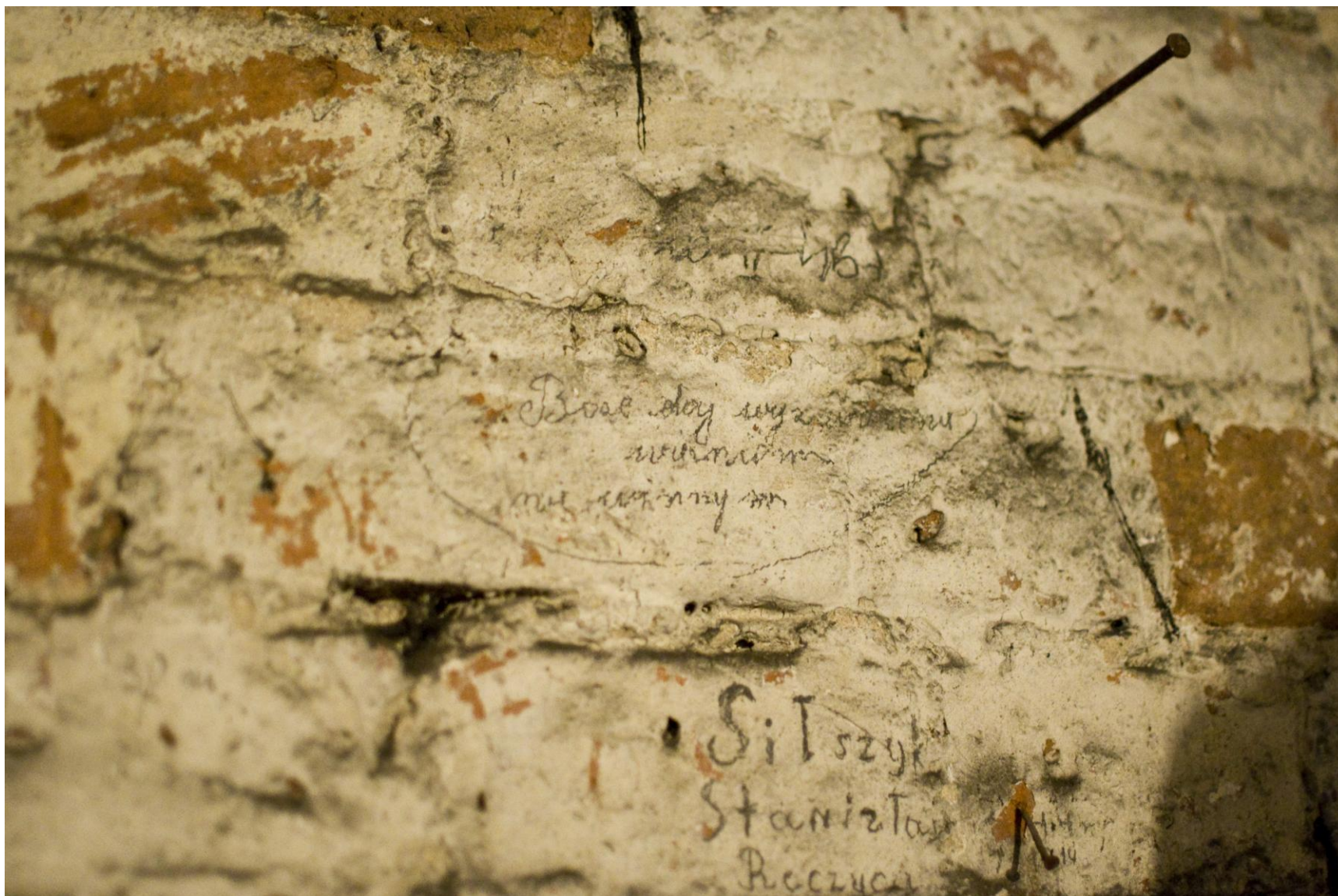
A-028

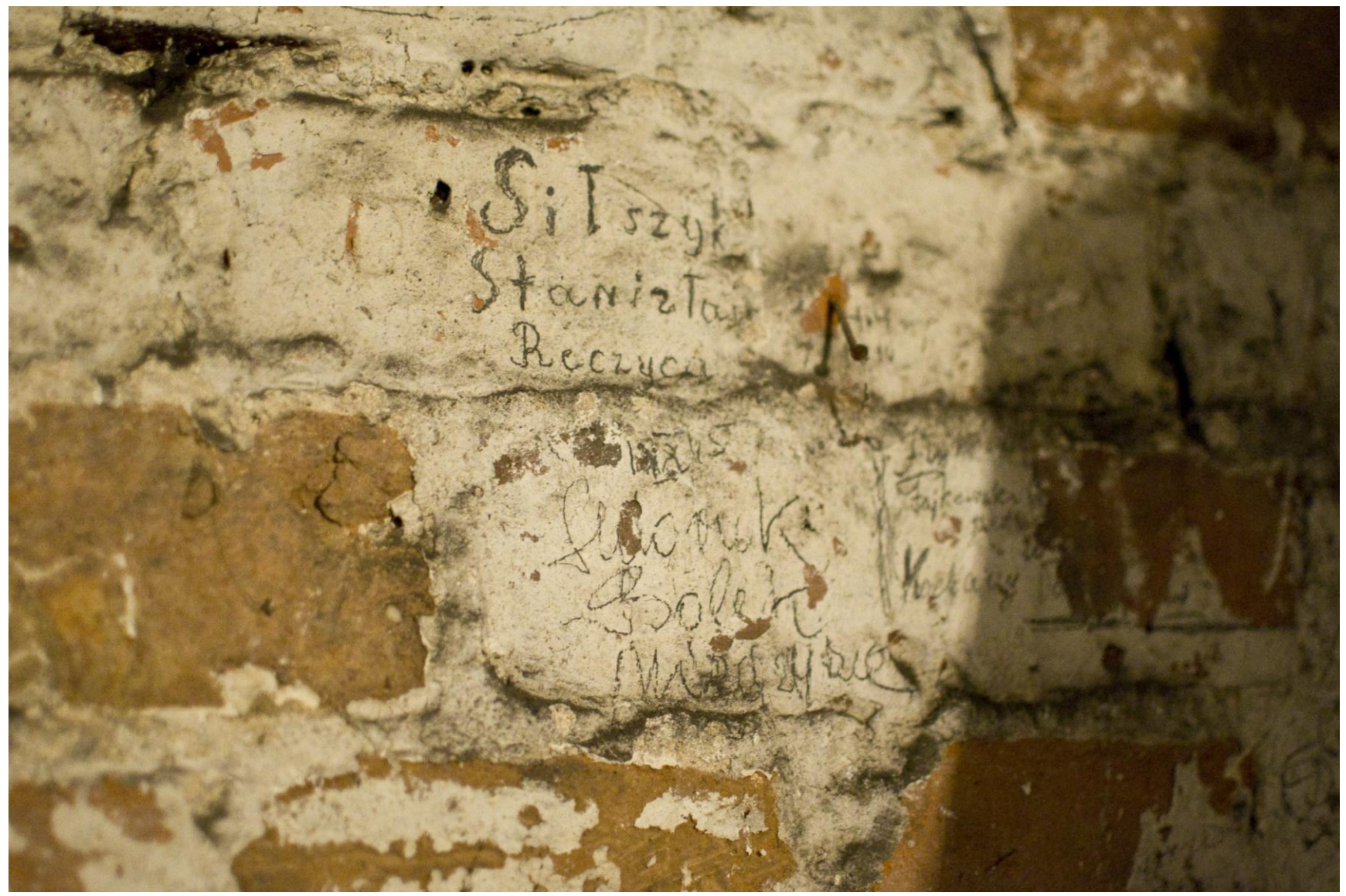
A-029

A-030

A-031

A-032

A-033

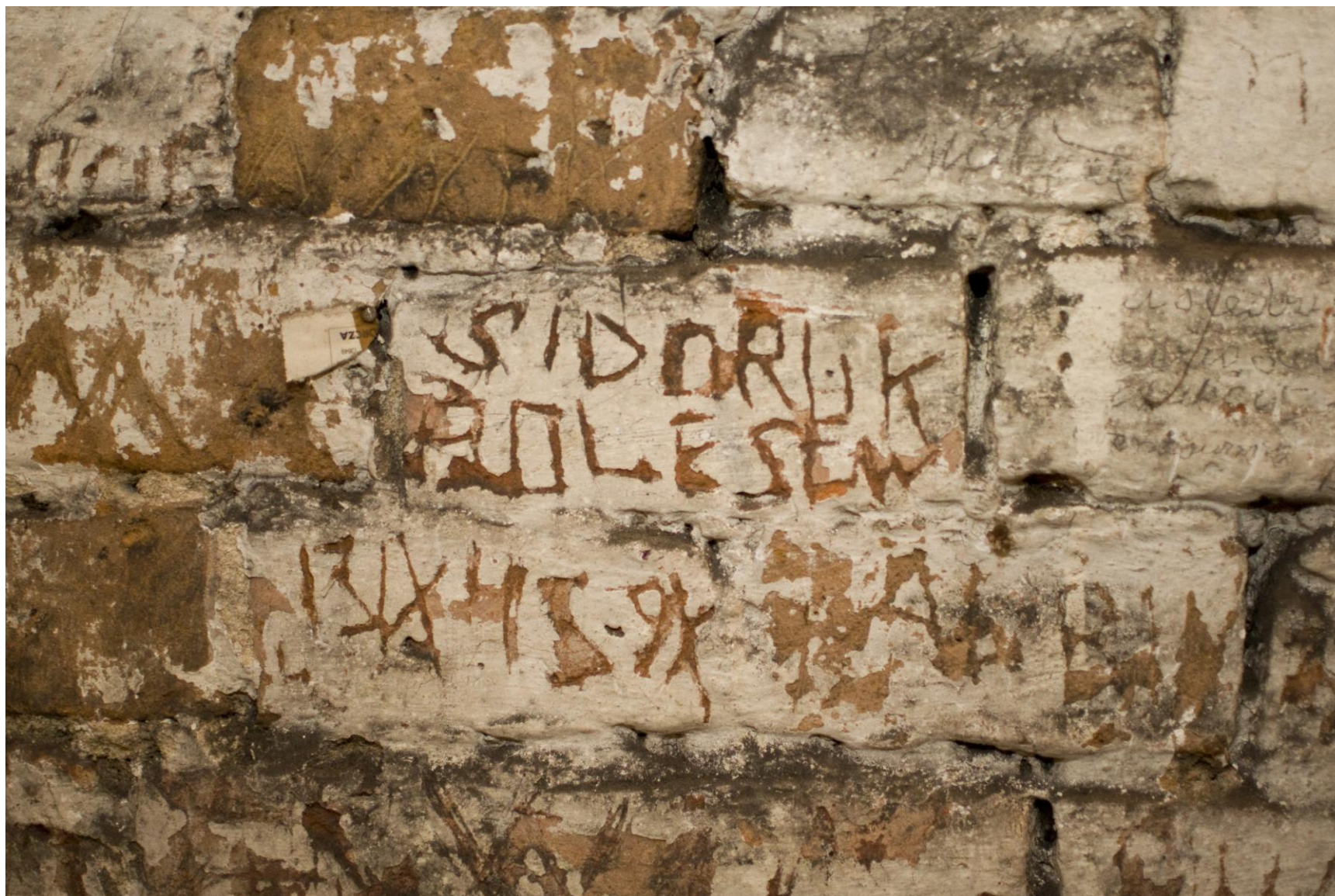
A-034

A-035

A-036

A-037

A-038

A-039

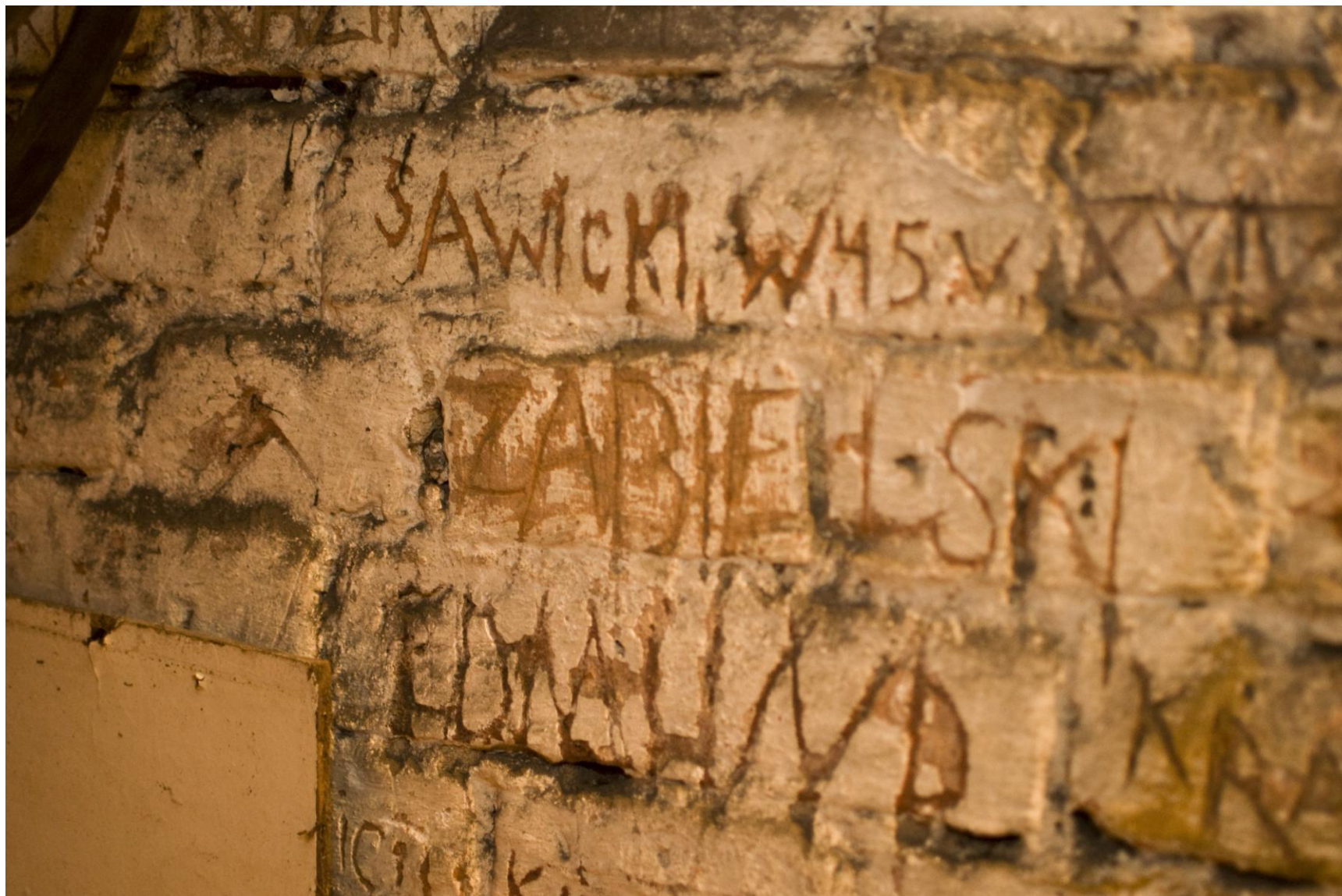
A-040

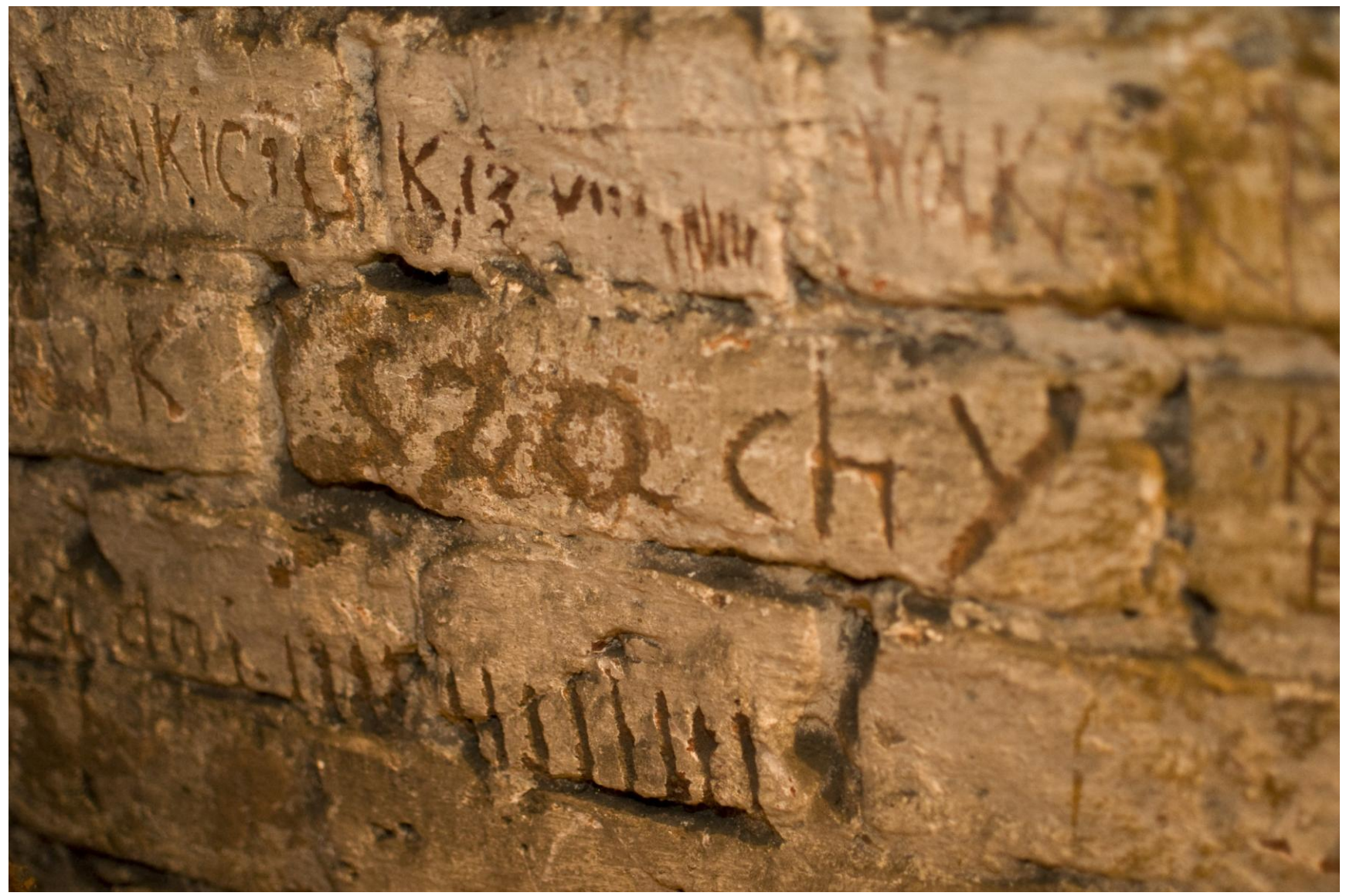
A-041

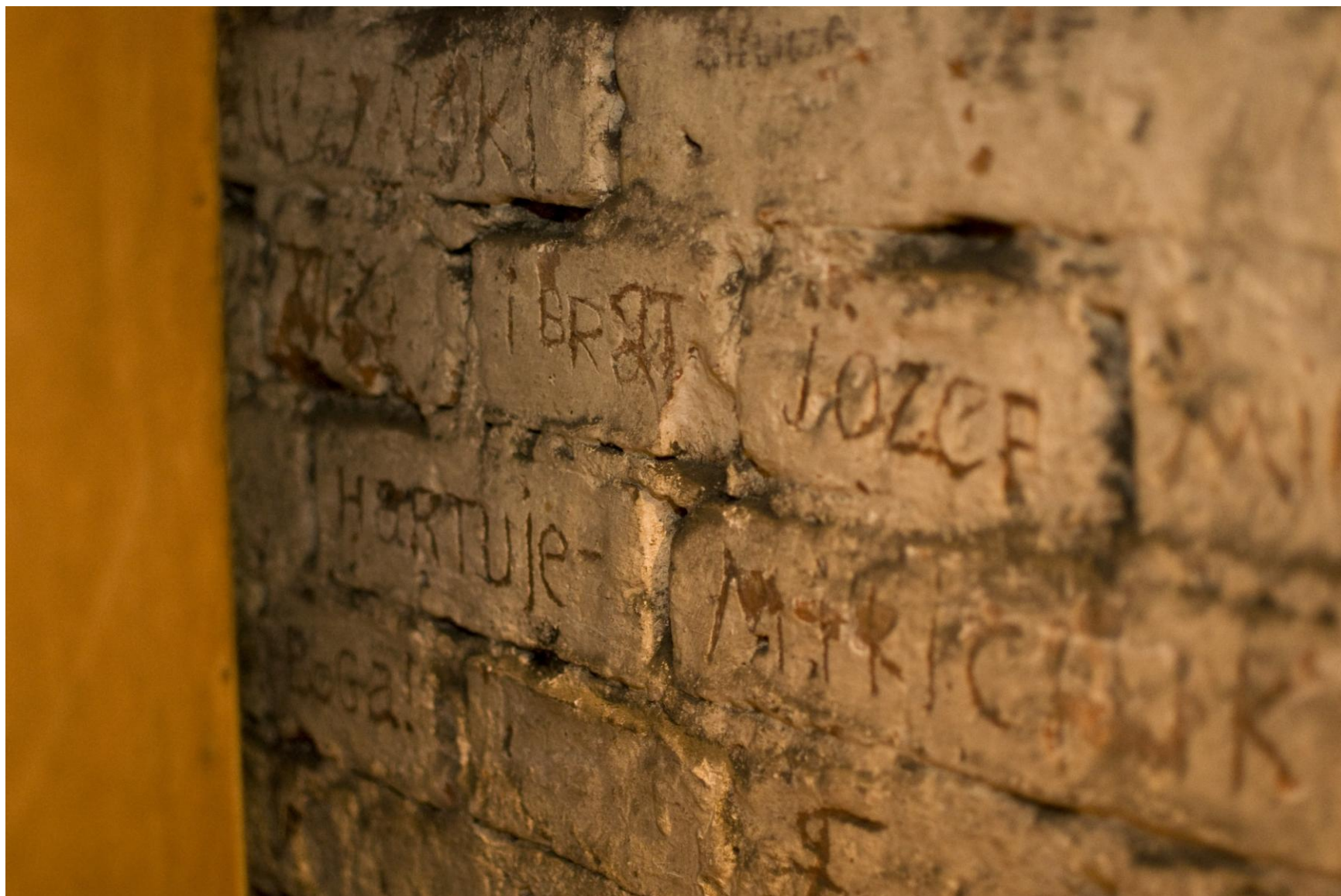
A-042

A-043

A-044

A-045

A-046

A-047

A-048

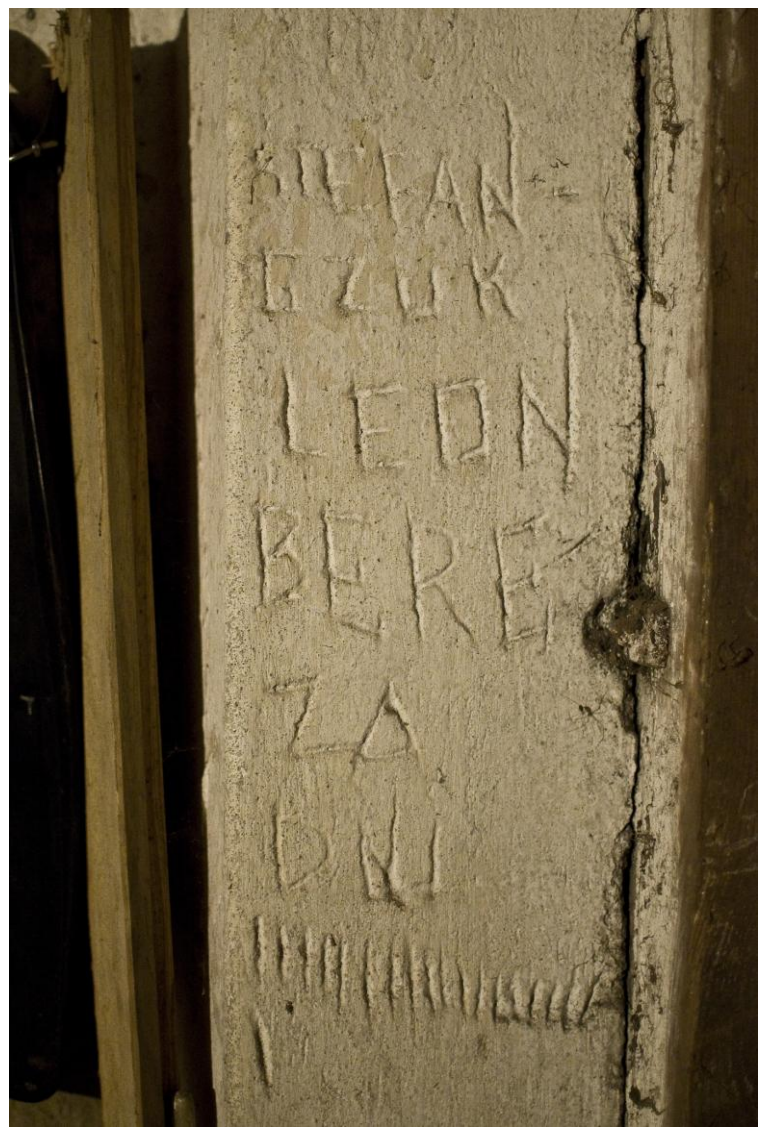
A-049

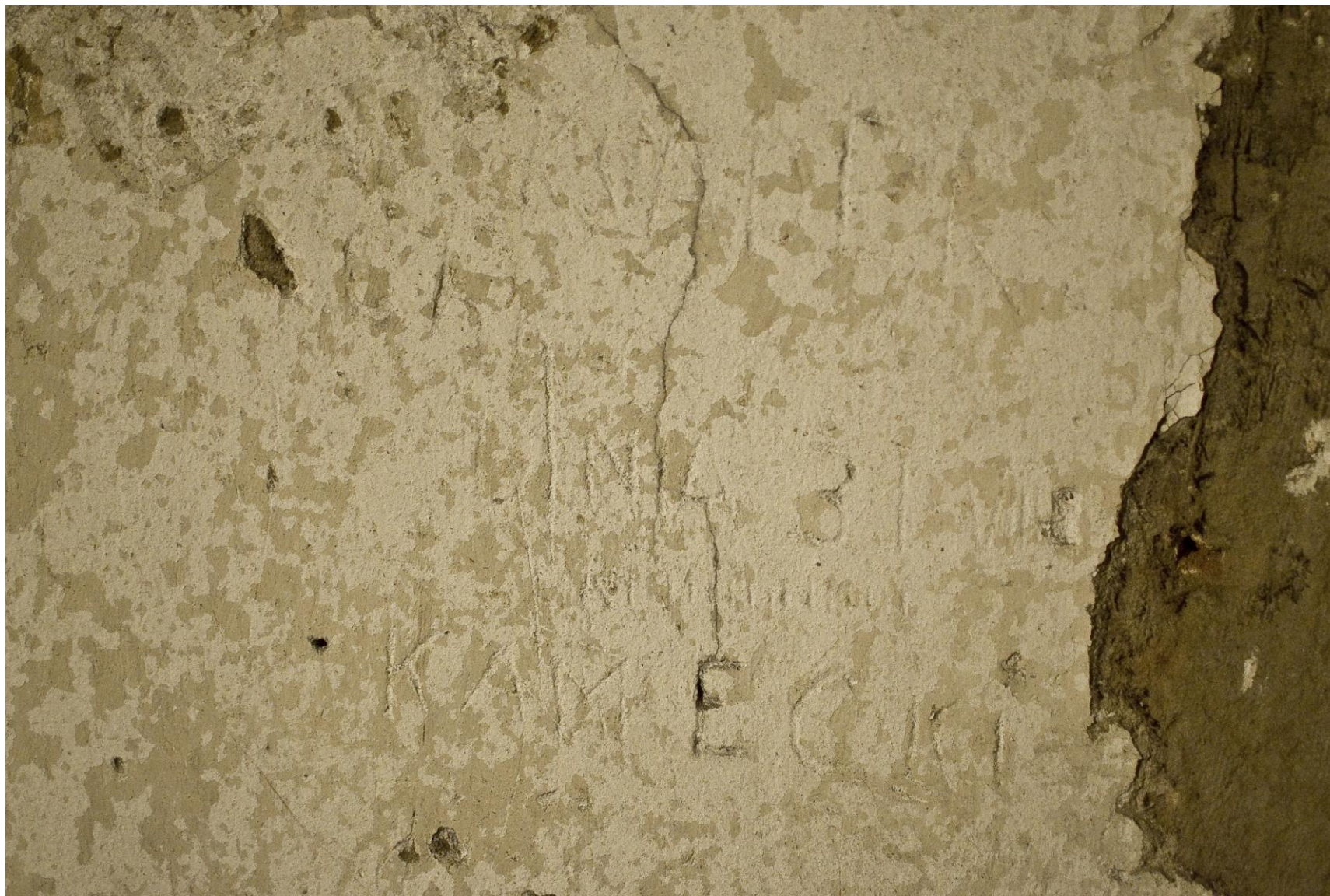

Aneks fotograficzny.

Blok B

B-001

B-002

B-003

B-004

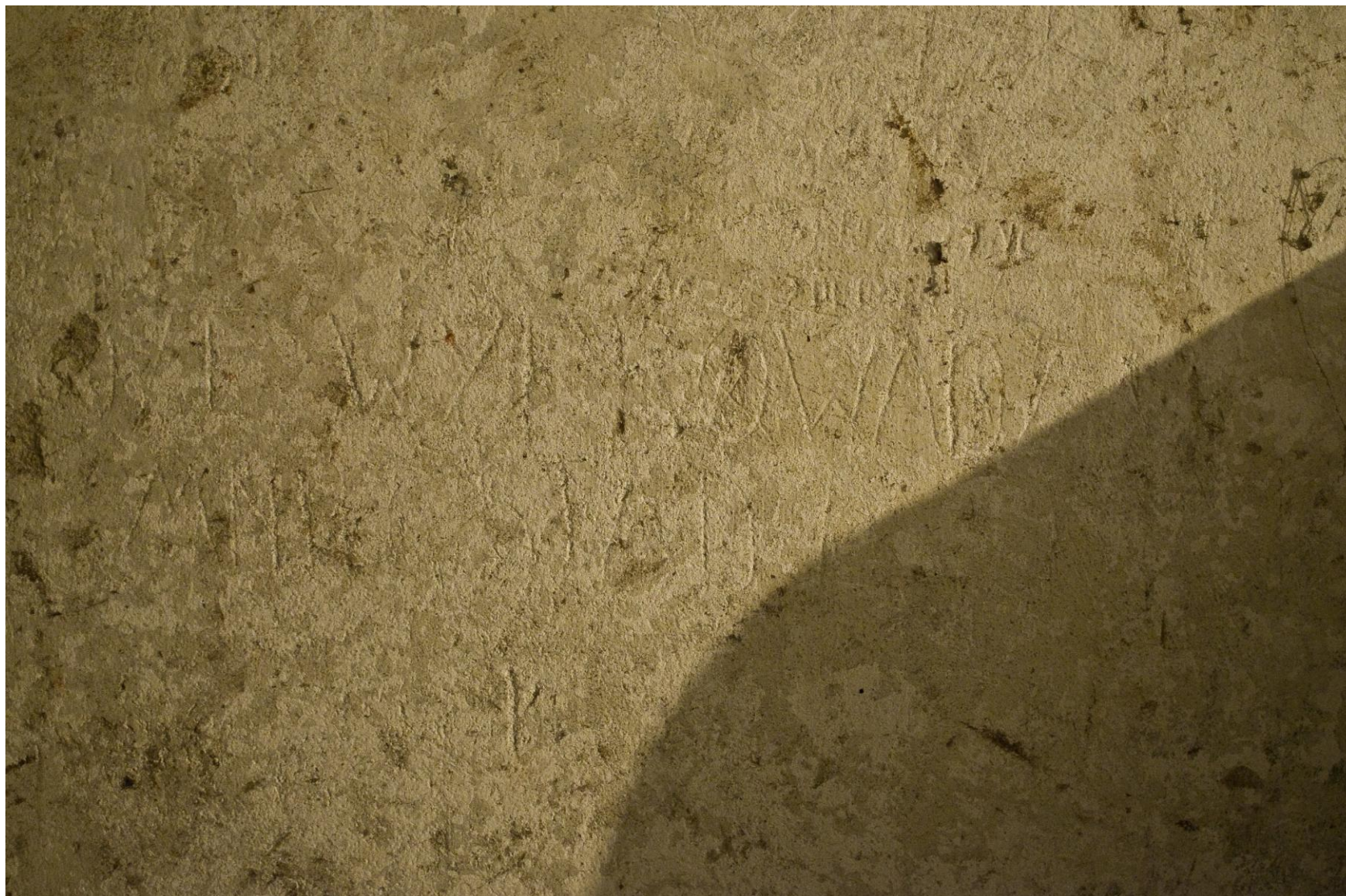
B-005

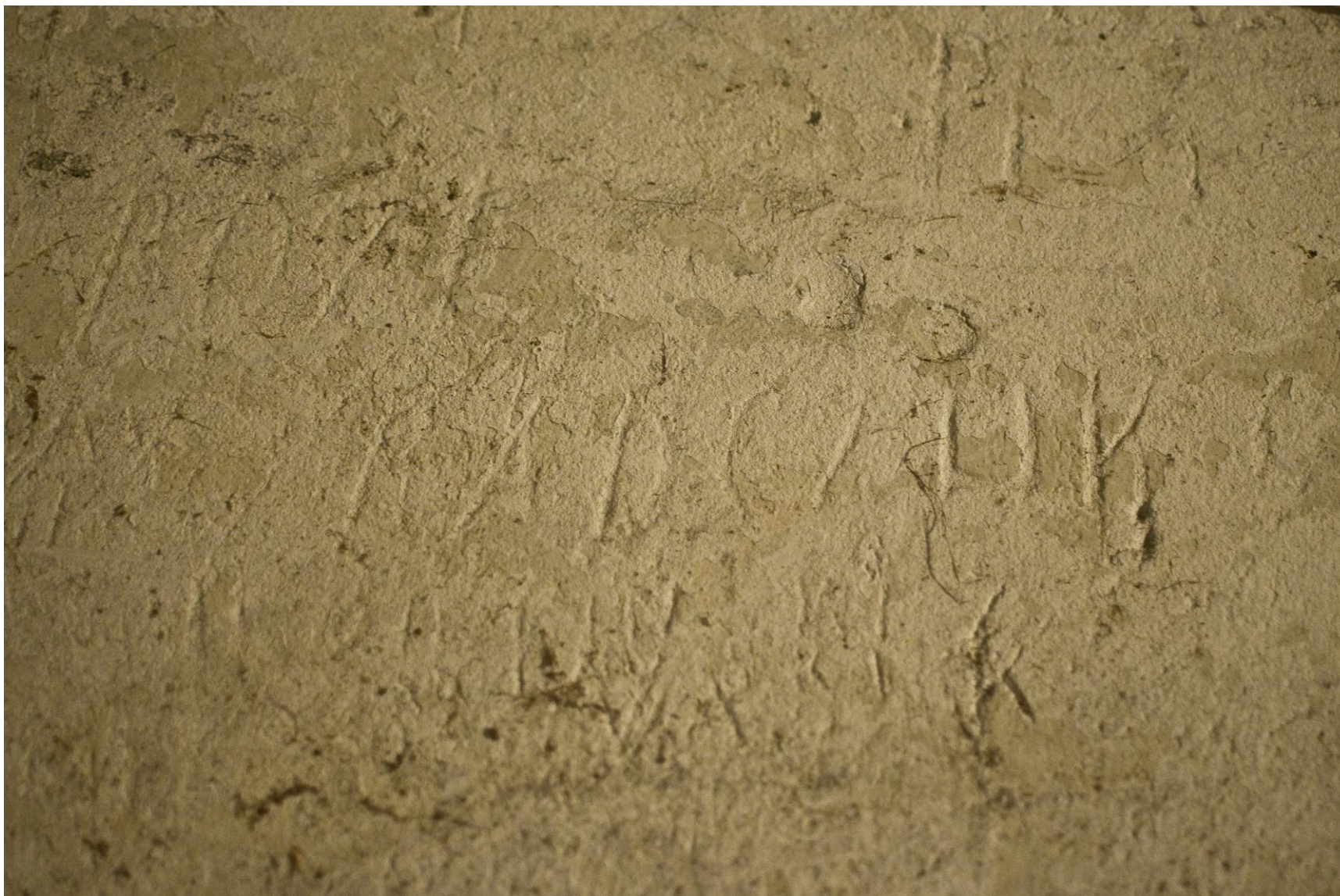
B-006

B-007

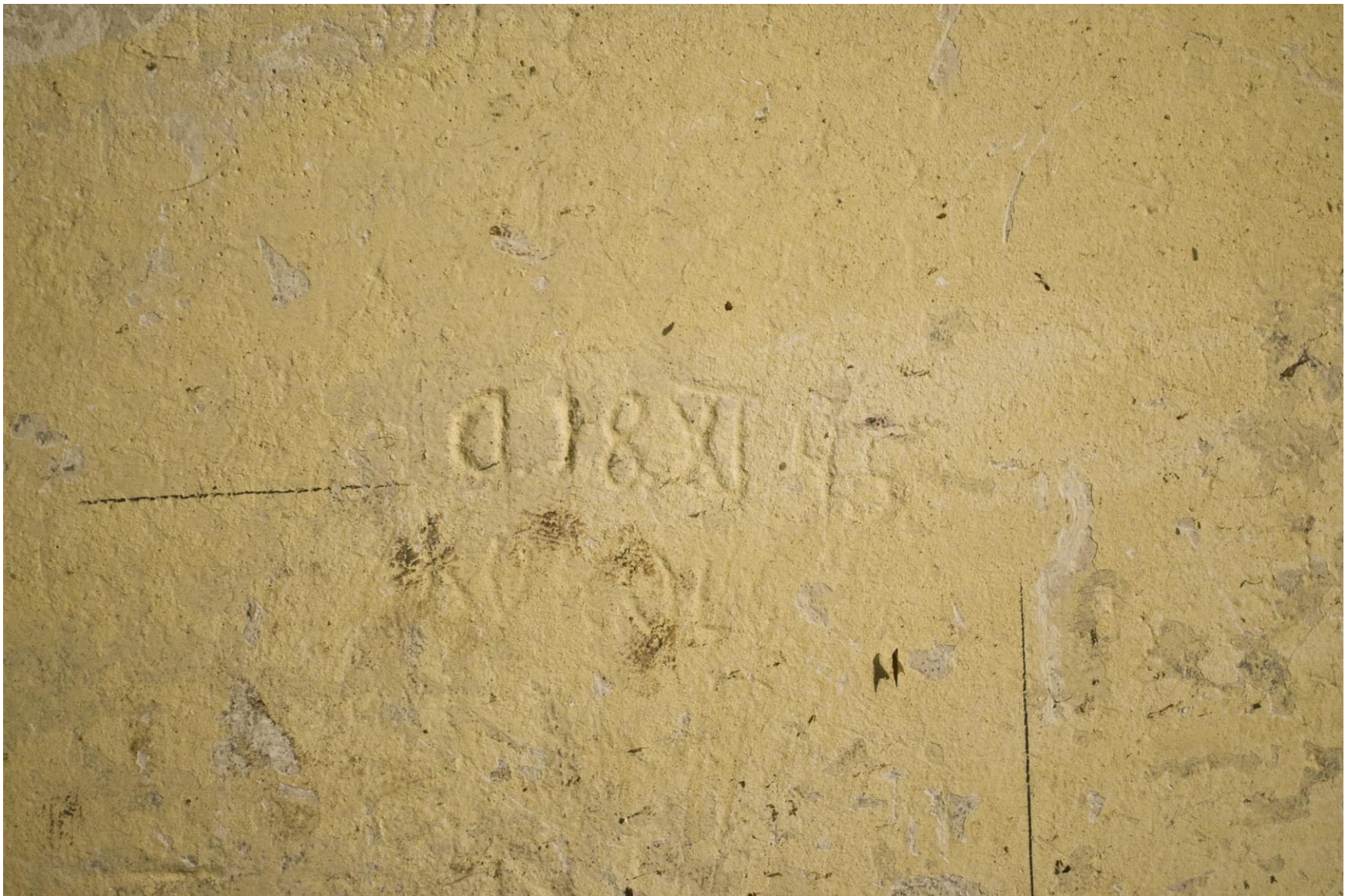

B-008

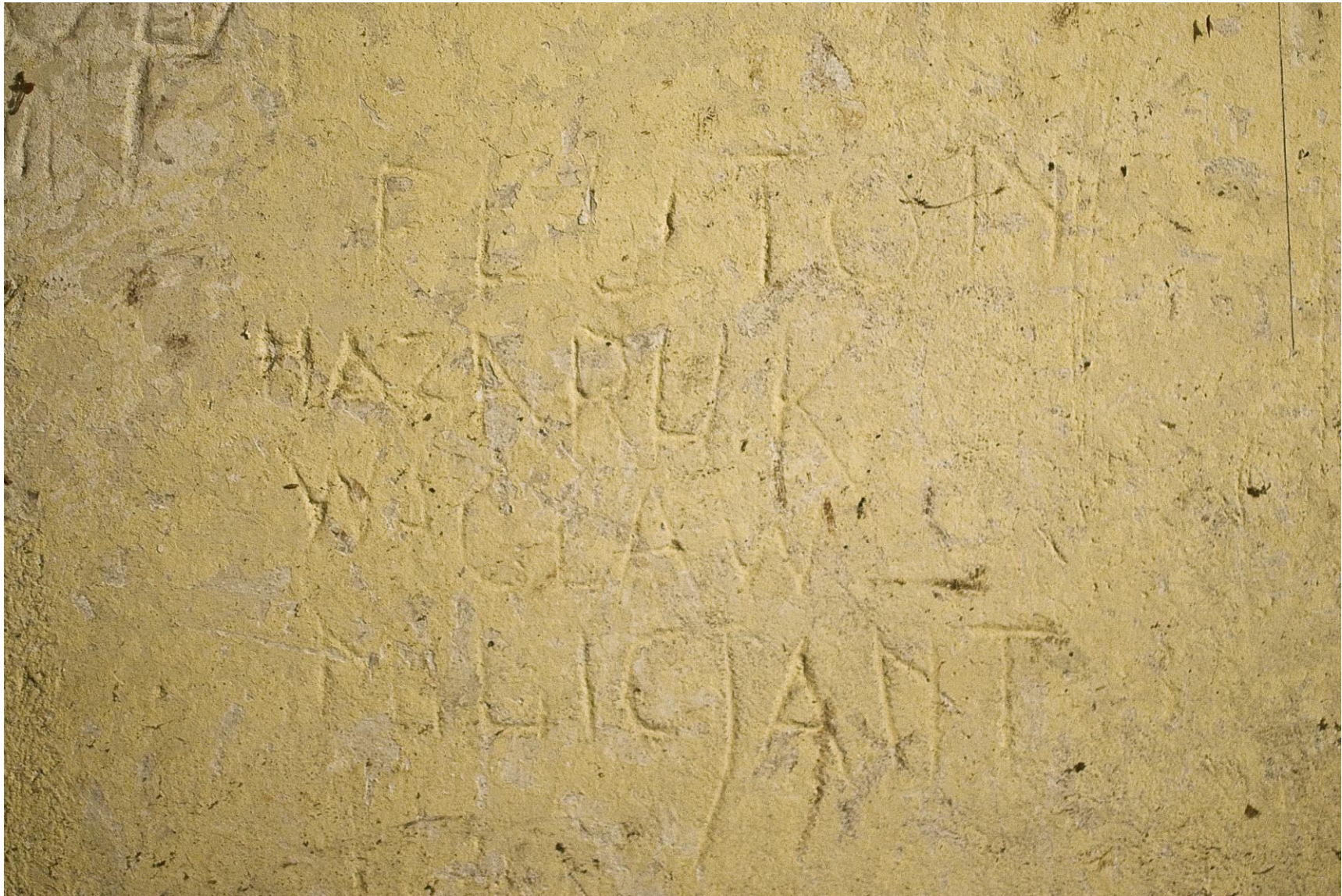
B-009

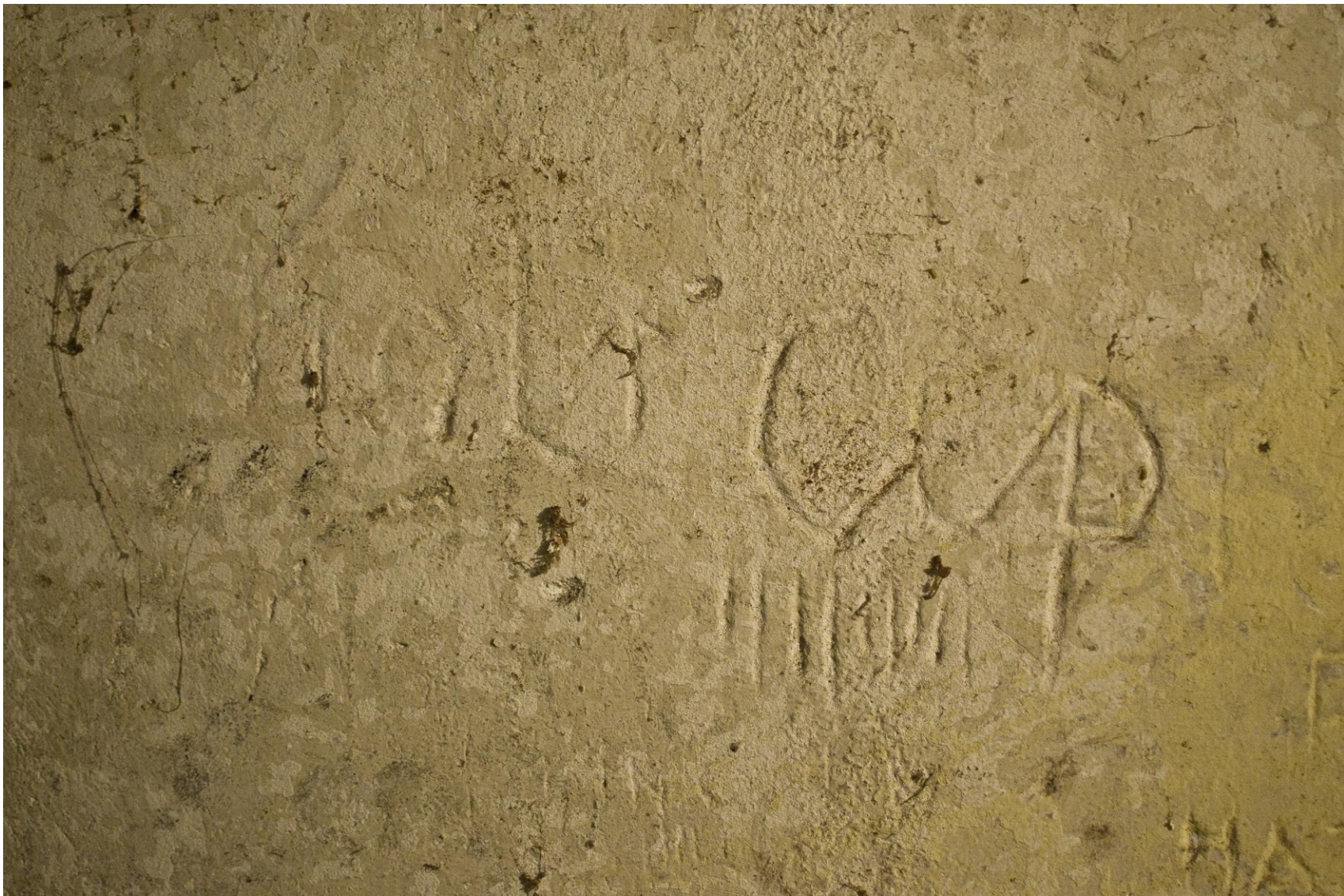
B-010

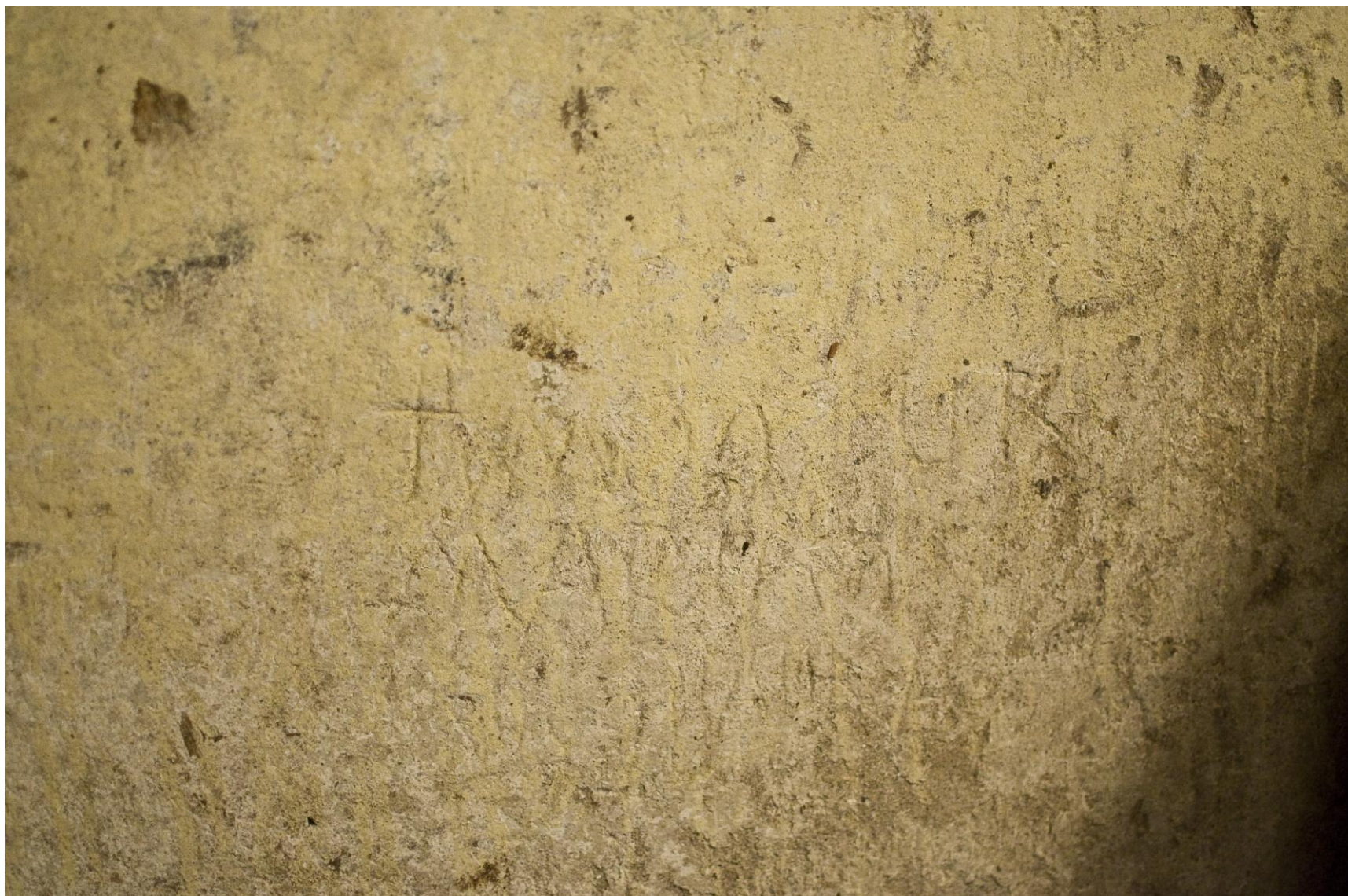
B-011

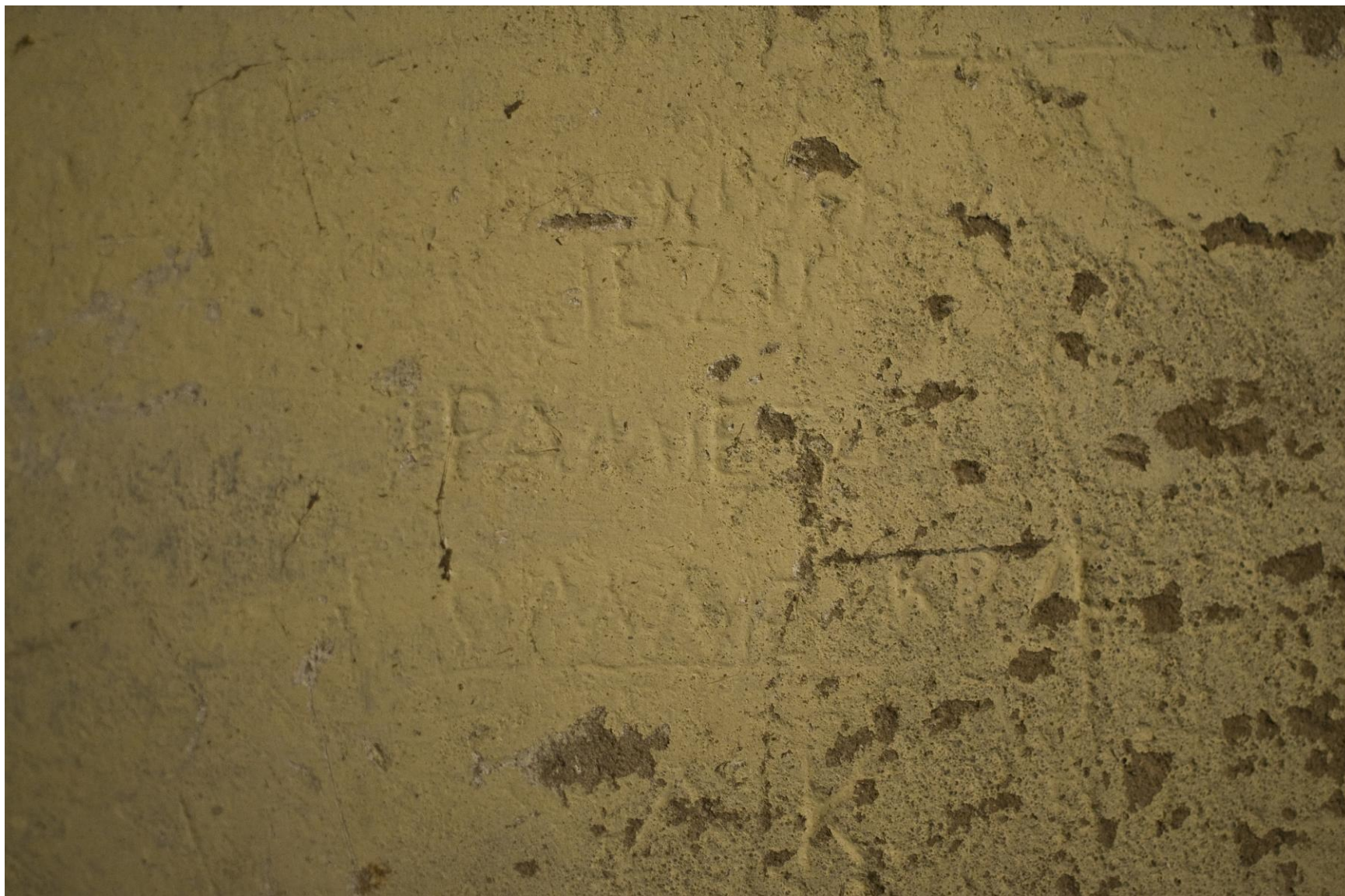

B-012

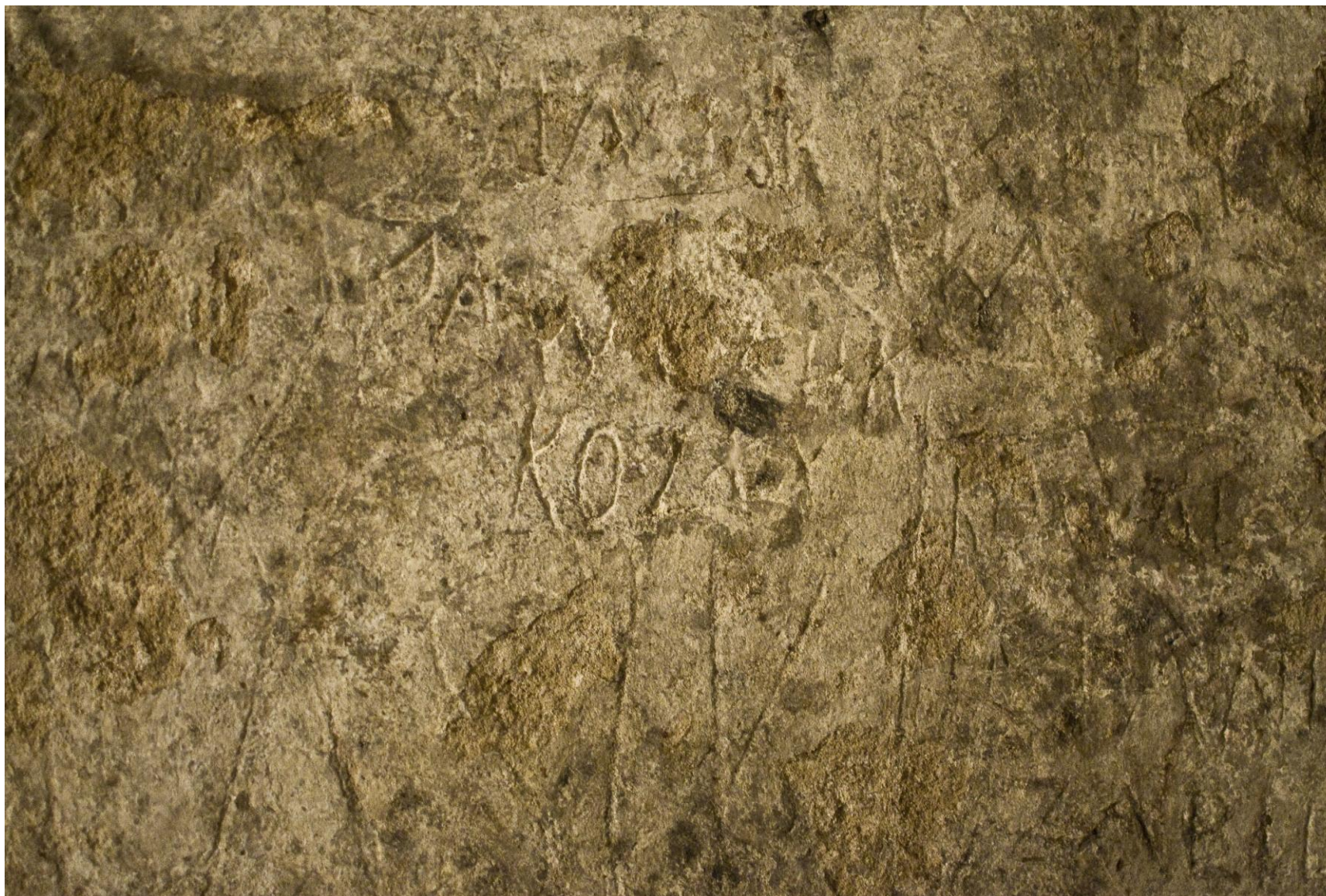
B-013

B-014

B-015

B-016

B-017

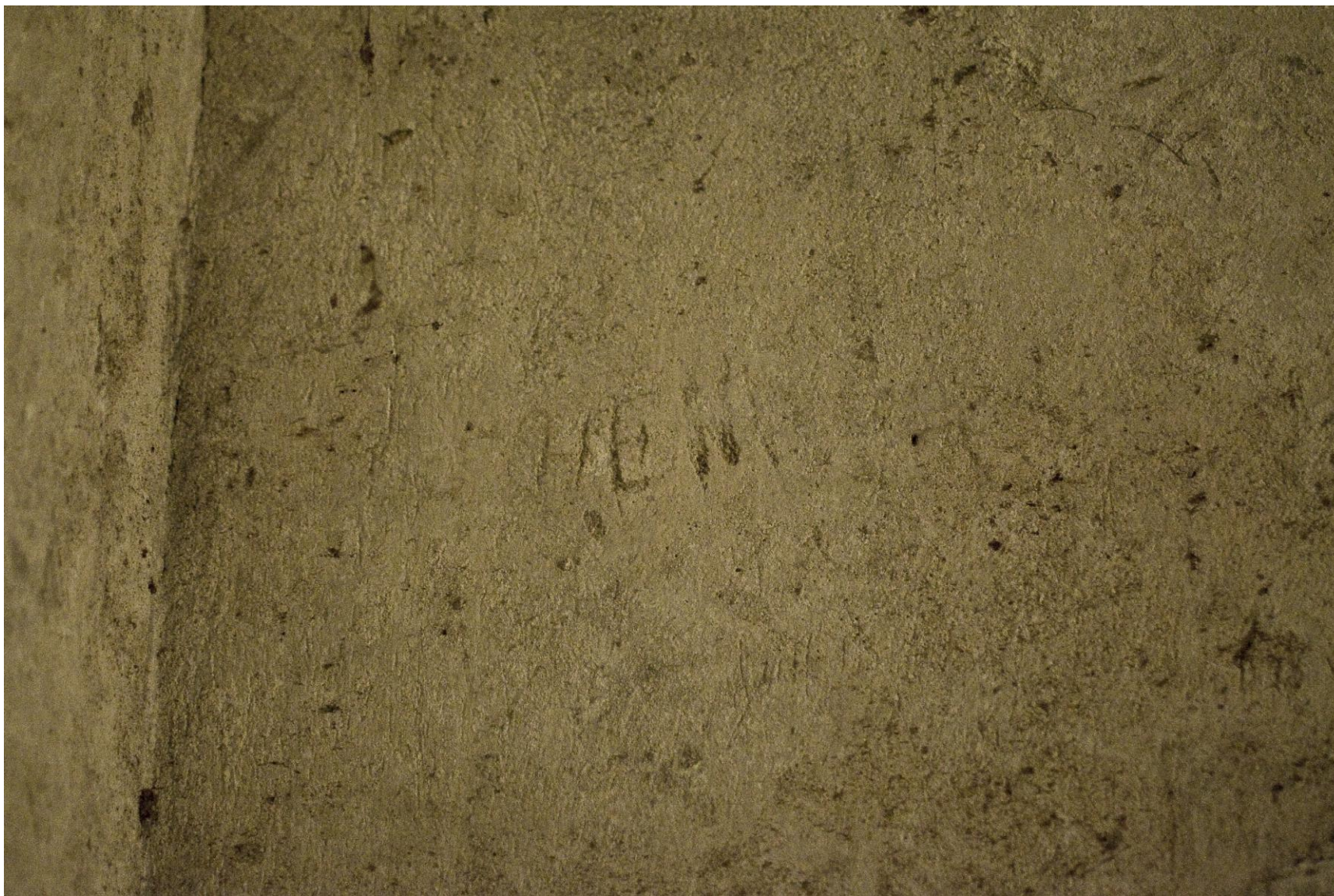
B-019

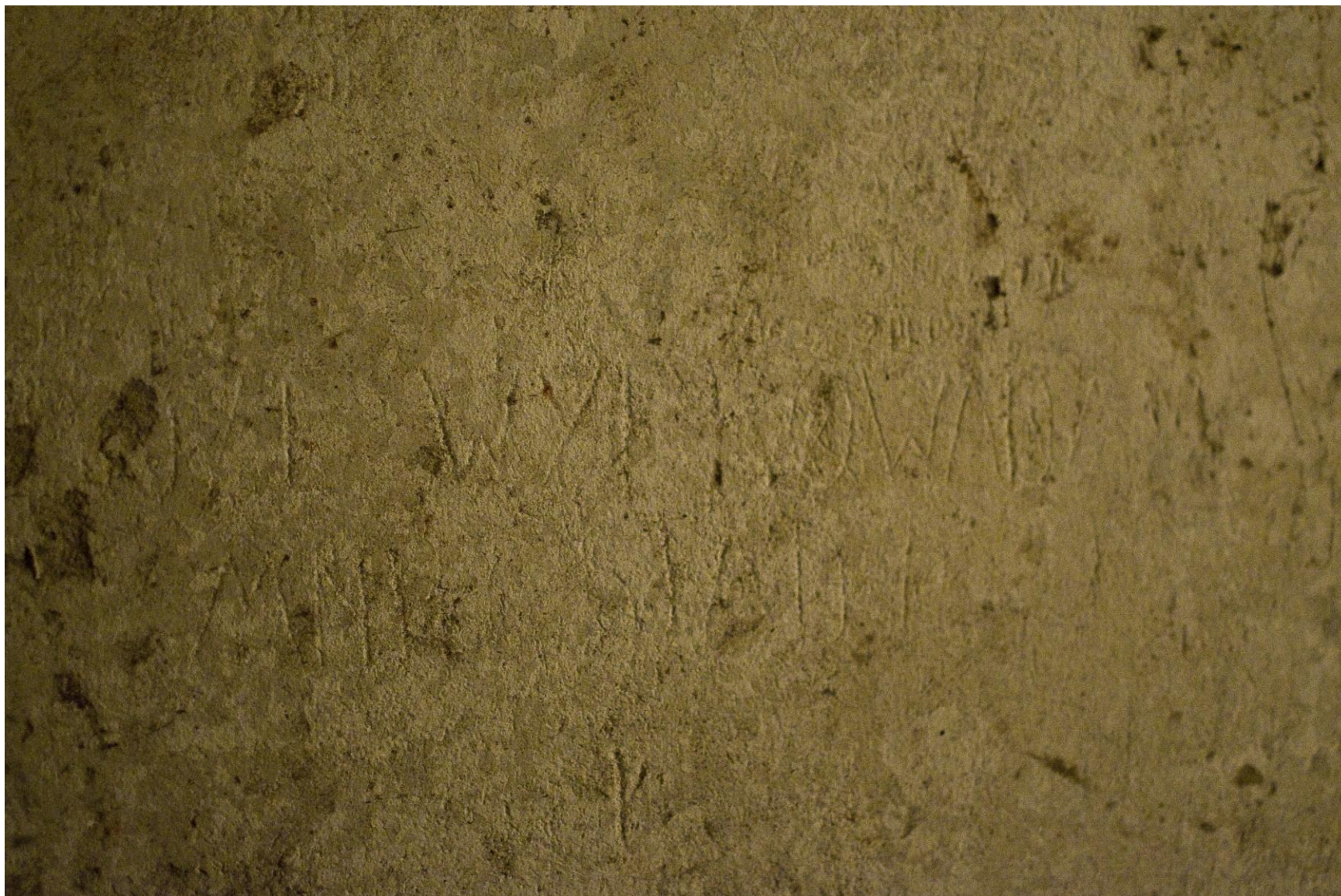
B-020

B-020

B-021

B-022

B-023

B-024

B-025

B-026

B-027

B-028

B-029

B-030

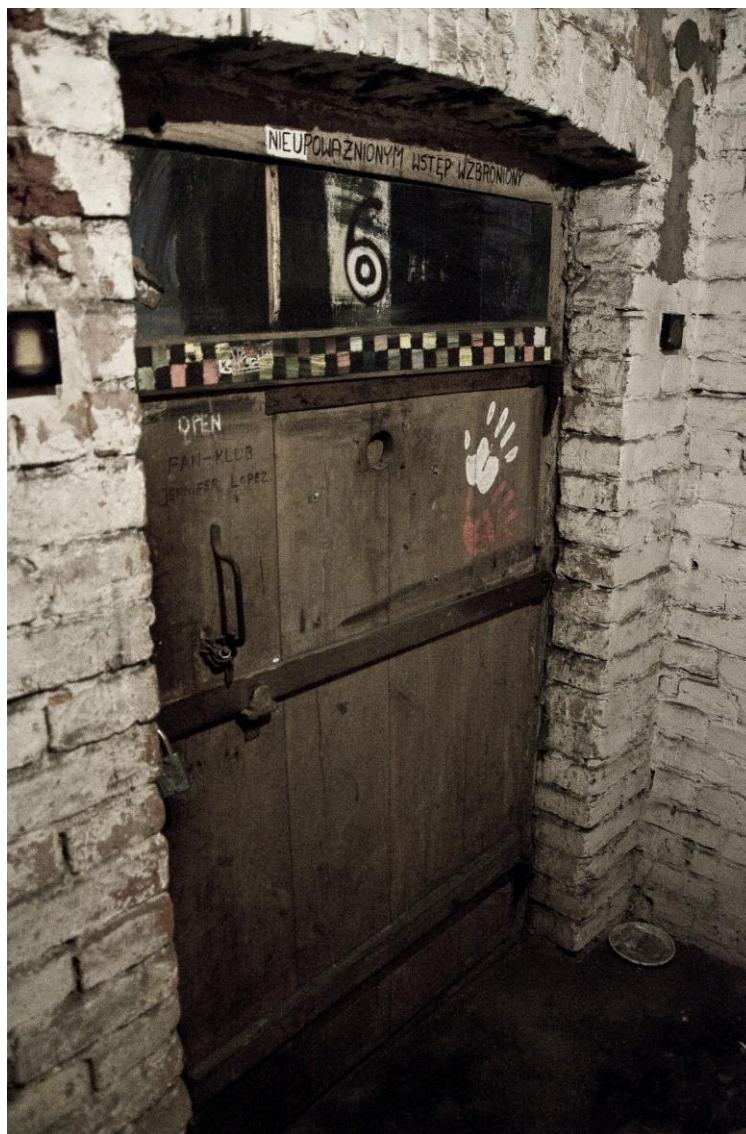

B-031

Aneks fotograficzny.
Blok C

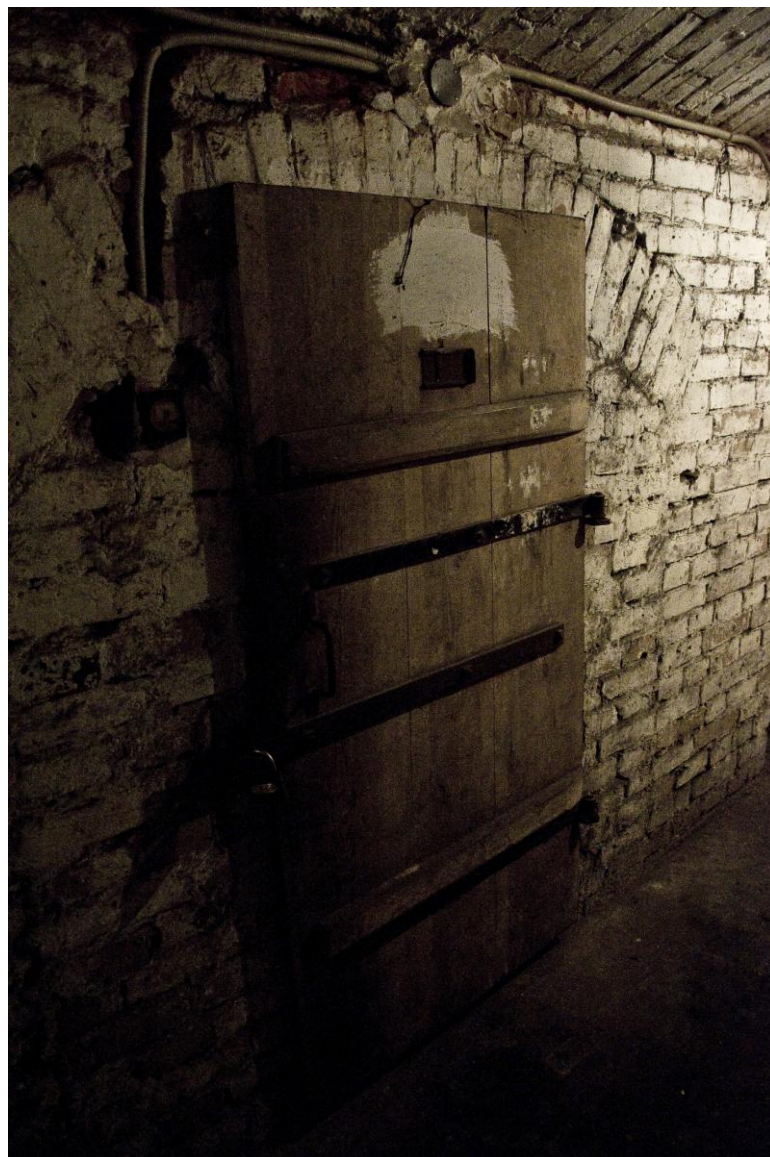
C-001

C-002

C-003

C-004

C-005

C-006

C-007

C-008

Zakończenie

Nie mam wątpliwości, że w najbliższej przyszłości katownia UB w Radzynie Podlaskim powinna stać się miejscem pamięci narodowej z prawdziwego zdarzenia, stanowiącym samodzielną placówkę muzealną, udostępniającą dla radzynian i turystów kryjące się w piwnicach dziedzictwo oraz prawdę o potwornościach zarówno niemieckiego jak i pro-sowieckiego komunistycznego terroru. Poza tym prowadzącą prace badawcze oraz działania popularyzacyjno-dydaktyczne skierowane do dzieci, młodzieży i dorosłych Ziemi Radzyńskiej. Prawidłowo realizując te działania w krótkim czasie mogłaby stać się kluczowym elementem tożsamościowej, historycznej polityki miasta Radzyna Podlaskiego i powiatu radzyńskiego, których w chwili obecnej tak brakuje.

Tymczasem lukę tę próbuje wypełnić ta skromna praca. Zdaję sobie sprawę, że nie wyczerpuje ona tematu, że potrzebne są dalsze badania źródłowe oraz prace konserwacyjne, które pozwolą zgłębić tajemnice nieczytelnych dziś praktycznie inskrypcji z celi nr 1 oraz dokładne badania w pozostałych celach radzyńskiego aresztu. Dopóki jednak się one nie rozpoczną, liczę, że niniejsza publikacja spopularyzuje to niezwykle miejsce pamięci, przybliży kontekst jego powstania i funkcjonowania, doprowadzi do zmiany (dotychczas przekłamanych i nieprecyzyjnych) informacji o nim, przyspieszy działania ośrodków decyzyjnych w celu ratowania go, a nade wszystko przypomni rodzinom patriotów prześladowanych tu przez komunistycznych kolaborantów za niezłomną walkę o wolną i niepodległą Polskę – ujętych w wykazie osób aresztowanych – że genetycznie niosą ideowe dziedzictwo, które powinni pielęgnować i przekazywać potomnym. Jeśli przy tym informacje zawarte w wydawnictwie wejdą do obiegu naukowego, założone cele projektu będę mógł uznać za zrealizowane.

Bibliografia

Źródła:

Archiwum Państwowe w Lublinie:

- Urząd Okręgu Lubelskiego 1939-1944, sygn. 60.

Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Lublinie

- Sygn. 06/629
- sygn. 08/178
- sygn. 021/1469
- sygn. 036/1, 7, 12, 35
- sygn. 0279/144, 145, 146

Źródła drukowane:

- Dziennik Rozporządzeń Generalnego Gubernatorstwa, 1941, nr 106

Literatura:

- W. Charczuk, *Struktura i pracownicy Powiatowego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Radzynie Podlaskim w latach 1944-1947*, „Radzyński Rocznik Humanistyczny”, t. 6 (2008), s. 215-226.

- M. Dąbrowski, *Śladami komunistycznych zbrodni na Lubelszczyźnie. Powiatowy Urząd Bezpieczeństwa Publicznego w Radzynie Podlaskim w świetle wybranych materiałów archiwalnych*, „Radzyński Rocznik Humanistyczny”, t. 6 (2008), s. 312-323.
- *Hitlerowskie więzienie na Zamku w Lublinie*, red. Z. Mańkowski, Lublin 1988.
- M. Konstankiewicz, *Administracja terenowa* [w:], *Ziemia radzyńska 1939-1944*, red. D. Magier, Radzyń Podlaski 2010, s. 23-30.
- D. Magier, *Bolesława Sposoba grypsy z gestapo*, „Kozirynek”, nr 13-16. (2013), s. 110-114.
- D. Sitkiewicz, *Ukraińcy* [w:], *Ziemia radzyńska...*, s. 124-180.
- P. Żochowski, *Straty wojenne i okupacyjne*, [w:] *Ziemia radzyńska...*, s. 306-312.